

ЗАХТЕВ ЗА ПОСКУПЉЕЊЕ
ГРЕЈАЊА ОД 25 ПОСТО

Градско веће
мери проценте

— страна 9.

ПОЛЕМИКА ПОВОДОМ
ИЗМЕШТАЊА СПОМЕНИКА
НА ТРГУ ХЕРОЈА

У гробници
почива 58 бораца

— страна 11.

ИВАНА ВУКОВИЋ,
ДОБИТНИЦА НАЈПРЕСТИЖНИЈЕ
ГЛУМАЧКЕ НАГРАДЕ

Царица Теодора је
наша Крагујевчанка

— страна 20.

Ко је и шта најављује Антонио Ђезаре Ферара

КРИЗА ипак успорила „ФИЈАТ“

• **SMALLVILLE** •
KRAГУЈЕВАКЕ
034 352 641
www.smallville.rs

ФИЛИГРАН
ЗЛАТО - СРЕБРО
УНАТОКО ДВОРИШТЕ - ПЕЏАЧКА ЗОНА - КРАГУЈЕВАКЕ

ВОДА ЈЕ
ДРАГОЦЕНА

КРАГУЈЕВАКЕ

ТРОШИТЕ ЈЕ
РАЦИОНАЛНО

Reciklaža kertridža i tonera

dobar kertridž
mir u kući

Refill M

Kašobrodna 51 www.refillm.com
Tel. 0341 33 77 98 0341 34 01 03 0341 287 64 60

GLOBAL
KOLONIJA

Карикатура: Горан Миленковић

ДРУГА СТРАНА

Вирус

Пише Драган Рајчић

Још мало па смо на прагу зиме, а са њом нам можда опет увале неки грип. Сада, међутим, имамо наук: Ако нам и са министарских позиција опет спомену наилазак неке тешке вирусне епидемије - сместа морамо на пијац по бели лук. Два-три чешња дневно биће сасвим довољно и за превентиву и за терапију.

Ако баш и након тога будемо имали неке тегобе, онда је најбоље да се јавимо свом специјалисти јер можда није грип у питању. Главна да нам не увале вакцину јер је иста тешко заражена вирусом корупције!

Дотични вирус дошао је главе и неким веома високим државним службеницима. Сит их се на'апси ових дана министар полиције са својим радницима. И још ће, ако да Бог. Има у нашим затворима, опет Богу хвала, места и за цео државни апарат, па ако треба и за њега самог. Откако му је испало у јавност оно коферче са еврићима, он и слови за врсног познаваоца коруптивних механизма, те му можда пукне филм и гледе своје бурне прошлости. А кад се од председника општина, преко председника судова па све до министра, сви нађу иза браве, то народу улива велико поверење и враћа му веру у систем и државу која на њему почива.

- Поштенију власт нисмо имали! Свака им част! Опет ћемо да гласамо за њих кад се врате са робије! - као да чујем неке од коментара након објављивања вести да су сви они који брину о нама колективно похашени или макар приведени на информативни разговор да пред надлежним органом објасне како су нас довели доде, а себе чак донде.

Ови који су већ заглавили апсу очигледно нису довољно водили рачуна о превентиви. Да су и они конзумирали бели лук против урока, можда би их ова злехуда судбина мимоишла. Али, како пред партнера са којим треба да поделе милионску провизију са обелолученим дахом? Срби изгледа не перу зубе - вероватно би на сва звона објавили „вакцинатори“, након што поделе шушке. То би могло да додатно пољуља наш ауторитет пред светом, а они као угледни и високи репрезенти државе то нису могли да дозволе.

И - би што би. Злехуда судба им куца на врата, што значи да и они, попут Цеце, спреме један екстремитет за „наруквицу“, уз обавезу, нормално, да део плена врате у државну касу. Поштено, такорећи, уз две опаске: изгледа да је правда у Србији достижна кад год мафијаша не конзумирају бели лук против урока и, друго, знам бар три милиона Срба који би прихватили доживотну робију ако би похашени високи и угледни државни службеници само десет посто плена ставили њима на трајно располагање.

Држава Србија не јача углед у народу само хапшењем оних који су изабрани да управљају њеним ресурсима него и даљим трасирањем нашег европског пута. У том смислу све је спремно за нову „Параду поноса“ на којој љубитељи истог пола треба да укажу на свој тежак сексуални положај.

Разуме се да би на њој и цео државни врх, сем оправдано одсутних који су тренутно по апсама, требало да узме учешће тако што би се на њима појавили без одеће. Само би у висини задњица били опасани заставом Европске уније како би и најнеупућенијима било јасно где смо забасали.

Мора тако браћо Срби, јер стандарди су стандарди, поготову кад их неки хомић са Запада поставља. Док смо на терену секса, мене, међутим, ово брине: ако некад стварно продремо у ту Европу, хоћемо ли после из ње моћи да изађемо без вијаге?

АНКЕТА ЗАНИМА ЛИ ВАС ШТА СЕ ДОГАЂА НА СЕВЕРУ КОСОВА?

М. Ивковић

Дејан Стевић,
бравар:
- Да, пореклом сам са Косова, мада ће западна политика бити на нашу штету.

Александра Јовић, студент права:
- Рођаци са Косова причају нам „другу причу“ о тренутном стању.

Слободанка Марковић, пензионер:
- Плаши ме зveckање оружја ратних профитера са свих страна.

Драгана Борђевић, машински техничар:
- Није да ме не занима, али ову националну политику не разумем.

Бранко Марковић, пензионер:
- Трeбало би сваког Србина да занима!

Драгиша Крсмановић, пензионер:
- Тужно и ружно. Не можеш да даш, а не можеш да сачуваш.

Јелена Тодић, студент права:
- Ко зна какво је стање доле? Не верујем извештајима медија.

Љиљана Живковић, домаћица:
- Мене интересује, али не и продавце имања и земље Шиптарима.

Дејан Николић, саобраћајни техничар:
- Ко пита жабу кад се равна бара.

Житопродукт
Крагујевац, Војводе Путнина 70
Телефони: 034 370 303
370 215, 370 072, 370 135, 370 192
zitoprodukt@nadlanu.com

Брешно по произвођачким ценама

Произвођачке цене, гарантовани квалитет белог, пшеничног, пченичног, замрзнутог пецива

Све врсте хлеба и пецива у нашим објектима: ТЦ Аеродром, Мала пијаца, код улаза у Житопродукт, у кругу Заставе, у Улици Драгослава Срејовића 5

SUNCE Prozori i vrata u dekorima drveta uz 10 godina garancije

gratis staklo za 4 godišnja doba

www.suncemarinkovic.com +381 34 330 870

ШТРАЈК У ИНСТИТУТУ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ

Чекају се анализе полиције

Док МУП „чешља“ пословне књиге Института, Штрајкачки одбор оптужује директора Драгољуба Ђокића да је довео установу до финансијског суноврата и да застрашује запослене, а он одговара да Институт није у дуговима - већ се динамично развија

Пише Гордана Божић

Већина запослених у крагујевачком Институту за јавно здравља започела је најављени штрајк од понедељка, 26. септембра, поштујући минимум процеса рада. Штрајкачи, 87 од укупно 132 запослена, траже смену директора Драгољуба Ђокића, кога оптужују за несавесно пословање, као за и мобинг према запосленима.

Штрајкачи тврде да је пре две године, када је Ђокић постављен за директора, на рачуну ове установе било 16 милиона динара, а да је сада у минусу 45 милиона.

Пословодство установе демантује ове оптужбе, каже да је штрајк незаконит и најављује све законом прописане мере, укључујући и отказе.

Тврдње обе стране, већ више од два месеца, проверава полицијска служба за борбу против привредног криминала, а прошлог петка директор је позван у МУП на информативни разговор. Према изјавама полицијских званичника, Ђокић је позван као осумњичени због злоупотребе службеног положаја у вези дуплог издавања просторија у Улици Браће Пољаквић.

Обустава рада

Две трећине запослених, окупљени око синдиката, од понедељка раде смањеним капацитетом. Приоритет имају деца, студенти, труднице и старији од 65 година, док ће остали морати да причекају или да се обрате некој другој лабораторији. Челници Института, међутим, тврде да ће сви грађани моћи да дођу на анализе у Институт, а да ће узорци оних који не припадају наведеним категоријама бити прослеђене у приватне лабораторије. Настала штета, нагласио је директор Ђокић, биће наплаћена од штрајкача судским путем.

Штрајк ће трајати све до испуњења основног синдикалног захтева, односно до разрешења или оставке директора Драгољуба Ђокића, који је, према речима пред-

ШТРАЈКАЧИ ИСПРЕД ЗГРАДЕ ИНСТИТУТА

седнице Штрајкачког одбора Драгане Ивановић, најодговорнији за финансијски колапс установе.

- Наши захтеви се односе на регуларност исплате зарада, престанак мобинга директора и његових помоћника, увид у финансијско стање и дуговања, а сходно томе тражимо и смену директора. Иако је установа увек добро пословала, од доласка Ђокића ми идемо у финансијски суноврат. Од 16 милиона у плусу, за две године дошли смо до минуса од 45 милиона. Желимо да спречимо даље пропадање установе за које директно оптужујемо директора Ђокића, рекла је Драгана Ивановић на конференцији за новинаре, која је одржана испред зграде Института.

Она је истагла да се од најаве штрајка врши константан притисак и малтретирање запослених који су се изјаснили за штрајк, а посебно Штрајкачког одбора. Застрашују се отказима, а врши се и притисак да се обавља сав посао који стиже у Институт. Кажу да се директор од првог дана служи манипулацијама и претњама отказима, због чега нико није смео да преда жалбу за мобинг. Међутим, постоје писане и усмене изјаве о мобингу одређеног броја запослених, а прослеђене су и прве пријаве.

Одвојени живот за 60.000 динара

Према сазнањима до којих је дошао Штрајкачки одбор, читав дуг од 45 милиона динара директор је репрограмирао до краја године, како би добио на времену до нових избора. „Он после може и да оде, а шта ћемо ми овде да радимо“, питају се запослени у попису прослеђеном медијима.

У њему, такође, стоји да су за две године Институт напустила четири професора Медицинског факултета, два професора су поднела оставке са места помоћника директора Института, један асистент Медицинског факултета је смењен са места начелника, а један је дао оставку. Отказ је зарадио начелник службе за безбедност намирница, док је докторка, субспецијалиста еко-токсиколог, добила упозорење пред отказ. „Са друге стране, кроз Институт су пролазили кадрови које никада нису видели, а били су на платном списку. Неки су добијали астрономске хонораре за само једно предавање или едукацију, а као пример наведен је случај професора из Београда, коме је исплаћено 5.000 евра!

Иначе, према сазнањима до којих су дошли запослени, када је Ђокић преузео дужност пре две године плата директора била је око 90.000 динара. Тренутно, његова плата износи 190.000 динара, уз коју додатно добија и надокнаду за одвојен живот од око 60.000 динара, док две докторке из Института, које су у Београду на специјализацији, за одвојен живот добијају по 15.000 динара месечно. Осим тога, како тврде, директор је скоро годину дана користио свој приватни аутомобил као службени, а за наведени период инкасирао је рачун Институту од око милион и по динара, што, у просеку, износи око 125.000 динара месечно. Исто-

времено, није купљен ниједан нови ауто за бројне свакодневне потребе служби Института, већ се користе стара, врло несигурна возила.

Као типичан пример недомаћинског пословања спомиње се куповина високо софистицираног апарата за детектовање гена, вредности између 240 и 260 хиљада евра, уз кога се добија само седам акредитованих анализа. За двоструко мање пара, кажу, могао се набавити апарат који ради преко 150 анализа, што су и урадиле неке друге установе у Србији.

Директор прети тужбама

На својој конференцији за новинаре, уприличеној у згради Института, директор Ђокић је рекао да је синдикат почео незаконит штрајк, да ће против штрајкача поднети тужбе и тражити да надокнаде тиме проузрокован финансијски губитак.

ДР ДРАГАН ВАСИЉЕВИЋ

ОТКАЗ ДР ДРАГАНУ ВАСИЉЕВИЋУ

Следе тужбе за лажно сведочење

Директор Института за јавно здравље потврдио је на конференцији за новинаре да је др Драган Васиљевић, начелник одсека за контролу и исправност животних намирница добио отказ, а да је разлог томе нерад. Васиљевић, међутим, каже да му отказ није уручен и да је написан на основу лажних сведочења помоћника директора др Горана Самарчића и начелнице др Весне Андрејевић, због чега је спреман да их кривично гони због лажног сведочења и лажног представљања.

- Мени је написан отказ, а истом казном се прети и другима који су обуставили рад. Откази су, изгледа, једино што директор уме да ради, будући да ми више немамо чиме да купимо гориво и реагенсе. Нисмо више у стању ни пошту да пошаљемо, пошто немамо пара за поштанске марике, каже др Васиљевић.

- Показатељи говоре о изузетно динамичном и квалитетном развоју ове куће. Не постоји ниједан разлог који оправдава овај штрајк. Овде је просечна плата 52.000 динара и исплаћује се редовно сваких 15 дана, а на списку штрајкача су и неки од мојих помоћника који примају преко 100.000 динара месечно. Сигуран сам да су ови људи изманипулисани „са стране“, кампањом која је интензивирана од маја ове године, рекао је Ђокић.

Он тврди да је од његовог доласка за 55 одсто увећан обим посла и да сада има 1.600 купаца услуга, што је увећало и приходе установе. У истом периоду, купљена је опрема вредна 400.000 евра, па је укупан капитал фирме сада већи за 60 милиона динара. У овом тренутку дуговања Института износе око 6,8 милиона, док су ненаплаћена потраживања око 10,2 милиона.

- То нису дугови, то је нека врста кредитног аранжмана. Ми смо морали да купимо апарат преко комерцијалних аранжмана, у договору са добављачима који су имали довољно поверења према овом пословодству, јер ми редовно измирујемо обавезе, да нам дају робу на 36 рата, рекао је Ђокић и додао да динамичан развој Института може да смета само нерадницима, а 46 лабораторија једва чека да се ова склони.

Рекао је и да Штрајкачком одбору неће доставити финансијску документацију на увид, јер „пословну политику креира менаџмент фирме“ и да то „није посао синдиката“.

Подсетимо да је Агенција за мирно решавање спорова покушала да закаже састанак са „зарађеним странама“, али због процедуре при избору представника Владе до овог састанка није ни дошло. Свој део посла, врло темељно и интензивно, ради и служба за борбу против привредног криминала. Према сазнањима из МУП-а, потребно је најмање још месец дана да истрага у свим сегментима пословања буде доведена до краја.

ПРВИ ЈАВНИ НАСТУП НОВОГ ДИРЕКТОРА ФАС-А АНТОНИА ЂЕЗАРЕ ФЕРАРА

Криза ипак успорила Фијат у

Прве каросерије за нови модел „Б“ сегмента, који треба да замени моделе „фијат идеу“ и „ланча музу“, биће направљене у другој половини октобра, док ће пробна серија од првих 150 возила бити готова до краја године. Серијска производња новог модела аутомобила, радно названог „Л зеро“, почеће пре летњих одмора, мада може да дође и до одлагања почетка серијске производње због сложеног процеса у производњи и испитивању аутомобила

Пише Милутин Ђевић

Грађевински радови у компанији „Фијат аутомобили Србија“ приводе се крају, а потпуно нова роботизована и компјутеризована опрема за израду каросерија аутомобила допремљена је у фабрику, и њено инсталирање се такође приводе крају. Генерални директор ФАС-а Ђовани де Филиппис завршио је свој посао у Крагујевцу и већ се преселио у Русију, где такође има задатак да изгради нову фабрику аутомобила. На његово место дошао је из фабрике у Касину на југу Италије Антонио Ђезаре Ферара. Његов долазак значи да је дошло

КОМПЛЕТНО СЕ ПРЕПРАВЉА И ДЕО УПРАВНЕ ЗГРАДЕ

СТАРЕ ХАЛЕ У ВРЕМЕ РЕКОНСТРУКЦИЈЕ, КАДА ЈЕ БИЛО ДОЗВОЉЕНО СНИМАЊЕ

време да у крагујевачкој фабрици почне прво пробна, а потом и серијска производња новог модела аутомобила.

Нови модел биће у „Б“ сегменту и производиће се у две верзије са пет и седам седишта, а планирано је да замени досадашње веома успешне моделе „фијат идеу“ и „ланча музу“.

Према уверавању новог директора ФАС-а Антонија Фераре, серијска производња новог модела почеће у другој половини наредне године, пре летњих одмора, али постоји могућност да дође и до одлагања због сложеног процеса у производњи и испитивању аутомобила. Прва шкољка новог „Л зеро“ модела биће произведена у другој половини октобра, док ће пробна серије аутомобила са производних трака сићи до краја ове године.

Незахвално је сада давати прецизан одговор када ће тачно почети серијска производња, јер је пред нама дугачак процес којим се долази до ње. Најпре се ради процес валидације и тестова кроз који треба да прође 100 до 150 возила. Он траје око два и по месеца. После тога следи период потребан да се направе додатне измене, ако буде требало. То траје око месец дана. Затим следи други део процеса, предсерија, који траје око два и по месеца. Она опет следи месец дана усклађивања и измена. Цео овај процес траје осам до осам и по месеци, објаснио

АНТОНИО ЂЕЗАРЕ ФЕРАРА У ПРВОМ ЈАВНОМ НАСТУПУ У КРАГУЈЕВЦУ

је Ферара, најављујући серијску производњу у мају или јуну наредне године.

Цена новог модела аутомобила који ће се производити у Крагујевцу знаће се на лето 2012. године, отприлике месец дана пре него што први модели серијски произведени не сићу са монтажних трака. Он ће се правити у две верзије, са пет и седам седишта. Инсталирана је опрема капацитета 30, а уз прераспodelу радног времена и ситније измене и до 60 аутомобила на сат. То значи да ће капацитети фабрике бити 250.000 аутомобила годишње, а колика ће стварна производња бити, по речима Фераре, зависиће од потреба тржишта.

Нови модел „Фијат“ ће лансирати најкасније до маја наредне године, мада је планирано да буде званично представљен на престижном Сајму аутомобила у Женеви у марту 2012 године.

■ За „Л зеро“ више од милијарду евра

Иначе, комплетна фабрика је потпуно измењена, од старих производних погона остали су само зидови, јер су под и кровови морали да буду промењени. Поред тога промењена је комплетна производна опрема, све старе машине су или продате или су завршиле као старо гвожђе.

За протекле две и по године реконструисане су хале површине 1,4

МЕНАѢРСКИ ТИМ „ФИЈАТ АУТОМОБИЛИ СРБИЈА“ НИЈЕ ПОИМЕНИЧНО ПРЕДСТАВЉЕН, ВЕЋ ЈЕ САМО ПОЗИРАО ЗА ФОТОГРАФИСАЊЕ

милиона квадратних метара, промењено је 400.000 квадрата кровних конструкција и 150.000 квадрата подова. Инсталирана је и најмодернија фабрика за прераду отпадних вода, постројење за прераду гасова, а изграђена је и нова енергана.

Потпуно нови изглед добиле су производне хале монтаже, каросерије, пресераја и механичке обраде. Почело је и рушење Управне зграде број два. Од ње ће остати само шипови, док ће све остало бити новоизграђено. Према плановима менаџмента ФАС-а, у тој згради ће бити смештен изложбени салон „Фијата“, а служиће и као прес цен-

тар, док ће један део бити намењен за пословне састанке и свечена прилике. Иначе, стара „Заставина“ телефонска централа већ је срушена.

Прва производна хала у којој ће се производити нови модел аутомобила биће завршена крајем овог месеца. Новинари и фоторепортери, нажалост, нису имали прилике да виде и сниме нове хале и инсталiranу опрему.

Поред радова у кругу фабрике интензивно се ради и на простору некадашње касарне у Грошница, где ће бити смештени добављачи „Фијат аутомобила Србија“. Радови се изводе на 15 хектара, где треба да се подигну четири хале намењене за фирме које праве делове за нови модел аутомобила. У њима ће посао до краја ове године да добије око 2.500 радника.

До краја 2013. године требало би да домаће фирме да преузму производњу пет одсто производње делова за сва „Фијатова“ возила. То је посао, како кажу у Министарству економије, вредан милијарду евра на годишњем нивоу. Такође, планирано је да се до 2014. године 80 одсто производње свих делова за нови модел аутомобила прати у Србији.

Четири хале у Грошници имаће површину око 35.000 квадратних метара. Први ће, како је најављено, свој објекат да подигне „Промо магнетно компонент“, затим и компаније „Донсон контрол“, СИГИП и ХТЛ.

Када је реч о ФАС-у, највећи део нових производних линија, у чију је набавку уложено око 400 милиона евра, већ је стигао у Крагујевац. Ра-

КО ЈЕ НОВИ ГЕНЕРАЛНИ ДИРЕКТОР ФАС-А

Долази с чела најуспешније Фијатове фабрике

Антонио Ђезаре Ферара (54) именован је за генералног директора компаније „Фијат аутомобили Србија“ у јулу 2011. године. Ферара је дипломирао индустријски менаџмент на Универзитету у Напуљу. Каријеру је започео 1983. године у фабрици „Алфа Ромео“ у Помиљану, у којој је радио до 1994. године. Потом је обављао бројне менаџерске функције у компанији „Фијат“, укључујући и позицију директора фабрике у Мелфију, Мирафиорију и Касину, на југу Италије.

Ферара је у Крагујевац дошао са места директора најуспешније „Фијатове“ фабрике у којој се, поред осталих, производе модели „браво“ и „алфа ромео ђулијета“. Ферара је био и директор компаније „Фијат ауто Јужна Африка“, а својевремено је био члан заједничког предузећа „Фијат – Застава“ и члан Управног одбора „Банке Италија“ са седишта у Потенци. Ферара је и председник Савеза индустријалаца Рима, Фросиноне, Риети, Витербо и Коморе произвођача машинских, металуршких и грађевинских машина „Ун индустрија“, коју чини 161 предузеће са преко 14.000 запослених.

Са новим директором у Крагујевац долази и нови комерцијални директор крагујевачке фабрике, Шкотланђанин Гери Кларк, који је

својевремено био први „Фијатов“ човек за Југоисточну Европу, што указује на то да би пословање ФАС-а у догледно време могло да буде проширено и на остале некадашње југословенске републике, БиХ, Хрватску, Црну Гору и Македонију.

Ферара је на месту генералног директора ФАС-а заменио Ђованија де Филипписа, који је на тој функцији од октобра 2008. године. Де Филиппис, који је успешно привео крају реконструкцију фабричких погона и пословног простора некадашње

Фабрике аутомобила, постављен је за регионалног менаџера за Русију, где такође треба да руководи пројектом изградње нове фабрике. Пре доласка у Крагујевац Де Филиппис је био на челу изградње „Фијатове“ фабрике у Индији, а пре тога је радио на личном пројекту у Полској.

Интересантно је да ће Антонио Ферара и Ђовани де Филиппис директно одговарати Лоренцу Систину, који је задужен за интернационалне операције „Фијат групе“, саопштено је из компаније „Фијат аутомобили Србија“.

Крагујевцу

СУДБИНА „ПУНТА“

Производиће се док има купаца

Иако је у неколико наврата било најављено да ће производња „пунта“ бити окончана увођењем у серијску производњу нових модела аутомобила, то се ове године ипак неће десити. Упркос смањеној продаји од 57 одсто на домаћем тржишту, у крагујевачкој фабрици ће се и 2012. године наставити производња модела „пунто класик“.

У АВГУСТУ ПРОДАТО 265 „ПУНТА“

– Сегмент којем припада „пунто“ изгледа да је највише под утицајем пада тржишта, али наставићемо производњу и идуће године, а колико и до када зависиће од тражње, рекао је генерални директор ФАС-а Антонио Бездаре Ферара, додајући да је битно да „Фијат“ има најповољнију понуду за „пунто класик“ и да купцима нуди једини домаћи аутомобил произведен у Крагујевцу.

И поред смањене продаје, у августу је било 265 купаца, што је за стотину више него у јулу. То је за менаџмент ФАС-а био довољан сигнал да се настави производња.

Када је „пунто“ у питању, у ФАС-у су велике наде полагали у извоз овог модела. У септембру прошле године извезено је 800 аутомобила, углавном у северну Африку, источну Европу и земље ЦЕФТА, али је извоз због догађања у северној Африци доведен у питање.

Иначе, још прошле године у менаџменту ФАС-а су изјављивали да ће се „пунто“ производити док год га људи буду тражили.

– Данас говоримо о „пунто класику“ као најпродаванијем аутомобилу у Србији који ће, надамо се, још дуго и остати на првој позицији. Процене су да ће се „пунто класик“ производити и продавати до краја 2013. године, рекао је лане тадашњи генерални директор Ђовани де Филиппис.

Компанија „Фијат аутомобили Србија“ од почетка монтаже у Крагујевцу купцима нуди „пунто“ са мотором на бензин, дизел и гас. Основни модел кошта 6.199 евра.

ди се о најмодернијој опреми из Немачке, Јапана и Италије. Пресе и пресерски алати стигли су из фирме „Камацу“ из Јапана. Остало је да из ове фирме стигне још преса, али у ФАС-у кажу да је највећи део опреме у погону пресераја већ инсталиран. Погон за производњу аутомобилских каросерија биће у потпуности спреман за производњу до краја септембра.

Други модел у магли

Уговором о заједничком улагању „Фијата“ и Републике Србије који је потписан 29. септембра 2008. године дефинисано је да се у крагујевачкој фабрици после „пунта“

покрене серијска производња два нова модела аутомобила, као и да инсталирани капацитет фабрике „Фијат аутомобили Србија“ буде до 300.000 аутомобила годишње. Од тога, како сада ствари стоје, највероватније у скорјој време биће реализован само део.

То на неки начин потврђује и нови генерални директор ФАС-а Антонио Ферара, који је на прошлонедељној конференцији на новинаре рекао да због економске кризе компанија сада има план само за један модел.

Иначе, због кризе, али и неких лоших потеза српских власти, и модел „Л зеро“, за који је извезено да ће наредне године силазити са производних трака крагујевачке фабрике, већ касни у односу на првобитне планове и потписани уговор.

Добрим делом се касни и када је у питању запошљавање радника у ФАС-у. Уговор је предвидео да до краја ове године у тој компанији буде запослено 2.443 радника, а колико ће ФАС заиста запослити радника за сада се не зна. Нови директор није директно одговорио ни на ово питање. Рекао је да пријем нових радника зависи од тржишта, односно од потражње новог модела.

Упоредо са градњом погона „Фијатових“ коопераната на комплексу Грошница, Национална служба запошљавања организује обуку радника за рад на нумеричким машинама, који ће чинити главну радну снагу у овим компанијама. Најтраженији су радници машинске струке трећег и четвртог степена и њихова обука биће организована у Крагујевцу, а топ менаџери, односно високообразовани кадрови, поред дела обуке у Крагујевцу ићи ће и на додатно стицање знања у Италију.

„Фијатови“ кооперанти који ће отворити своје погоне у Крагујевцу већ обављају прелиминарне разговоре за отварање сопствене базе кадрова и селекције будућих радника. Траже се углавном лица металске струке трећег и четвртог степена и то техничари за руковање нумеричким машинама и модерним технологијама. Обука кандидата почиње крајем октобра и организована је НСЗ у сарадњи са „Фијатовим“ кооперантима и њиховим стручњацима. Додатну обуку мораће да прођу и кандидати за топ менаџере, односно средњи ниво руковођења.

ТЕХНОЛОШКИ И ПРОИЗВОДНИ МОДЕЛ „ФИЈАТОВЕ“ ФАБРИКЕ У КРАГУЈЕВЦУ

Као Касино, али са новијом генерацијом опреме

Пише Небојша Здравковић

Прошле недеље имао сам прилику да посетим фабрику „Касино“ („Cassino“) недалеко од Рима, иначе најсавременију у оквиру „Фијат“ групације. Том приликом обишао сам све четири главне производне хале (пресерај, каросерију, лакирницу и монтажу), где сам видео како у пракси функционише процес производње са применом најсавременије опреме. О квалитету рада фабрике „Касино“ говори и награда која би у октобру требало да им буде додељена као најбољој у оквиру „Фијат“ групације.

Између фабрике „Касино“ и крагујевачког Фијат аутомобили Србија (ФАС-а) постоји низ сличности: производне хале су приближно истој површини, близина кооперантских фирми и, оно што је најбитније, сам концепт рада биће идентичан. Такође, директор фабрике „Касино“ је истовремено и директор Фијат аутомобила Србије, господин Антонио Бездаре Ферара.

Услови рада у овој фабрици су на највишем нивоу. У оквиру фабрике постоје најсавременије лабораторије, испуњени су највиши еколошки стандарди, све линије у оквиру процеса производње су роботизоване, захваљујући којима је људска грешка сведена на минимум. Посебна пажња поклања се безбедности на раду, о чему сведочи и податак да је последња повреда на раду била 2008. године.

Недалеко од саме фабрике „Касино“ налази се и парк добављача у којем су лоциране 62 фирме. Близина кооперантских фирми омогућава процес производње без задржавања, односно складиштења делова и опреме, већ се они директно дистрибуирају у сам процес производње. Нема магацинских простора и великих складишта који би додатно повећавали трошкове производње.

Поред фирми које се налазе у овом парку добављача, и друге фирме широм Италије производе компоненте које се уграђују у различите типове „Фијатових“ модела. На пример, само у околини Торина постоји око 17 хиљада малих и средњих предузећа која запошљавају од три до 25 радника, и која производе делове за „Фијат“ групацију.

ДАНИ КРАГУЈЕВЦА У ТОРИНУ

Два по многоме слична града

Пре две недеље организована је манифестација „Дани Крагујевца у Торину“ у оквиру које је уприличен радни састанак са око 40 привредника, пре свега у области аутоиндустрије. Под мотом „Инвестирајте у Крагујевцу“ италијанским привредницима представили смо привредне потенцијале Крагујевца, могућности инвестирања и повољности које град нуди инвеститорима, пре свега у индустријским зонама које су потпуно комунално опремљене.

У оквиру посете Торину, организован је и састанак са градоначелником Пиером Фасином о могућностима сарадње у области аутоиндустрије, културе, сарадњи два Универзитета. Торино је град који има доста сличности са нашим градом, био је прва престоница Италије и индустријски је центар ове земље и жеља нам је да у будућности дође до братимљења два града.

Намера „Фијата“ је да у ФАС „преслика“ модел рада своје савремене фабрике „Касино“ у Италији, што значи да ће бити примењени највиши светски стандарди у аутомобилској индустрији, који осим високе продуктивности испуњавају строге еколошке захтеве, а роботизовани процес своди на минимум људске грешке и повреде на раду

Такав начин рада биће примењен и у Крагујевцу, с обзиром да се четири кооперантске фирме („Понсон контрол“, „СИГИТ“, „ПМЦ“, и „ХТЛ“) налазе у кругу некадашње касарне у Грошници, на свега 500 метара од матичне локације, а три кооперантске фирме, од којих су две власништво „Мањети марели“, смештене су на самој матичној локацији. Овде се ради о „Фијатовим“ кооперантима из прве групе добављача, а у наредном периоду очекује се и долазак других, како би се 80 посто делова, за потпуно нови модел аутомобила у две варијанте са пет и седам седишта, производило управо у Србији. Практично, само мотор и мањач би требало да стигну из Италије, а све остало ће се производити у Србији.

По стандардима који важе у светској аутомобилској индустрији, на сваког запосленог у фабрици финалне производње долази од три до четири радника у кооперантским фирмама, тако да се очекује отварање великог броја нових радних места у Крагујевцу и Шумадији, али и у целој Србији.

Капацитет фабрике „Касино“ је око 200.000 возила годишње и тренутно се у њој производе најновији модели више класе „ланџиа делта“, „фијајт браво“ и „алфа ромео љулијета“. Реконструкцијом некадашње „Заставине“ фабрике, а данас ФАС-а, предвиђен је сличан капацитет као и у фабрици „Касино“, од 30 до 60 возила на сат, односно максимално 250.000 возила годишње, као и производња потпуно новог модела чији је радни назив „Л-зеро“.

О намери да се модел рада из фабрике „Касино“ преслика на ФАС говори и податак да сам у производним погонима сусрео и 20 радника из Крагујевца који се тренутно налазе на обуци. То су, пре свега, млади инжењери и производни радници, чијим су напредовањем и прилагођавањем на потпуно другачији систем рада менаџери фабрике „Касино“ изузетно задовољни. Намера је да неки од њих остану у Италији и до две године, како би се у потпуности упознали са свим процесима рада и производње, а све то с циљем да једног дана постану не само тим лидери, већ и менаџери у оквиру „Фијат“ групације.

Напоменуто бих да је то само једна од група радника које се смењују у одређеним временским интервалима у фабрици „Касино“. Евидентно је да код нас постоји проблем технолошке застарелости

и, за разлику од машина које су коришћене код нас, а произведене су 60-тих и 70-тих година прошлог века, наши радници сада имају могућност не само да се упознају са најмодернијом технологијом, већ и шансу да на њој раде и тако спремно дочекају покретање производње у ФАС-у, као и да се упознају са потпуно новом радном философијом. Управо из тог разлога „Фијат“ ће отворити Академију на простору матичне локације у Крагујевцу где би обуку прошли сви потенцијални кандидати који желе да се запосле у ФАС-у и његовим кооперантима, и то не само производни радници, већ и менаџери.

Фабрика аутомобила у Крагујевцу биће једна од најсавременијих у свету аутомобилске индустрије. Када то кажем не мислим на јефтино скупљање политичких поена, већ говорим на основу чињеница које иду у прилог овој тврдњи. Све оно што је до сада урађено на инфраструктури, апсолутно демантује тврдње појединих политичких групација о „Фијату“

” Уз саму фабрику „Касино“ је парк добављача у коме су лоциране 62 фирме. Близина кооперантских предузећа омогућава процес производње без складиштења делова, док у околини Торина постоји чак 17.000 малих и средњих форми које производе компоненте за „Фијат“

као предизборном маркетингу локалне власти. Овај регион знатно јача захваљујући инвестицији већој од једне милијарде евра, а ефекти оживљавања аутомобилске индустрије неће бити видљиви само у Крагујевцу и Шумадији, већ и у целој Србији.

Наиме, у технолошком смислу биће инсталирана најсавременија опрема, новије генерације у односу на фабрику „Касино“, процес рада биће прилагођен највећем степену продуктивности, површина производних хала одговара свим стандардима такве производње, а путна инфраструктура до фабрике и у оквиру саме фабрике и близина кооперантских фирми од свега 500 метара омогућиће процес производње који ће задовољити највише светске стандарде у аутомобилској индустрији.

Када се достигне максимална производња, вредност извоза аутомобила из Србије биће око милијарду и триста милиона евра. Такође, с обзиром да је у петогодишњи план „Фијата“ ушло да се од 2013. године пет посто компоненти за читаву „Фијат“ групацију производи у Крагујевцу и Србији, то ће бити додатних милијарду евра извоза, што ће са извозом аутомобила у садашњим условима чинити трећину целокупног српског извоза.

(Аутор је заменик градоначелника Крагујевца и координатор са сировођење уговора са „Фијатом“)

РАСКРШЋА И БЕСПУЋА ПОЛИТИКА У СРБИЈИ

Избор између лошег и још горег

Наша власт је доживела политички банкрот, али опозиција, нажалост, или имитира власт, или народу нуди нешто што је неизводљиво - повратак на деведесете године, па је суштинска чињеница да немамо алтернативу садашњој политици, закључује историчар Чедомир Антић

Пише Слободан Цупарић

Србија се ретко кад у својој историји налазила у тежем стању. Скоро смо на дну, а и даље без јасног курса како напред. Коштуница и Николић су минуле седмице били на конгресу Јединствене Русије, Александар Конузин, амбасадор Русије у Београду, дочекан је протеклих дана овацијама у Тополи због недипломатског прекора Србима у стилу: „Тачи осваја север Косова, а вас баш брига“. Дрчком Конузину поједини наши аналитичари ипак нису остали дужни узвративши му: „Савезници Приштине не грде Албанце као Руси Србе, већ им инсталирају државу. Њихова подршка није морална већ реална“.

У једном тако хаотичном политичком контексту, из владајуће коалиције, по ко зна који пут, стиже порука да њен опостанак није доведен у питање, да је она велика и хетерогена, али унутар ње нема крупних и стратешких неслагања. Значи ли то да избора неће бити пре истека текућег мандата, тачније пре априла идуће године?

Скоро је немогуће да до избора дође пре рока, каже за „Крагујевачке“ Чедомир Антић, председник Напредног клуба. – Они су, у крајњој линији, обично били расписивани кад је то власт хтела. Мислим да је мање битно када ће бити избори, битнија је чињеница да ми, суштински, немамо алтернативу садашњој политици. Дакле, наша власт је доживела банкрот политике, али опозиција, нажалост, или имитира власт или народу нуди нешто

ОПОЗИЦИЈА СРБИМА НА КОСОВУ НУДИ ДЕМАГОГИЈУ: МИРКО ЧИКИРИЗ

што је неизводљиво - повратак на деведесете године. То је, можда, највећи проблем Србије. Имамо велико незадовољство, власт која је потпуно пропала политички и чињеницу да је њен највећи успех то што је била кадра да елиминира опозицију.

Мирко Чикириз, потпредседник СПО и председник Окружног одбора ове странке, тврди да стратешких неслагања унутар владајуће коалиције нема, али оно што је постојало и што ће постојати увек ако буде овај однос снага - то су програмска размимоилажења по неким питањима. Међутим, коалиција је показала капацитет да свако тешко питање може да стави на сто и у међусобним разговорима стигне до решења.

Избори у Србији биће онда када Борис Тадић одлучи, мисли Милета Поскурица, председник Окружног одбора СНС у Крагујевцу. – Он ће учинити све да до избора дође онда када оцени да су корисни за њега, а дотле ће уступцима контролисати бирачко тело да се влада не распадне.

■ (Не)озбиљан савез

Из редова демократа тврде да нису спремни на власт по сваку цену која подразумева коалиције са странкама с којима не деле заједничке вредности. Није ли то крај приче о могућем савезу демократа и напредњака?

То ништа не значи, резервисан је Чедомир Антић. – Сетимо се само како су демократе раније говориле о социјалистима. Затим, оне тврдје Оливера Дулића из 2008. године, после поделе у СРС,

о томе да њима није далека помишао о сарадњи с једном таквом Николићевом странком, такође и какав је био однос према реформској влади 2004, 2005. године - када је то било брзо измењено, прво у коалицији са Коштуницом, а потом с Дачићем.

Мирко Чикириз верује да тај савез никада и није био озбиљно на дневном реду, да су то више била кокетирања између ДС и дела СРС, који се сада назива Српском напредном странком.

Подсећам да је ДС прогутала једну жабу која се зове СПС и уверен сам да јој није потребно да у политичком смислу прогута још једну крупнију жабу која се зове Српска радикална странка број два, јер би тиме највише изгубиле и демократе и европска Србија.

Милета Поскурица тврди да прича с њихове стране никада није ни отворана, већ да иде из табора ДС - оних који креирају јавно мњење у Србији.

Реч је о сторији која треба да подвуче некакве интересе политичке групације унутар ДС, да можда опамети своје коалиционе партнере, а иначе то није прича која је икада била реална с наше стране. Тек сада је она потпуно неодржива, па нема потребе да је Борис Тадић на тај начин формулише. Из његове „кухиње“ је изашла, експлицитан је Поскурица, у његовој „кухињи“ треба и да се заврши.

■ Радикализовање севера

Није мали број оних који сматрају да је Борис Тадић под притиском да штити север Косова, где се највећи део становништва изразито противи његовој политици. Да ли је Тадић у политички парадоксалној ситуацији да мора по-

државати оне који ће првом приликом, на изборима, да се изјасне против њега?

Тадић у потпуности прихвата реалност на терену и сходно њој трага за решењима, каже Чикириз. – Чини нам се да се у великој мери приближава схватању СПО-а што се тиче нестатусног дела плана Мартија Ахтисарија, по коме треба максимално да заштитимо српско становништво и прихватимо реалност на КиМ, за коју није одговорна ни ДС ни СПО.

Чедомир Антић потенцира да је трагично што се овде уопште размишља страначки и да о томе колико су радикални Срби на северу Косова прво треба да размишља међународна заједница, која их је таквим створила и која је систематски радила на томе да их радикализује. Потом, део одговорности сноси и српска власт, која је мислила да понашањем према Србима на Косову, које је слично понашању родитеља који запостављају децу из претходних бракова, може да их подмићује и купујући њихове вође одржи некакав мир и стабилност на КиМ.

Наше уверење да смо део европске породице народа, да треба да уђемо у ЕУ, мора да прати наше достојанство. Дакле, ако нам се не понуди компромис на КиМ, не треба да уђемо у ЕУ, сматра Антић.

По убеђењу Милете Поскурице, Борис Тадић је у великом проблему јер код својих саговорника не може да наиђе на разумевање веoma јасних порука које шаљу грађани севера Косова. Тадићева реч не допире до људи који тамо живе, јер му више не верују. Погрешно је у неколико наврата обраћајући се међународној заједници, уплитао је прсте у све и сада је на реду да сам поднесе цену недовољно јасно дефинисане политике.

■ Доста је прича

Десне популистичке странке, попут ДСС и СНС, све су, чини се, популарније на северу Косова. Је ли у питању истинска брига за судбину наших људи на том простору, или се њихов политички „ангажман“ прво може објаснити придобијањем гласова за предстојеће изборе?

Мислим да се ради о политичкој демагогији која људима на северу Косова не нуди никакво решење, сматра Мирко Чикириз. – Очигледно је да ове две странке заборављају на чињеницу да две трећине наших људи живи на централном Косову. Из разговора с тим људима може се схватити да више не верују у велике приче, лажи и обећања, те ће та политика обмањивања доживети казну на следећим изборима.

Чедомир Антић не верује много у демократију на северу КиМ зато што је тај народ систематски био радикализован у прошлости и нажалост, нема демократски изабране представнике. Он сматра да кривицу носе земље НАТО пакта

БИЋЕ ИЗБОРА КАДА ТАДИЋ КАЖЕ: МИЛЕТА ПОСКУРИЦА

које врше протекторат над Косовом, а претходно је и Србија била неодговорна јер није организовала свој народ као један ентитет на КиМ, а то је било потребно из више разлога.

Политичке странке треба да краси принципијелност, да имају јасно дефинисан став о битним државним питањима, оцењује Поскурица. – Грађани северног Косова нису ту принципијелност препознали у политици ДС и њених коалиционих партнера. Тадић је изгубио конзистентну политику, грађани су то препознали и желе да даљу политику и питање судбине вежу за странке које су национално одговорне.

НЕ ВЕРУЈЕМ У ДЕМОКРАТИЈУ НА СЕВЕРУ КОСОВА: ЧЕДОМИР АНТИЋ

Незадовољни начином на који су медији и неке политичке странке разумели и представили њихово демонстративно напуштање парламента, после притисака Агенције за борбу против корупције о неодрживости двојних функција, градоначеник Крагујевца Верољуб Стевановић и председник Скупштине града Саша Миленић одржали су, прекјуче, ванредну конференцију за медије, у странци „Заједно за Шумадију“.

Оптужујући поменути Агенцију да је она „инструмент нетранспарентне и непријатељне арбитраже над вољом грађана“, а чланове њеног Одбора за лицемерство, јер примају и по неколико плата, Миленић је рекао да се та врста тајне моћи, као некада у Милошевићево време, правда еуфемизмом независности.

„Јавно оптужујемо председника Бориса Тадића за недопустиву регресију у смеру повратка на тековине режима Слободана Милошевића“, рекао је Миленић, изражавајући забринутост за стање парламентаризма, демократије и Републике.

Вршен је притисак на „Заједно за Шумадију“, која нема београдски корен и не учествује у закулисном дилу интереса који је једина стварна основа равнотеже у друштву, нагласио је Миленић. – Због тога смо били згодни за одстрел и неконтролисане нападе.

ВАНРЕДНА КОНФЕРЕНЦИЈА „ЗАЈЕДНО ЗА ШУМАДИЈУ“

Прозивка Владе и Тадића

Треба очекивати нападе на „Заједно за Шумадију“, али ће и из ове странке ићи бројна питања „никад горој српској влади“, рекао Верољуб Стевановић

Верољуб Стевановић је упитао да ли одлука Уставног суда важи и за остале, врши ли и на њих притисак Агенција за борбу против корупције или је у питању само хајка на „Заједно за Шумадију“, странку која ће, очигледно, бити мета великих напада у предизборној кампањи.

Никад гору Владу нисмо имали. Константно ћемо јој постављати питања. Зашто се не граде ауто путеви, зашто

се не решава питање Нибенс гупе, зашто се касарна „Радомир Путник“ процењује много више него што вреди, зашто није испоштован уговор са „Фијатом“, зашто се нападају крагујевачка комунална предузећа директно из Београда? Много тога ћемо питати, највише ће нас нападати, али ми смо спремни на то, рекао је Стевановић.

Одговарајући на новинарско питање како у овој ситуацији коментарише суздржано и дистанцирано понашање првог коалиционог партнера Г17 плус, Стевановић је одговорио да „то није коректно ни колегијално, чуди, мало боли, али и трезни“, не желећи да појашњава.

Саша Миленић, пак, на исту тему, је, по обичају, опширнији:

Платформа УРС, која је посвећена децентрализацији и регионализацији, много уверљивије и лакше пристаје странкама са историјом настајања кроз сукобе и борбу негових странкама које нису никад у својој историји имале прилику да учествују у опозиционој борби против власти. Нажалост, највећа од странака УРС је из овог другог фолдера. Мораће она да „преломи“ да јој перспективе кроз УРС неће бити перспективе паразита на великом телу већ одлазеће ДС него на ствараоцима једне нове политичке платформе.

НОВА ПРАВИЛА ЗА ИЗДАВАЊЕ СЕДАТИВА

Дужа и тежа процедура

За употребу седатива дуже од три месеца у години сада је потребан рецепт неуропсихијатра или неуролога, што је компликованија и дужа процедура за пацијенте. Мера је уведена због стављања коришћења седатива под већу контролу, јер се годишње изда преко четири милиона кутија на рецепт

Пише Јаворка Станојевић

У најновијем правилнику о издавању лекова Републички завод здравственог осигурања је прописао да лекари у домовима здравља лекове за смирење, без препоруке специјалисте, могу преписивати највише 90 дана у току године. После овог рока рецепте за седативе могу писати само на основу извештаја неуропсихијатра или неуролога. Пошто ове лекове, као пратећу терапију, најчешће добијају болесници који болују од хипертензије, кардиолошких и реуматолошких обољења, ово би практично требало да значи да, рецимо, срчани болесници свака три месеца морају да оду код неуропсихијатра, или стручњака за неурологију. То је неопходно, јер ни изабрани лекар, ни специјалиста који лечи његову основну болест нема право да му пропише комплетну терапију.

За пацијенте то значи заказивање и одлазак код свог лекара у дом здравља по упут, па заказивање код специјалисте код којих се ионако тешко стиже, и враћање код изабраног лекара који ће наредна три месеца смети да му пише рецепте за седативе. То, наравно, значи да ће болестан човек, док добије кутију лека, платити четири партиципације. Са друге стране ординације неуропсихијатра и неуролога додатно ће оптеретити пацијенти који не долазе на лечење него по терапију.

Све ово уведено је, кажу, због забринутости за здравље становништва које неконтролисано узима лекове за смирење. Према подацима РЗЗО-а жеље Србије су у прошлој години на рецепт подигли чак 4.272.505 кутија „бромазепам“. Према неким проценама још око три милиона паковања лекова за смирење изда се испод тезге, без рецепта, иако је то од 2002. године законом забрањено.

Други важан моменат којим се руководио РЗЗО је економска рачуница, јер ови лекови који су на другом месту по броју издатих кутија, одмах иза ме-

дикамената за кардиоваскуларна обољења, су на трећој позицији по потрошњи новца за лекове са позитивне листе, који се издају о трошку осигурања.

Мада би и потрошња медикамената који смирују живце, као и стање у нашем здравству коме хронично недостају специјалисти, упућивали на закључак да двојица неуропсихијатра и толико њихових колега неуролога у крагујевачком Дому здравља, због навале туђих којима треба рецепт, не стижу да се позабаве својим пацијентима, ситуација није таква. Према речима потпаролке др Гордане Дамњановић, нити су њихове ординације препуне, нити су пацијенти незадовољни. Да вук буде сит и да овце остану да броју постигнуто је једноставном методом такозваног рецепта за куповину. Јер, изабрани лекар може пацијенту да напише посебан, како кажу, мали рецепт на основу кога ће, за највише стотинак динара, добити било који седатив. Када се саберу трошкови партиципација и малтретирање да би се стигло до рецепта који о безбедности је бесплатан лек јасно је да ће се већина одлучити да га купи.

Мали рецепт који важи и у приватним и у државним апотекама, поред имена пацијента, мора имати још само факсимил лекара који га је прописао. И приватни и државни апотекари кажу да на основу оваквих рецепата издају приличне количине седатива.

Корисно за пацијенте којима лек треба, добро за специјалисте који, уз сав посао, не морају писати још и рецепте за туђе пацијенте, али није баш најздравије. Јер, ако изабрани лекар, уместо обичног, сада пише рецепт за куповину, где је ту одлучност да се стане на пут злоупотреби лекова чија дуготрајна употреба није нимало безазлена. Свела се, изгледа, на намеру да се стане на пут пражњењу здравствене касе што је, с обзиром на ниску цену лекова из ове групе, могло да се уради и њиховим брисањем са позитивне листе.

ПРОФЕСОР СЛОБОДАН ЈАНКОВИЋ, ФАРМАКОЛОГ

Преписивање седатива претерано

Образлажући компликовање процедуре за преписивање лекова за смирење представници Републичког фонда здравственог осигурања су се позвали на стручна мишљења према којима досадашњи начин издавања седатива није у складу са савременим принципима лечења и води ка некритичној потрошњи.

Редовни професор на Катедри за фармакологију и токсикологију Медицинског факултета у Крагујевцу проф. др Слободан Јанковић се слаже са ставом да се лекови за смирење често злоупотребљавају. Према његовом мишљењу за такво стање, које није наша специфичност јер је слично у читавом свету, одговорност треба приписати и лекарима и пацијентима. Иако не жели да улази у разлоге због којих лекари тако често преписују лекове из ове групе професор Јанковић тврди да за то не постоји никакво медицинско оправдање.

Фармаколошки гледано употреба лекова које лаички зовемо лековима за смирења, а који спадају у групу бензодиазепина, не би требало да траје дуже од три недеље. То су, наиме, медикаменти који не лече него само помажу да пацијент који има неку тешку животну ситуацију безболније превазиђе кризни период. Овде је врло важно напоменути став струке да психичка стања која се не поправе у том периоду захтевају другу врсту лечења. Такви пацијенти морају посетити неуропсихијатре и психологе који ће поставити дијагнозу и одредити терапију која најчешће не садржи седативе.

Доказано је, такође, да свакодневно узимање ових лекова дуже од три месеца ствара зависност и толеранцију. Тако се човек навикне на лек који више нема жељено дејство. Људи, међутим, настављају да их узимају због плачебо ефекта и страха да без њега неће моћи да се носе са животним проблемима. Проблем је што се организам све више навикава и захтева повећавање дозе.

Важно је, такође, знати да ови лекови нису антихипертензивни, па нема потребе давати их пацијентима са повишеним крвним притиском. Верујем да већина лекара који их преписују овим болесницима сматра да је стрес узрок хипертензије, али треба знати да се висина притиска, услед различитих фактора, често мења и да у току једног дана осцилира за 20 до 30 милиметара живиног стуба. Давањем лека за смирење, који после одређеног периода губи првобитно жељено дејство, не утиче се на факторе који доводе до осцилације крвног притиска, али се изазивају бројна негативна дејства.

Ни код кардиолошких болесника лекови за смирење неће довести до побољшања здравља. Једини разлог због кога их лекари преписују може бити процена да би узнемиреност могла да утиче на рад срца. То може да буде случај када су, због болова, или других тегоба, пацијенти јако уплашени, али таква стања су краткотрајна и нема потребе давати им седативе као редовну терапију коју ће узимати у дужем периоду.

Ови лекови нису подесни ни за лечење реуматолошких болесника, јер иако делују на опуштање мишића, нису делотворни код стања изазваних реумом. Због опуштајућег дејства могу, додуше, ублажити неке тегобе изазване спазмом мишића, али и за та стања постоје бољи лекови као што је „тетразепам“

Лекари највише преписују седативе код пацијената са високим притиском, или код срчаних болесника, јер сматрају да је стрес узрок хипертензије или да се код срчаних сметњи јавља страх болесника, али ова стања трају краткотрајно, а дуготрајна употреба ових лекова може бити штетна

који не изазивају зависност, објашњава професор Јанковић.

Према његовим речима и лекари и пацијенти би морали да обрате више пажње на штетна дејства лекова за смирење.

Поред зависности и толеранције седативи јако лоше утичу на труднице, јер за 10 процената повећавају шансе да дође до оштећења плода. Такође су врло опасни када се узимају са алкохолом. Оно што је врло значајно је да умањују радну и способност за вођњу што утиче на бројне повреде и несреће у саобраћају, каже наш саговорник.

Овај стручњак посебно наглашава да је код нас огроман проблем у третману лекова као робе коју можемо купити када пожељимо.

Могућност да уђемо у апотеку и купимо било који лек, или да од лекара просто захтевамо да нам препише нешто што пије комшија, или познаник, ствара много проблема. Јер, људи не знају да се нежељена дејства и компликације не

Код кардиолошких болесника лекови за смирење неће довести до побољшања здравља. Једини разлог због кога их лекари преписују може бити процена да би узнемиреност могла да утиче на рад срца. То може да буде случај када су због болова или других тегоба пацијенти јако уплашени, али таква стања су краткотрајна.

испољавају одмах и код свих који користе одређени лек. Желим да нагласим да је, можда и више од седатива, опасна злоупотреба антибиотика које свако купује и употребљава какао хоће, а и лекари их лако преписују. Врло је, међутим, важно рећи да лекови који се могу купити без рецепта могу бити јако штетни. Посебно су опасни аналгетици који се обично користе против главобоље. Реч је о лековима који могу изазвати озбиљне компликације у раду бубрега, па чак, ако се претерано употребљавају, довести до дијализе, упозорава професор Слободан Јанковић.

Онима који годинама узимају лекове за смирење, и због зависности имају осећај да без њих не могу, професор Јанковић светује да, у договору са лекаром, одмах почну са постепеним одвикавањем.

Пацијент ће знати да је постао зависан ако, када не узме лек, почне да се осећа узнемиреност и страх, и ако почне да га хвата паника при помисли да ће остати без њега. У таквим случајевима добро је узети седатив који има најдуже дејство и почети са постепеним смањивањем дозе. Све, наравно, мора да се ради у договору са лекаром, али пацијент треба да буде свестан свог проблема и да има вољу да га превазиђе, објашњава овај фармаколог.

Поред људи који сматрају да им лекови могу помоћи у превазилажењу проблема савете професора Јанковића морали би да послушају и лекари, јер број такзованих малих рецепата за куповину седатива говори да већина није пазила на часу када је професор говорио о злоупотреби и нежељеним дејствима лекова.

Ј. СТАНОЈЕВИЋ

ПОВЕЋАН ИЗВОЗ ВОЋА ИЗ ШУМАДИЈЕ

Јабука помера границе

Пише Милош Пантић

Док је на крају проте-кле године биланс извоза пољопривредних производа Шумадије и Поморавља био 5,4 милиона долара, већ на крају јула ове године увећан је на 7,38 милиона, показују подаци Регионалне привредне коморе у Крагујевцу. Знатно је побољшан и однос увоза и извоза, па је тако прошле године забележен суфицит од 700.000 долара, док је на крају јула за око 3,5 милиона долара био већи извоз од увоза у области аграра.

Према тумачењу Душана Петковића, који у комори руководи сектором аграра, овако велики скок донео је повећан извоз јабуке прошлогодишњег рода у Русију произвођача из околине Тополе, као и Маслошева, Страгара и Чумића, где су сконцентрисани највећи и најуспешнији узгајивачи овог воћа. Током првих седам месеци, највећим делом у Русију, извезено је 4.300 тона јабука у вредности од 2,5 милиона долара, а значајан је био и извоз шљиве, такође у ову земљу, од око милион долара, као и свежег купуса и вуне, с обзиром да се у селу Жировница налази фирма која је највећи извозник вуне у Србији.

■ Нове хладњаче

- Током прошле године позитивном билансу увоза и извоза аграра ова два округа од 700.000 долара највише је допринео велики извоз меда од 1,5 милиона долара, док је ове године знатном повећању извоза допринела јабука. Извезена је јабука прошлогодишњег рода, и то највише у јулу, када је највећа цена, захваљујући томе што у Шумадији све више произвођача има хладњаче, па може да чува плод дуже време чекајући најбоље услове, каже Петковић.

Повољност је и што су се појавиле хладњаче нове УЛО технологије, којих у Србији за сада има

ПОТРЕБНО НАВОДЊАВАЊЕ И ЗАШТИТА ОД ГРАДА: ДУШАН ПЕТКОВИЋ

мало, а две се налазе на подручју Шумадије, у Аранђеловцу и Тополи. У њима плод може да се чува целих 11 месеци.

У Шумадији се појављује све више партнера из Русије који су заинтересовани за увоз јабуке и шљиве, а стасало је и већи број произвођача који су способни да подигну производњу на виши ниво,

Захваљујући знатно већем извозу јабуке у Русију произвођача из околине Тополе, као и Маслошева, Страгара и Чумића, извоз пољопривредних производа Шумадије и Поморавља након седам месеци ове године већи за око два милиона долара него целе прошле године

што је довело до овако добрих резултата, тумаче у Комори. Истовремено, један број произвођача продао је јабуку извозницима који нису са подручја Шумадије, већ из Београда и других већих градова, па је извоз овог воћа у Русију из Шумадије већи него што статистика показује.

Подстакнути овако добрим резултатима, у Регионалној комори су припремили пројекте за унапређење производње воћа и аграра уопште, за које сада постоје само радне верзије и ти пројекти биће саставни део Стратегија развоја Крагујевца од 2012. до 2017.

године. Пројекти се односе на наводњавање воћњака и засада, пре свега по систему кап по кап, заштиту од града постављањем мрежа и постављање система аутоматских хидрометеоролошких станица по целој Шумадији.

- Систем наводњавања по систему кап по кап развијен је у многим земљама где је аграрна производња на знатно вишем нивоу и он се показао као најфикаснији за узгајање воћа и поврћа, док је за ратарске културе најбољи систем такзованих вештачких киша, каже Душан Петковић.

За овај систем наводњавања произвођачи морају да обезбеде артеске бунаре, чије копање кошта до 10.000 евра, а могу обезбедити воду и грађењем устава на водотоковима. За заштиту од града најфикасније средство је постављање мрежа над засадама, а покривање воћњака или повртњака кошта око 10.000 евра по хектару.

Трећи пројекат, који предвиђа постављање система аутоматских хидрометеоролошких станица, знатно би унапредио примену мера заштите биљака, јер би мерио количину падавина на терену и путем рачунара сви ти подаци би се сабирали у једном центру.

■ Неопходне задруге

За унапређење производње у Комори сматрају веома битним и развој задруга у селима, које су потпуно замрле. Залажу се за развијање задруга по узору на Немачку и Аустрију, које треба да буду носиоци развоја села и организације производње. Такав тип задруга нови закон о задругарству не предвиђа, јер искључује могућност да се као оснивачи задруге појаве рођена браћа или сродници у првом колену, док овдашња Комора има сасвим другачија искуства, јер је помогла оснивање задруге у Грузи, у којој су три

брата који су данас велики извозници купуса.

Потребу да примене неке од нових мера за унапређење производње препознали су многи успешни произвођачи воћа у Шумадији. Тако је Горан Мијаиловић из Чумића, до скоро велики произвођач и извозник шљиве, одлучио да засади јабуку на три хектара и да је заштити мрежом од града, а планира да уведе и систем наводњавања кап по кап.

- Пре годину дана засадио сам јабуку на два хектара, а увећаћу засад за још један хектар. Планирам постављање мреже против града и тренутно гледам понуде домаћих фирми које то раде. Стубови који држе мреже морају се поставити током сушног дела године, а укупна инвестиција може да изнесе до 15.000 евра по хектару. Такође, за наводњавање ћу морати да копам артески бунар, каже Мијаиловић.

Он напомиње да још није затворио финансијску конструкцију за ова улагања која ће бити око 70.000 евра. Спрема се да добро размотри све врсте субвенција које за подизање новог засада дају држава и крагујевачка локална управа.

По речима Душана Петковића, повољност за унапређење воћарства у Шумадији у овом тренутку је велико интересовање увозника из Русије, која је огромно тржиште, а захваљујући уговору са овом земљом воће се, као и већина других производа, извози без царине. У земље Европске уније воће се у овом тренутку не извози јер произвођачи не поседују стандард ГЛОБАЛ ГАП, који је неопходан предуслов. По Петковићу, било би добро да велики и успешни произвођачи са овог подручја усвоје овај стандард јер је боље имати више тржишта као опцију. Следеће године на снагу ступа четврта верзија овог стандарда, а у овом тренутку консултантске услуге за његово увођење коштају 2.300 евра, док за сертификацију треба издвојити до 1.500 евра. Крагујевачка комора

ГОРАН МИЈАИЛОВИЋ ИЗ ЧУМИЋА ПОВЕЋАВА ЗАСАД ЈАБУКА НА ТРИ ХЕКТАРА

има партнера за увођење стандарда ЕУ, а то је италијанска компанија „Био агри церт“.

- У овом моменту успешни произвођачи воћа у Шумадији одредили су се за производњу конзумног непрерађеног воћа и показатељи су, као што видимо, добри. Међутим, увек ће бити вишкова јер не може сво воће да се извезе. Потребно је заинтересовати инвеститоре да на овом подручју граде погоне за прераду воћа и поврћа, а у томе велику улогу треба да има локална самоуправа, сматра Душан Петковић.

Ову рубрику у склопу пројекта **ЖИВОТ ШУМАДИЈСКОГ СЕЛА** суфинансира МИНИСТАРСТВО КУЛТУРЕ СРБИЈЕ

ПРИМЕР ЗА УГЛЕД ИЗ БАЛОСАВЕ

Интерактивни грузански воћњак

Да Шумадија има природне потенцијале у воћарству увериће се свако ко види интерактивни огледни воћњак „Гружа аграр“ у Балосави. Властник Мирослав Николић доказао је да може да се направи економски исплатива плантажа већ у другој години пословања. Укупнио је мање парцеле на 320 метара надморске висине и на четири хектара подигао воћњаке од по два хектара под јабукама и нектаринама. Заштитио их је противградном мрежом и наводњава их системом кап по кап из артерског бунара и акумулације коју је подигао на Каменичком потоку.

Да би пројекат на воћњаку успео интегрисао је знање и потенцијале. Пре конкретних решења трагао је за информацијама и искуствима постављања оперативних система у воћарству. Сараднике је пронашао на Новосадском сајму и придружио је „Гружа аграр“ фирмама „Аквадуг“ и „Инвер“ из Београда и „Фрут Ленд“ из Суботице, формиравши тим за будућност српског воћарства.

Изузетно топло лето натерало је Николића да артерски бунар са капацитетом од једног литра у секунди са дубине од 154 метра појача напајањем водом из Каменичког пото-

ЈЕСЕЊЕ СКУПЉАЊЕ ЗАШТИТНЕ МРЕЖЕ У ВОЋЊАКУ НИКОЛИЋА

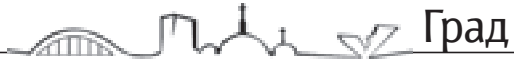
МИРОСЛАВ НИКОЛИЋ, ВЛАСНИК ВОЋЊАКА У БАЛОСАВИ

ка. Преградивши поток са кога су већ на једнаест места комшије одводили воду направио је акумулацију од 800 кубика воде. Разлика од само седам метара надморске висине омогућила је успешно допуњавање наводњавања из артерског бунара.

Николић може да се похвали приносом од девет тона по хектару нектарина са 95 посто плодова прве класе. Јабука Златни делишес донела је 23 тоне по хектару и 97 посто плодова прве класе, а од сорте Грин смит очекује око 20 тона.

М. И.

„ЕНЕРГЕТИКА“ ЗАТРАЖИЛА ПОСКУПЉЕЊЕ ГРЕЈАЊА ЗА 25 ОДСТО

Градско веће мери проценте

Хоће ли и ове грејне сезоне Крагујевац бити, како се то каже у рекламном слогану „Енергетике“, град у коме нема зиме. Захтев за поскупљење даљинског грејања за 25 одсто упућен је Градском већу, а да ли ће и колико цена бити коригована, још се не може поуздано рећи. Додуше, могло се сазнати да постоји сагласност око тога да цена треба да буде већа, само је питање за колико процената.

Директор „Енергетике“ Никола Петровић подсећа да су од последњег мењања цена грејања поскупели сви неопходни енергенти, такозвани улазни елементи. Заправо, 3. новембра прошле године грејање је поскупело за 15 одсто, мада је захтев износио 35 одсто, а само до тог датума, додаје Петровић, мазут је поскупео за 34,5 одсто, угаљ за 21,9 одсто, гас за 44,7 одсто и вода за осам одсто.

- Угаљ и мазут као улазни елементи највише утичу на цену грејања јер их највише користимо, а од новембра прошле године до данас ова два енергента су поскупела још за 25 и 10 одсто. Јасно је да ни са прошлогодњим поскупљењем грејања за 15 одсто нисмо били, што се каже, на нули, тако да смо већ у децембру прошле године проследили захтев за поскупљење од 25 одсто, појашњава Петровић.

Удар за грађане

Тренутна цена грејања стамбеног простора је 58,34 динара по квадрату, тако да месечно задужење власника стана од 50 квадрата износи 3.150 динара, додаје Петровић, уз подсећање да су Нови Сад и Београд још претходне грејне сезоне издјејствовали поскупљења од 30 и 35 одсто. Са друге стране, од опозиционих политичких партија мо-

Директор Никола Петровић објашњава да је разлог поскупљења виша цена енергената, пре свега угља и мазута. На јавне прозивке о задужености фирме и високим платама, као и о превеликом броју запослених, одговара да је пре пет година било 20 радника више као и да просечна плата од 39.000 динара, без додатка за ноћни рад, није висока

ДИРЕКТОР НИКОЛА ПЕТРОВИЋ

гло се чути да је захтевање нове цене за даљинско грејање удар на иначе празне џепове грађана, да „Енергетика“ са новим ценовником покушава да покрије неке друге губитке, а недавно су уследиле и директне прозивке из Градског одбора Демократске странке због, како се тврди, укупног дуга овог предузећа од око 6,5 милијарди динара. Указивано је да је ово предузеће у Србији највећи дужник за струју и за гас, да је просек плата висок и износи око 50.000 динара, док је плата директора целих 190.000 динара, да има партијског запошљавања и тиме великог броја запослених од преко 500 радника у овом предузећу.

Могло се чак чути да је „Енергетика“ пред колапсом, мада треба подсетити, и на прагу претходне

грејне сезоне биле су актуелне сличне приче.

- Тренутно на залихама имамо 40.000 тона угља, за грејну сезону је потребно 100.000 тона, што значи да, као и сваке године, сукуесивно набављамо. На залихама је и 1.400 тона мазута, од укупно потребних 6.000 тона. Надам се и да ће нам бити омогућена набавка гаса тако да се грејна сезона не доводи у питање, наглашава Петровић.

Према његовим речима све котларнице су спремне, а запослени у „Енергетици“ се не баве политиком. Чињеница је да је предузеће у огромним дугovima, међутим, Петровић враћа причу пет година уназад, у време када је извршено декомпоновање „Заставе“.

Лако је критиковати

- Тада је и „Енергетика“ постала привредно друштво и од тог тренутка је у реструктурирању. Фабрике су одвојене, али до данас није спроведено финансијско раздвајање и дугovima за енергенте других фабрика и даље се дужи „Енергетика“. На пример, само Фабрика аутомобила, која више не постоји, јер данас је ту нова фабрика „Фијат аутомобили Србија“, остала је дужна 1,4 милијарде динара, тврди Петровић.

УГАЉ НА СКЛАДИШТУ „ЕНЕРГЕТИКЕ“

- Лако је критиковати да послужемо са губитом, међутим, ти наслеђени дугови су највећи проблем, који, наравно, држава треба да реши. На Влади Србије је да у наредном периоду напакон оконча реструктурирање „Енергетике“, како бисмо постали градско предузеће растерећено од туђих дугова, наставља Петровић.

Директор „Енергетике“ одговара и на прозивке о партијском запошљавању и превеликом броју радника указујући да је на платном списку овог предузећа пре пет година било 545, а данас 525 запослених, да је просечна плата, без додатка за ноћни рад и турнус смеће 39.000 динара, односно, да је реч о систематизацији старој седам година.

- Подаци који су изнети у јавност једнострано нису тачни. Наша обавеза је да грађанима и привреди омогућимо грејање тако да нико у овом предузећу не треба да се бави политиком. И поред изградње три нове котларнице није било новог запошљавања, користимо унутрашње резерве, шкољујемо наше људе, тако да су комплетне екипе које раде у турнус систему у новоизграђеним објектима из редова запо-

слених. Осим нових котларница на Аеродрому и у Централној радионици ускоро ће се завршити и котларница у Станову, а рок је 1. новембар, каже Петровић.

Да ли ће и колико поскупети грејање, још увек не може да каже ни Зоран Јовановић, члан Градског већа задужен за комуналну делатност. Он потврђује да је Градско веће наложило проверу оправданости захтева „Енергетике“.

- Разматрање захтева „Енергетике“ је у току. Званична одлука још није донета, али треба рећи да разлога за поскупљење свакако има, само треба да се утврди у ком проценту ће бити. Због притиска, одложено, забринутости јавности, одлука ће бити донета убрзо, свакако пре почетка грејне сезоне, каже Јовановић.

Грејна сезона почиње 15. октобра, али може почети и у првој половини октобра. Уколико температура ваздуха, мерена у 21 час, два дана узастопно буде нижа од 12 степени, „Енергетика“ је у обавези да отпочне испоруку топлотне енергије. Иначе, ово предузеће топлотном енергијом снабдева око 18.000 домаћинстава.

Александар ЈОКИЋЕВИЋ

НОВИ ПРОИЗВОД „ЗАСТАВА ОРУЖЈА“

Комарац за ловце и спортисте

Конструктори фабрике „Застава оружје“ направили су нову малокалибарску пушку „москито“ (кома-рац), са кундаком од полимера, а новина је што су цев и сандук у једном комаду

МИРКО ЂИРКОВИЋ, КОНСТРУКТОР „МОСКИТА“

У Војној фабрици направљен је прототип нове малокалибарске пушке, чије је комерцијално име „москито“ (кома-рац). То је, кажу у „Застави оружје“, потпуно нови производ који има већи број нових конструкторских и технолошких решења. Серијска производња нове пушке требало би, према најавама из фабрике, да почне за отприлике годину дана. Пре тога потребно је направити неопходне алате, али и извршити сва потребна испитивања. „Москито“ је производ Војне фабрике пре свега намењен извозу. Иначе, ова фабрика 95 одсто своје производње пласира на иностраним тржиштима.

Према речима директора маркетинга „Застава оружје“ Зорана Шушића, „Застава оружје“ до сада у понуди није имала такав модел пушке, јер није рађена као већина „Заставиних“ пушката у систему „Калашњиков“, него у систему, односно механизму система „бијатлон“.

Пушка је тако направљена да поред лова ситне дивљачи и птица може да се користи и у спортом стрелаштву. У војној фабрици кажу да су у контакту са људима из Стрелачког савеза Србије и да ће „москито“ највероватније упливати и у спортске воде. Ова малокалибарска погодна је за тренинг и такмичење млађих генерација стрелаца, од пионира до јуниора.

У „Застави оружје“ кажу да, судећи према првим реакцијама потенцијалних купаца и заинтересованих страних дилера, може да се очекује да серијска производња „москита“ крене са серијом од око 10.000 комада годишње, а да ће сваке године продукција бити већа, али и да ће то највише зависити од тржишта. Овде наглашавају да је адут „москита“ релативно ниска цена у односу на друге моделе исте класе, али и то што је доста делова израђено од полимера, што пушку чини лакшом од других у класи.

- Надам се да ћемо када почне серијска производња добити поруџбине и од стрелачких савеза из околине из Мађарске, Бугарске, Хрватске, Македоније... Пушка је била приказана на Сајму лова у Крагујевцу, а прототип нове пушке премијерно је приказан на 44. Међународном сајму лова, риболова и спорта у Новом Саду, који је почео 28. септембра, рекао је Шушић.

Ова малокалибарска пушка има подесив предњи нишан и по правцу и по висини, а на носачу предњег нишана, са доње стране, има подесиву такозвану „пикатини“ шину. „Москито“ је лак, јер је кундак израђен од најбоље полимерне пластике. Поред тога „кома-рац“ ловцима и стрелцима пружа могућност уградње најсавременијих нишана, оптике и ласера.

ВЛАСНИКА „ИНТЕРШПЕДА“ ТУЖЕ ПОВЕРИОЦИ

Траже око 145 милиона динара

Тужилаштво поднело захтев за покретање истраге против Драгана Стојановића, власника приватне фирме „Интершпед“ која је отишла у стечај, јер 20 поверилаца потражује од ове фирме милионске износе, а међу највећима је „Застава камиони“

Основно јавно тужилаштво још 10. јуна ставило је захтев за покретање истраге против Драгана Стојановића, бившег власника и директора приватног предузећа „Интершпед“, које је у међувремену отишло у стечај, због кривичног дела оштећења поверилаца, али истрага још увек није почела. Изјашњавање пред истражним судијом Основног суда заказано је за октобар.

Тим захтевом обухваћено је двадесетак фирми које су послужујући у ранијем периоду с овом фирмом претрпеле штету од 144,4 милиона динара. На том подугачком списку поверилаца са највећим износима издвојили су се Предузеће за изградњу града Крагујевца са 42,5 милиона динара, „Застава камиони“ са 50 милиона динара, „Таково Копаноник“ са 28 милиона динара, затим „Електрошумадија“ са износом од око 2,4 милиона динара и ВАП „Ерозија“ са око 1,3 милиона динара.

Директор „Застава камиона“ Борђе Несторовић каже да је реч о контингенту камиона које је Стојановић предузео од њих, а који до краја није исплатио. Због тога су водили вишегодишњу парницу, која су на крају добила. Она је коначна и на њу Стојановић нема право жалбе. Међутим, камата је превазишла главницу и прошле године износила је преко 20 милиона динара.

Нестровић брине да ће то бити тешко наплативо, јер има сазнања да је Стојановићева фирма под стечајем, али ипак има наде. Рачуна на друге механизме финансијског обезбеђења.

Иначе, за кривично дело оштећења поверилаца запрећена је казна од једне до осам година затвора. Сумња се да по овом основу то неће бити једини судски предмет против Драгана Стојановића.

М. Ђ.

СЛУЧАЈ VIII2 ШКОЛЕ „ДРАГИША МИХАЈЛОВИЋ“

Ђаци под специјалним надзором

Професору Драгану Комненићу разредно старешинство је, сматрају родитељи, одузето без икаквог разлога. За старог разредног имају само речи хвале, а чињеница да су деца поверена школском психологу додатно их је револтирала

ПРОФЕСОР ДРАГАН КОМНЕНИЋ

Одељење VIII2 Основне школе „Драгиша Михајловић“ добило је 1. септембра новог разредног старешину. Ова, на изглед сасвим обична промена, навела је родитеље двадесет ђака овог одељења да се обрате Републичкој просветној инспекцији.

Професору Драгану Комненићу, који има готово три деценије радног стажа и самим тим богатог искуства у педагошком раду, разредно старешинство је, сматрају родитељи, одузето без икаквог разлога. За старог разредног имају само речи хвале, нарочито за његово разумевање дечијих година и повремених несташлука, као и за чињеницу да су о свему и увек на време били обавештени и да се сваки проблем решавао уз разговор.

Понављали су, кажу родитељи, све то и директору школе, међутим о њихове речи он се оглушио. Да ствар буде гора, разред је, уместо неком предметном наставнику, поверен школском психологу. То их је додатно озлоједило, па су решили да своју причу повере не само инспекцији већ и медијима.

■ Четири учитељице и троје разредних

Причу да ће одељење 1. септембра добити новог разредног старешину чули су, каже Југослав Стевановић, чија ћерка иде у VIII2, још у јуну, на крају школске године.

Тада нам је Драган Комненић саопштио да ће му одељење од септембра највероватније бити одузето. Ником од нас та вест није пријала, јер су нам деца од првог разреда до сада променила четири учитељице и двоје-троје разредних старешина. Драган Комненић преузео је нашу децу пре две године. Његовим радом били смо више него задовољни. Били смо обавештени о свему што се тиче детета, било да је у питању добро или лоше. Надали смо се да ће остати разредни до краја осмог разреда, каже Југослав Стевановић.

По речима Мирјане Савић, представнице Савета родитеља, одмах након родитељског састанка тражен је разговор са директором школе и објашњење зашто ће разредни старешина бити замењен.

Предали смо му захтев који је потписало 19 од 20 родитеља чија деца иду у ово одељење и тада нам је директор школе Милутин Петровић обећао да ништа неће бити урађено без разговора са родитељима. Након тога неколико пута сам долазила у школу да се распитам када ћемо бити позвани од стране директора, али нисам добијала никакав конкретан одговор, прича Мирјана Савић.

Родитељски састанак је, након упорног инсистирања, сазван 26. августа.

„Да ће до састанка коначно доћи речено ми је дан раније. Брже боље

сам почела да обавештавам родитеље, али је много њих било на одмору, па се сутрадан окупило тек нас 13. На том састанку директор нам је саопштио да је његова одлука неопозива и да ми на њу никако не можемо да утичемо. Највећи проблем је, како нам је тада рекао, недисциплина деце у школи и ван ње, а највећи кривац за то разредни старешина. Споменуо је при том његову неажурност у раду и лошу комуникацију са родитељима. Све време обраћао нам са непоштовањем, речима попут „није ово Радио Крагујевац да вам испуњавам жеље“, „какви сте ви родитељи деца су вам још и добра“, прича Мирјана Савић, напомињући да је њихове захтеве подржао и председник Савета родитеља, али је он већ на почетку школске године по налогу директора смењен, уз објашњење да су Савету потребни нови представници.

Уместо Драгана Комненића, 1. септембра VIII2 дочекала је Валентина Грбић, школски психолог.

„Да ће она бити разредни старешина сазнали смо на састанку са директором. Међутим, оно што ће децу од септембра чекати нисмо знали. Према њима се понашају као да су под неким специјалним надзором. Разредна им долази на часо-

ну на часу, али је све то, каже, било уобичајено за њихове године.

Мени је објашњено да сам смењен пошто нисам редовно одржавао часове одељенске заједнице и да сам имао пропусти у правлању часова, али сматрам да је одузимање разредног старешинства заправо казна за низ примедби које сам имао, а тичу се рада директора школе у вези функционисања и одржавања, као и због тога што сам у спору између директора и чистачице стао на њену страну. Директору, али и надлежнима у Скупштини града, скренуо сам пажњу да сала за физкултуру прокишњава, да је школа неосветљена, као и школско двориште, да је кош поломљен већ годину дана, а спрavarница последњи пут окречена пре готово три деценије, каже Комненић.

Резултат свега је, сматра Комненић, одузимање разредног старешинства, али и погрешно бодовање због кога му је ове године фонд часова смањен на половину.

Директор школе Милутин Петровић, међутим, каже да је све што се у школи ради у складу са законима и прописима и да тврди да је родитеља и бившег разредног старешине нису тачне.

До промене разредног старешине у одељењу VIII2 дошло је због неправилности у раду Драгана Комненића везаном за недисциплину ученика, њихово изостајање са часова, као и лакше и теже повреде ђачких обавеза које нису решаване на време, нити на прописан начин, применом васпитних и васпитно-дисциплинских мера. Зато сам и донео одлуку да нови разредни старешина буде стручни сарадник коме је наложено да реализује појачан васпитни рад са ученицима и да реализацијом планираних садржаја побољша ниво дисциплине, који ће на послетку довести до побољшања успеха.

У разговору са родитељима схватио сам и да они нису довољно упознати са сопственим и правима и обавезама ученика. Иначе, ни стручни орган у школи, као ни одељенско веће, нису имали примедбе на листу разредних старешина, каже директор Петровић.

Да ли ће на све што се дешавало у школи имати примедбу Републичка просветна инспекција, тачније Министарство просвете, видеће се. Родитељи ђака одељења послали су пре двадесетак дана допис о свему што се дешавало, испод кога стоји 19 потписа. Директно су се обратили Београду, пошто су се, како кажу, овдашњи просветни инспектори раније оглушивали о неке њихове молбе.

Марија ОБРЕНОВИЋ

ШКОЛА „ДРАГИША МИХАЈЛОВИЋ“

ДИРЕКТОР ШКОЛЕ МИЛУТИН ПЕТРОВИЋ

чено да ће ићи на екскурзију једино уколико један родитељ неког ђака из одељења крене са њима. Не видим да су та наша деца много гора или другачија од друге деце да би се тако понашали према њима, сматра наша саговорница.

■ Разредни остао и без часова

Некадашњи разредни старешина Драган Комненић каже да се одељење VIII2 ни по чему не разликује од других. Вачких несташлука је било, жалили су у појединим приликама неки професори и на недисципли-

ПРИВРЕДНО ДРУШТВО
ЗА ДИСТРИБУЦИЈУ ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ
ЦЕНТАР доо Крагујевац

Радоно време од 7 - 15 сати

Благајна у центру:
7 - 18 сати - радним данима
7 - 13 сати - суботом

ПОСЛОВНИЦЕ:
Кнић 510 - 197
Рача 751 - 262
Баточина 842 - 311
Лапово 853 - 710

ЕД Електрошумадија
Крагујевац

Централа 307 - 200
Дежурна служба 335 - 195
Приклучци 307 - 368
Пријава стања и
рекламације 370 - 300

MARKETING
Kragujevacke

telefoni 333-111
333-116

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ,
РУДАРСТВА И ПРОСТОРНОГ ПЛАНИРАЊА

REPUBLIC OF SERBIA
MINISTRY OF ENVIRONMENT,
MINING AND SPATIAL PLANNING

Омладински Бригада 1
11070 Нови Београд

1. Омладински Бригада 1
11070 Нови Београд

На основу чл. 20. став1, а у вези са чл.29. став 1. и 3. Закона о процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС“ 135/04, 36/09), КАО И НА ОСНОВУ ЧЛАНА 145. Закона о општем управном поступку („Службени лист СРЈ“ број 33/97, 3/01) даје следеће

ОБАВЕШТЕЊЕ

Обавештава се јавност и заинтересовани органи и организације да је носилац пројекта „STUCCO ITALIANO“ д.о.о., поднело Министарству животне средине, рударства и просторног планирања Захтев за сагласност на Студију о процени утицаја на животну средину пројекта погона за производњу материјала за завршне радове у грађевинарству, на к.п. 558/2, КО Рача, СО Рача, који је заведен под бројем 353-02-2280/2011-02.

У складу са чланом 3. став 1. Правилника о поступку јавног увида, презентацији и јавној расправи о Студији о процени утицаја на животну средину („Сл. гласник“ Р. Србије“ број 69/2005), увид у поднету Студију о процени утицаја на животну средину се може извршити у просторијама Министарства животне средине, рударства и просторног планирања, Омладинских бригада бр. 1 соба 653, сваког радног дана од 11-14 часова у року од 20 дана од дана објављивања овог обавештења.

Заинтересована јавност може да изврши увид у садржину предметне Студије сваког радног дана и у просторијама СО Рача, у року од 20 дана од дана објављивања овог обавештења.

У складу са чланом 4. став 2. и са чланом 6. горе поменутог правилника, примедбе и мишљења на Студију о процени утицаја на животну средину се подносе у писаном облику и достављају Министарству животне средине, рударства и просторног планирања, у ул. Омладинских бригада1, Нови Београд.

У складу са чланом 20. став 3 Закона о процени утицаја на животну средину („Сл. гласник“ Р. Србије број 135/04, 36/09) и са чланом 5. горе поменутог правилника, дана 21.10.2011. године са почетком у 13.00 часова, биће одржана јавна расправа и презентација предметне Студије у просторијама СО Рача.

РЕАГОВАЊА ПОВОДОМ НАЈАВЕ ИЗМЕШТАЊА СПОМЕН ОБЕЛЕЖЈА „ФОНТАНА” НА ТРГУ ХЕРОЈА

РЕАГОВАЊЕ

У гробници Код крста почива 58 бораца

Разлог да вам се у овим позним годинама (92) јавим је текст из новина „Крагујевачких” под насловом „У центру града сахрањено 19 бораца”. Како сам био задужен за оперативну руковођење реконструкцијом читавог овог сквера 1983/84. године, осећам се позваним да својим прилогом отклоним све дилеме и нејасноће.

Тачно је да је првих послератних година (1948. и 1949.) на том месту прво сахрањено 19 изгинулих бораца Крагујевачког партизанског одреда, касније Трећег крагујевачког батаљона. Но, баш то је оно што је изазвало негодовање код родитеља и најближих сродника осталих изгинулих бораца, па је поново формирана екипа која је извршено колективно сахрањивање, опет поворком из Великог парка ка скверу. Било је и неких измена, јер су неки родитељи узели тела својих сродника и сахранили их у породичне гробнице у граду или околним селима.

Понављам, било је то првих послератних година, када су ратне ране биле свеже и када се није имало ни средстава да се то место боље обележи, већ само једном малим белегом изливеним од бетона и мермерном плочом на којој су уписана само двојица народних хероја, Мама Станојловић и Душан Дугалић.

Како је време пролазило, то је овај простор, и поред приличне бриге, почео да пропада. Уз то, и реконструкција улице и регулација саобраћаја у новим условима све више су стешњавали и угрожавали овај простор, па су чак око ограде читавог сквера постављена паркиралишта. То је остављало све ружнију слику града и искаживало заборав према сахрањеним борцима.

Често се помињало да сквер треба реконструирати, али се увек то одгађало. Најзад је 1982. године Општински одбор СУБНОР-а (председник Миодраг Ђурић) израдио програм како да се читав овај простор реконструише и доведе у стање које заслужује. У лето 1982. на иницијативу Општинског одбора СУБНОР-а основан је Одбор за реконструкцију, а затим се приступило изради пројекта. Тај посао је поверен Заводу за заштиту споменика, а за

носиоца пројекта изабран је архитекта Радослав Прокић, који се већ афирмисао у пројектовању меморијалних и црквених објеката.

Прокић је израдио идејни пројекат и представио га Одбору за реконструкцију трга, а затим се приступило изради извођачког пројекта. Разуме се, то је био обимнији задатак и трајао је до половине 1983. године.

Затим је направљена конструкција финансирања, која је била доста несигурна, али је ипак постојала. И, најзад, у јесен 1983. Одбор за реконструкцију трга одлучио је да носиоца инвестиције буде тадашња Самоуправна интересна заједница за неговање традиције НОР-а. Како сам ја био председник Извршног одбора ове Заједнице, то сам именован за оперативну руковођење целокупног посла.

Расписан је конкурс за извођење радова и посао је припао грађевинском предузећу „Казимир Вељковић”. Изградња је кренула почетком 1984. и до јесени те године све је било готово.

Најтежи део посла било је утврђивање бораца који су стварно ту сахрањени, јер за нешто мање од 40 година много шта се изгубило, а и много шта се заборавило. Користећи све могуће изворе информација (од написа у штампи до сведочења првобораца) ипак се утврдило да је ту сахрањено 53 борца.

Међутим, када је спомен-обележје откривено, јавило се више ближих сродника и разним документима доказивали да је ту сахрањено још петоро бораца који нису уписани. То није било пријатно ни инвеститору ни члановима Одбора за реконструкцију трга. Мало се сачекало да се види да ли ће се још неко јавити, а онда су две плоче преливене и на њима уписана имена и ових бораца,

тако да се дошло тачно до броја 58 оних чији су посмртни остаци овде сахрањени и тај број је апсолутно тачан.

Иначе, спомен обележје пројектовано је као објекат са партерним карактеристикама и са идејом да се читав сквер озелењавањем и украшавањем уреди тако да допринесе естетском изгледу градског центра. Вајарски радови су поверени тада младом вајару Зорану Илићу и он их је, по оцени жирија за пријем радова, врло успешно урадио.

Сем тога, читав пројекат је урађен као једна композиција, тако да се обележе све тачке које су биле значајне за овај простор. То су, пре свега, место где су била вешала, а затим су приликом уклањања дотрајалог бетонског парапета око сквера пронађени анкери којим је био причвршћен крст (уклоњен после изградње хотела „Крагујевац”), па је одлучено да се и ова тачка обележи каменим белегом и унесу најзначајније координате града. То је утврдио др Живадин Степановић.

За све време припреме и изградње овог спомен-обележја, по природи задатка који сам имао, присуствовао сам свим седницама Одбора за реконструкцију трга, као и састанцима повремених комисија по појединим питањима. Нико никада није ни поминуо било какву каснију ексхумацију посмртних остатака сахрањених на овом месту.

По завршетку читавог посла поднео сам Скупштини СИЗ-а за неговање тековина НОР-а, опширан извештај на 16 куцаних страница, где су унети сви подаци од почетка до завршетка ових радова, са процесом сакупљања посмртних остатака, њиховог сахрањивања, као и са ставом свих одбора и разних комисија које су на овом послу радиле. Поучен искуством како се лако губе подаци и како време неумитно брише трагове прошлости, један примерак тог извештаја лично сам предао Историјском архиву Шумадије, један Народном музеју, а десетине примерака остало је у Општинском одбору СУБНОР-а, у чијим просторијама је радила и СИЗ за неговање тековина НОР-а. Разуме се, оригиналан примерак тог извештаја сачувао сам за себе, као и оригинални списак свих сахрањених бораца и та два документа и сада чувам у својој личној архиви.

Миливоје ПЕТРОВИЋ,
професор у пензији

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ

Трг хероја је спомен костурница

Хоће ли бити ексхумације из гробнице у центру града Ђорђе Милосављевић из Завода за заштиту споменика културе не може унапред да оцени, јер су неопходне и сагласности породица

Након информација да ће се у центру града градити подземна гаража и велики градски трг, уз имештање спомен обележја „Фонтана” на Тргу хероја „Код крста” и саопштења СУБНОР-а, од пре две седмице, страсти се не смирују. А узбуркане су када је ова организација саопштила да нема ништа против измештања „Фонтане”, јер према подацима Завода за заштиту споменика код поменутог спомен обележја нема ничијих посмртних остатака.

Од тада телефон Завода за заштиту споменика културе био је усијан, грађани су званично распитивали се за веродостојност податка, а историчар уметности задужен за јавне споменике Ђорђе Миловановић тврди да „изјава да на Тргу хероја нема ничијих посмртних остатака никада није потекла из Завода”.

Редакцију „Крагујевачких” је, да подсетимо, прво контактирала Радмила Дугић, рођена Стојановић, сестра стрељаног скојевца Аце Стојановића, чије су кости пренете у заједничку гробницу у центру града 1948. године, а према њеним и изјавама њеног сина Александра Дугића, на Тргу хероја је сахрањено 19 бораца. За толико сведочи породица Дугић.

Према речима Ђорђе Миловановића, из Завода за заштиту споменика тек првог дана ове седмице СУБНОР је званично затражио податак о броју сахрањених бораца, али, каже он, Завод нема информације о броју, нити идентитету сахрањених. Једино може да потврди да посмртних остатака има.

Према нашем елаборату из 1990. године који је рађен је након реконструкције трга и спомен обележја, поуздано можемо рећи да су на Тргу хероја код Поште сахрањени борци.

На кружној рондели сахрањени су посмртни остаци народних хероја и бораца, обележено је место где су 1941. о-

бешени родољуби. На месту гробнице формиран је спомен белег са мермерном писцином и бронзаним штитовима, са бетонским постаментима постављене су светлеће кугле, а уместо давнашње ограде трга стилизоване су оградне клупе, објашњава Милосављевић.

Осим тога, тек је пре неколико дана у Завод за заштиту споменика културе стигао захтев Дирекције за урбанизам да се размотри нови урбанистички план „Продор”.

С обзиром да је реч о строгом центру града, а „Продор” је у оквиру просторне културно-историјске целине „Старо градско језгро”, са утврђеним спомеником културе и непокретним културним добром од изузетног значаја. То је, пре свега, зграда Окружног суда и Начелства, затим низ објеката прко пута Трга народних хероја, од зграде на углу где је данас „Банка интеза” до Креди банке, цео блок „Безистан” – зграде „Просвета”, „Москва”, „Беко” и још неколико објеката, Завод ће се огласити, како процедура и налаже, у форми решења, са издатим условима.

Из медија сам сазнао да ће на тргу бити споменик кнезу Милошу. Из Завода за заштиту споменика не могу излазити паушалне оцене, па ће се у складу са Законом о културним добрима о захтеву Дирекције за урбанизам изјаснити архитекте и историчари уметности. „Продор” је велики захват и то мора да се разради до детаља. Из медија сам такође сазнао да ће се изместити споменик са Трга хероја. Представници СУБНОР-а јесу долазили да разговарају са нама – шта мислимо о томе, али зна се процедура, поднесе се захтев, који морамо да размислимо до детаља и дамо одговор.

Измештање споменика није неизводљиво, али 2009. године оформљена је Комисија за подизање и одржавање јавних споменика. Завод за заштиту споменика културе је задужен за надзор над извођењем мера техничке заштите. Град је у обавези да се обрати нама, категоричан је Милосављевић.

Шта ће се даље дешавати и хоће ли бити ексхумације из гробнице у центру града Милосављевић није могао унапред да каже, јер су неопходне и сагласности породица.

А. ЈОКИЋЕВИЋ

САСТАНАК У СУБНОРУ

Тражиће званичну експертизу

У СУБНОР-у је у уторак одржан састанак коме су присуствовали директор Историјског архива Предраг Илић и чланови породица сахрањених бораца, Александар Дугић, сестрић скојевца Аце Стојановића, и Анатолиј Попов, унук политичког комесара Другог шумадијског одреда Миљка Тошића. Он тврди да је његова мајка Јованка Попов, рођена Тошић, живи сведок да се у спомен костурници у центру града налазе посмртни остаци њеног оца.

Иако ни Историјски архив, позивајући се на списнике из 1983. године, када је реконструисано спомен обележје на Тргу хероја, нема поуздане по-

датке о броју и идентитету сахрањених, неспорно је да посмртних остатака има. Председник Градског одбора СУБНОР-а Жељко Зиројевић, прихватајући ту чињеницу, рекао је да ова организација није дала писмену сагласност за измештање, мада се у јавности стекао такав утисак, као и да у свим доступним документима до сада нису нашли на податке о броју сахрањених, нити да је вршена након ексхумација.

Нећемо спречавати развој града, али СУБНОР, чији је задатак да брине о спомен комплексима, неће урадити ништа што ће повредити револуционаре и антифашисте, а посебно неће вређати потомке и чланове њихових породица. Тражићемо званичну експертизу, ту смо да исправимо грешке наших претходника, а ексхумација се не може обавити без сагласности породица, поручио је Зиројевић.

Зашто ћутање

Дознали смо да је ових дана Виши суд у Крагујевцу рехабилитовао Рудолфа Швებела који је као народни непријатељ и сарадник окупатора стрељан 1944. године у Крагујевцу од стране партизанских снага.

Можда ми потомци стрељаних 21. октобра 1941. године у Шумадицима не бисмо реаговали да исти тај Швებел као подпредседник градског поглаварства Крагујевца 1941. године није имао важну улогу у злочину фашиста. Он је био један од оних који је одређивао таоце за затвор,

учествовао у њиховом одабиру и слао их пут топовских шупа. Такође, он се активно укључио у погуљење чувених крагујевачких скојеваца Боже Петровића и Стеве Зарића (његова улога је објављена у више књига везаних за крагујевачку трагедију).

Несхватљиво је да се поводом његове рехабилитације не оглашавају и не реагују Градски СУБНОР Крагујевца и Шумадије. Зар им нису светли ликови Милоја Павловића, Наде Наумовић, Лазара Пантелића, чика Мате Марковића и још многих знаних и незнатих родољуба који су остали на страстиштима Шумадица?

Несхватљиво је да у његовој рехабилитацији учествује и господин Бркић из Музеја у Шумадицима који уместо да се бави историјским чињеницама, и прикупља податке о стрељанима, све чини (из њему знаних разлога) да Швებел, чијим је потомцима једино важно како да поврате одузету имовину, јавно рехабилитује и на тај начин поново претвора кости наших стрељаних прадедова, дедова, очева, ујака...

Шта раде институције културе, органи власти Крагујевца, који у институцијама једне установе као што је Спомен парк држе историчара коме ни гробови нису свети?

Зашто се Министарство правде и друге институције Србије не позабаве поступцима суда и судија и поштовању закона?

Зато, ми потомци стрељаних у Крагујевцу октобра 1941. године на седмдесетогодишњицу злочина фашиста дижемо свој глас и питамо: ко има право да рехабилитује онога ко је учествовао у крагујевачкој трагедији?

Поштомци стрељаних:
јородице Ђорђевић, Јовановић, Марковић, Илић, Јаковљевић, Симић, Гавриловић, Ђурић, Вујчић и друге из Крагујевца

ИСПОВЕСТ ЧОВЕКА КОМЕ ЈЕ ОПЕРАЦИЈА ЗАКАЗАНА 2021. ГОДИНЕ

Осуђен на десетогодишњи бол

Седамдесетогодишњи Слободан Грбић умало се није шокирао када је сазнао да му је операција колена заказана за 18. јули 2021. године. Шта ће предузети? Ништа – трпеће болове и тако протестовати, иако је свестан да то никада неће да гане

Инжењер у пензији Слободан Грбић у својој седамдесетпрвој години има прилично здравствених проблема. Иза себе је оставио један срчани удар, мучи га повишен шећер, али најтеже подноси оштећење колена због кога се тешко креће и свакодневно трпи болове. Колена, каже, лечи од 2005. године. За то време безброј пута је посетио разне докторе. Био је код ортопеда, физијатара, ишао на снимања, у РХ центар, бање... Лечио се и народним лековима, привијао купус, умотавао канапима, куповао магнете и пробао све што је чуо. Колена, међутим, и даље боли. Прошле године ортопед КЦ-а је препоручио операцију. Грбић, који има потпуну евиденцију о свим посетама лекара, каже да му је операција предложена и заказана 12. октобра прошле године.

- Доктор је тражио снимке оба колена, и када их је погледао рекао је да мора да се оперише. Узео је неки формулар и ту је, ваљда на основу неких ставки, израчунао да имам 57 неких њихових бодова. Ја, право да вам кажем, нити знам шта ти бодови значе, нити како се израчунавају. Питао сам једино када могу очекивати операцију. Рекли су ми: за осам месеци до годину дана. Пошто поштујем законе и ред нисам ништа проверавао нити сам шта предузимао. Међутим, како је време пролазило, а нико ме није звао решио сам да се припремам за операцију како после не би било непотребно чекања. Приближава се тај 12. октобар, када истиче годину дана, па сам од свог лекара узео упут да бих био спреман када ме позову.

Онда сам отишао у Клинички центар да проверим шта ми све треба и да ли морам претходно да радим неке анализе. Е, ту сам доживео шок од кога још не могу да се повратим. Тамо ме на шалтеру дочекала службеница која ми је, на моје љубазно питање о термину операције, гурнула једну дебелу књижицу и казала да нађем свој матични број. Одмах сам видео да први на листи има 62 бода, па сам претпоставио

ТРПЕЊЕ КАО ВИД ПРОТЕСТА: СЛОБОДАН ГРБИЋ

да ја са пет мање нисам далеко. Испоставило се, међутим да сам се преварио. Окретао сам и окретао странице, слагају вас, али можда двадесет, тридесет. Када сам коначно нашао свој матични број видим датум: 18. јул 2021. године! Не мо-

гу да верујем, па погледам још једном да ме очи не варају. Слажу се цифре, и стина је.

Почнем да рачунам да ли ћу да доживим тај дан. Сада ми је седамдесет, преживео сам један срчани удар, лош ми је шећер, али ако ме послужи срећа и ако се будем пазио има шансе да доживим осамдесету. Опет мислим - ако до тада не будем могао да ходам где ћу да идем у тим годинама? Не знам човек да ли да плаче или да се смеје. Питам се како их, бре, није срамота? Има тамо људи којима је заказано и за 2024. годину. То нико нормалан не може да разуме и оправда, прича Слободан Грбић.

Позиција у којој се нашао за нашег саговорника је толико понижавајућа да је решио да не предузима ништа. Једино жели да јавно искаже своје запрепаћење и постави питање: ко су људи који имају право да га осуде на десетогодишње трпеће болова, узимање великих количина лекова за њихово ублажавање који му нарушавају здравље и обијање прагова здравствених и рехабилитационих центара?!

- Ја сам решио да трпим. Немам намеру ни да платим нити да се жалим. Када би ме и позвали сутра да се оперишем не бих пристао. Моје трпење је мој вид грађанског про-

теста за који знам да никада неће узнемирити, али ће мени дати неку врсту моралне satisfакције, каже наш саговорник.

Да се не догађа у Србији и у Клиничком центру Крагујевац ова прича би била за Риплија, или рубрику „Веровали или не“. Овако, случај седамдесетогодишњег човека који операцију колена мора да чека до своје осамдесете више није вест. Постоји, међутим, и друга страна медаље. Они који имају пара, у КЦ-у кажу између 340 и 350 хиљада динара, не морају на листу. Операција колена за оне који могу и желе да плате се не чека. Како су нам рекли заказује се углавном одмах, а једино што је потребно је претходни договор са лекаром.

Коментар очигледно није потребан, пошто је више него јасно да су листе чекања веома плодно тло за корупцију, јер ономе коме се операција заказује за десет или више година шаље се недвосмислена порука - плати да доживиш да будеш излечен.

Зашто је то тако пацијенти би морали да питају многе од руководства КЦ-а и заштитника права пацијената до заштитника грађана, јер је реч о најгубљем кршењу основних људских права на здравље и права на живот.

Исто питање морали би себи да поставе и они који брину о трошењу здравственог буџета. Не треба бити математички геније да би се израчунало да деценијско лечење пацијената, који могу би оперативним путем били ефикасно изречени, сиромашну здравствену касу оптерећује знатно више од једне операције. *Јаворка СТАНОЈЕВИЋ*

Маме и тате су углавном заинтересоване за целодневно чување деце и до сада смо склопили десетак таквих уговора. За почетак је то, сматрамо, врло прихватљив број. За чување на сат имали смо тек неколико позива, каже Ивана Јеврић, власница агенције „Супер мама“

ЗАНИМЉИВ ПОСАО ИВАНЕ ЈЕВРИЋ И ЂОРЂА ВУЛЕВИЋА

Отворили агенцију за чување деце

Са Гаврилом, Дуњом и Ленком, тројкама које су се родиле лани у породици Вулевић, родила се и једна одлична идеја. Годину дана касније Ивана Јеврић и Ђорђе Вулевић, стриц ових малишана, отворили су агенцију за посредовање у пружању услуга чувања деце „Супер мама“.

Ивана је дипломирани економиста, али је до момента када је „оти-

шла у приватнике“ успева само да нађе хонорарне послове. Ђорђе ће ускоро постати инжењер информатике. Пошто су свесни да се до посла не долази лако и раније су, кажу, размишљали шта би могли да раде приватно

- Када је мој брат прошле године добио тројке новопечени родитељи су се, као и сви други уосталом, у почетку сналазили уз помоћ „бака сервиса“. Ми смо, наравно, „ускакали“ кад год је то било потребно. Често смо се питали како је родитељима који на овакву помоћ не могу да рачунају и тако се родила идеја да отворимо агенцију која ће бити професионални „бака сервис“, односно бити на располагању родитељима, како док су на послу, тако и у вечерњим часовима када пожеле да мало времена одвоје за себе, каже Ђорђе Вулевић.

Чињеница да су имали локал у Улици Саве Ковачевића који већ неко време нису успевали да издају их је „преломила“. Ивана је одлучила да код Националне службе за запошљавање конкурише за средства за самозапошљавање и тако су обезбедили почетни капитал.

- Урадили смо бизнис план и успели да добијемо средства. Семинери за израду бизнис плана, али и они за почетнике у бизнису које сам похађала како у Националној служби за запошљавање, тако и у оквиру оvdашњег Бизнис стартап центра, пуно су ми помогли да реализујем почетну идеју коју смо имали. Требало је размислити какве уговоре ћемо склапати, како пре свега регистровати агенцију, а то су ствари које сам тамо успела да научим, објашњава Ивана Јеврић.

Пуно су се потрудили и око маркетиншког наступа. Занимљив лого дизајнирао је њихов пријатељ, сту-

ЂОРЂЕ ВУЛЕВИЋ И ИВАНА ЈЕВРИЋ

дент графичког дизајна, и тако им помогао да фирма постане врло препознатљива. Канцеларија сређена „као кутија“ такође доприноси да клијенти стекну поверење.

- Дешава се понекад да људи мисле да је у питању обданиште, па кад дођу и виде канцеларију питају да ли нам је простор на спрату предвиђен за вртић. Услуга коју ми нудимо јесте заправо чување деце у стану клијента. За пет месеци колико радимо направили смо базу у којој се налази шездесетак дадиља. Иако нам се јавило двоструко више жена трудиле смо се да изаберемо особе које имају искуства у раду са децом. У питању су васпитачице, медицинске сестре и професори. Имамо и неколико жена које немају „диплому“, али су дуго година у овом послу, објашњава Ивана.

Међу дадиљама које су на располагању, кажу, свако може да нађе

жену одговарајућег профила. Све дадиље су прошле интервју унутар агенције, психолошки су тестирани и прошле су интервју са психологом Националне службе за запошљавање.

Иако су у питању даме које имају искуства у послу у агенцији „Супер мама“ труде се и да их додатно обуче, па с времена на време за њих организују различите семинаре које држе искусни педагози, пото сматрају да посао дадиље не треба да буде само пуко чување детата, већ подразумева и рад са дететом на развојном, креативном и мотивационом плану.

Ни клијената им, кажу, за сада не недостаје.

- Маме и тате су углавном заинтересоване за целодневно чување деце и до сада смо склопили десетак таквих уговора. За почетак је то, сматрамо, врло прихватљив број. Наравно, надамо се да ће посао напредовати. За чување на сат имали смо тек неколико позива. Код нас људи нису баш навикли на ову услугу, али потрудићемо се да то променимо, уверена је Ивана.

Склапањем уговора између дадиље и клијената њихов посао се не завршава иако по уговору немају никакву другу обавезу.

- Наш посао јесте само довођење у везу жена које ће децу чувати и родитеља. Међутим, заиста нам је стало да људи буду задовољни нашом услугом и зато обавезно након неколико недеља зовемо и једне и друге, објашњава наша саговорница.

Када родитељи поверавају своје дете на чување, сматрају Ђорђе и Ивана, поверење је кључна ствар, а управо је то оно што они желе, да њихови клијенти имају поверење у Агенцију „Супер мама“.

Марија ОБРЕНОВИЋ

у Београду
у сарадњи са **Савезом студената Београда** и **Градом Крагујевцем**
организује у **понедељак, 03. X 2011. године у 18 часова**
ПРИЈЕМ ДОБРОДОШЛИЦЕ НОВИМ СТУДЕНТИМА ИЗ КРАГУЈЕВЦА под називом
„ДА ТЕ ДОЧЕКА НЕКО СВОЈ“
Позивамо све бруцоше из Крагујевца да своје прве дане у Београду проведу међу својима који у њему деценијама живе и у топлој пријатељској атмосфери започну своје студије и боравак у Београду.
Овом приликом биће договорене евентуалне заједничке посете појединим значајним местима у Београду, попут Куле Небојша, Лагума, Торња на Авали и других, као и презентације основних података о настанку и историји Београда, и животу у њему.
Очекујемо вас у **Центру Крагујевац у Београду** у Булевару деспота Стефана бр.12/8 (раније Застава импекс, Улица 29. новембра)
Пожељно је да потврдите своје присуство на овом дивном дружењу на телефон **011/3346-003**.

ВЕЛИКИ ПОЖАР У ДОЊИМ ЈАРУШИЦАМА

Рођаку запалио сењак, па гасио

Прежа Лугоњић, младић из Доњих Јарушица, попио је мало више ракије, па тек онако, из досаде, креснуо упаљач и рођаку Живомиру Благојевићу запалио сењак, што је изазвало велики пожар и огромну штету

Пише Елизабета Јовановић

Пожар који је, 15. септембра увече око пола једанаест, намерно подметнут на помоћном објекту Живомира Благојевића из Доњих Јарушица код Раче и причинио штету од милион динара не само да је отворио питање колико смо уопште заштићени од хира појединаца него и како, уколико нас тако нешто задеси, надоместити штету. Досадашња пракса је показала да пиромани најчешће немају личну имовину, па штету на крају углавном сноси њихове жртве. Њих, уз то, додатно иритира што се такви после привођења и саслушања одмах пуштају на слободу, па су поново у прилици да направе неко ново зло и да се свете.

О томе ових дана размишља и седамдесетогодишњи Живомир Благојевић, познатији под надимку Малиша, коме је ватрена стихија за ноћ могла да прогута читаву имовину - само зато што се његовом младом рођаку Прежи Лугоњићу, који живи две куће даље, тако прохтело те вечери. Да иронија буде већа, после је дошао и да гаси пожар, али тек пошто је видео да су се пристигли други мештани. Ваљда, да не би сумње пале на њега.

■ Пламен од 50 метара

- Мој отац и његов прадеда су браћа од стрицева. Некада је то била једна кућа. Мора да је био пијан, бог би га знао. Прескочио је једно платно тарабе, с доње стране, и упаљачем запалио балирано сено у сенари. Никада нисмо били у завади, нити сам га икада увредио. Било смо увек у добрим односима са његовом породицом, зајмили им алат и трактор и све што затреба, али ето шта уради. Ударио на нас два гроба, каже Живомир.

Он и супруга живе сами од како им је син млад умро, а снаха се преудала. Унук се школују у Крагујевцу, а једна је још исте ноћи доша да провери да ли су живи, пошто су им комшије јавиле за несрећу.

Старац руком показује на згариште, на коме се једино види оклоп трактора, мотокултиватора, казан за печење ракије, оквири од дечијих бицикли... Ту је до јуче био ста-

ОЧАЈНИ СУПРУЖНИЦИ БЛАГОЈЕВИЋ

билан објекат површине 14 пута осам метара, направљен пре 15 година, покривен са две и по хиљаде црепова, који је сада уситњен као да га је машина млела, а који је он својеручно направио, као и све остало: породичну кућу, зидани огромни објекат у дворишту...

- Ни сам не знам шта нам је све изгорело. Трактор, фреза самоходка, хиљаду бала сена, казан за печење ракије, приколице за путнички аутомобил и трактор, преко пет кубика јасенових дасака, 80 гајби с флашама, доста ситних алата и резервних делова, десет цака боје за спољашњу фасаду, јер смо планирали да средимо деци кућу. Ту је била и стругара, дрво за огрев, тор за овце, набраја Благојевић.

Његова супруга Бранка додаје да је изгорело и 18 колица црног лука и читава зимница, само су кромпир сачували пошто није био у економском дворишту. Показује и на бандеру коју је пламен докачио и

таблицу од синовљевог комбија која је почела да се топи, иако је возило било паркирано под тремом другог зиданог објекта, али су успели да га извезу из дворишта. Све што је ватра прогутала, а имало је неке везе са њиховим покојним сином, додатно их је потресло.

Пламен се ширио и претио да пређе на стамбени део простора, упркос томе што је тридесетак мештана, заједно са три екипе ватрогасаца са три возила, упорно гасило. Срећом да те вечери није дувао јак ветар, па је тако катастрофа веће размере избегнута. Живомир каже да су пожар успели да локализују тек наредног дана, али и када је уташен, у року од 24 сата, још три пута се појављивао мањи пламен који су сами савладали.

Прича да је пламен био чак 50 метара у вис, да су га чак видели и из суседног села и дошли да помогну. Први је пламен приметио комшија Милосављевић, када се враћао трактором са брања кукуруза. Из сна га је пренуло дозивање

СВЕ ЈЕ ИЗГОРЕЛО И НЕСТАЛО

НЕНАД, БРАТ ПИРОМАНА ПРЕЖЕ ЛУГОЊИЋА

испред куће: „Ајде Машо, ајде Машо, излази брже, гори ти сењак“!

- Једва сам некако разборавио и наукао панталоне, видим ватра букти са доње стране. Пуцао је цреп као као да неко пуца из пиштоља. Чудио сам се шта то може да буде, каже Живомир.

■ Незгодан кад попије

По његовој причи, тог дана Прежа Лугоњић није долазио код њих кући, јер је ишао да ради код неког младића, иначе је често свраћао на кафу. Тамо се и напио. После је отишао код неког другог човека, који живи 500 метара даље и ту, вероватно, попио још коју чашицу. У повратку је направио хаос.

- Чуо сам да је пред истражним судијом изјавио да је био пијан и да не зна што је то урадио, каже Благојевић.

У Основном суду нам је потврђено да је двадесетшестогодишњи Прежа Лугоњић признао дело, да не може да објасни свој поступак, као и то да нису били у свађи, да му је жао

КОМШИЈСКА ПОМОЋ

Судбинска блискост

Комшијске породице Милосављевић и Благојевић спојене су невидљивим нитима. Када се животне битке бију обавезно се на том месту створи неко од њих да помогне. Тако је било и овог пута. Да Милосављевић, коме од стреса наши саговорници не могу да се сете имена, није наишао те вечери, можда би ово двоје старца настрадало у пожару, пошто обоје пију лекове за спавање од како им се десила породична трагедија А, све је почело давно.

- Мој син је упао у реку у осмом разреду и умало се није удавио. Спасио га је деда дечка који ми је јавио да гори сењак. Онда сам ја спасио случајно његовог деду, када се преврнуо трактором у реку, и ето сад он мене, каже Живомир Благојевић.

и да се каје, те да никада слично није помислио и урадио. Тужилац је предлагао притвор, али му није одређен, јер никада раније није био осуђиван за тако нешто. Како није било основа за притвор, пуштен је да се брани са слободом, али је истражни судија наложио његово медицинско и неуропсихијатријско вештачење.

Да се с Прежом нешто чудно догађа потврђују његов рођени брат Ненад и баба, који тврде да када кући дође пијан нико ништа не сме да му каже, јер је агресиван и све живо поломи. Они му знају нарав, па у таквим ситуацијама ништа не проговарају. Стиде се што је то урадио њиховим рођацима који су добри према њима.

- За време вечере устао је са стола, стао на степенаци и повикао: „Види, види, Малиши гори сењак“ и пошао да гаси, прича његов брат Ненад, који је, такође, са комплетном породицом дошао те ноћи да помаже у гашењу пожара.

У комшилuku кажу да је Прежа неко време седео у песку и посматрао како се други боре да угасе ватрену стихију. После се и он нешто трудио. На крају, када су се сви разишли, он је остао код породице Благојевић и амио ракију, као да он с тим нема ама баш никакве везе. И у присуству полиције, која је по позиву дошла за пола сата, понашао се нормално, мада се већ тада шушкло да би то само он могао да уради, али нико то гласно није смео да изусте. Тек сутрадан, када су се саставиле коцкице, привела га је полицијска патрола.

- Знамо смо да са њим никада више нећу да проговорим нити ми треба. Његова породица ништа није крива што је он такав и са њима смо и даље улепо. Ненад већ сада, док ово причамо, са мајком извлачи шашу из наше њиве, каже Живомир Благојевић.

- Цело лето радио сам код Благојевића. Купио шљиве и све што треба. Људи су поштено плаћали и код њих сам највише зарадио ове године. Никада нисмо имали проблема. Мислим да мој брат то никада не би урадио да није пио, тврди Ненад Лугоњић и додаје да ће му се судити ако је крив.

Али није поштено, сматра он, да седам дана после пожара младић човек упадне у њихову кућу и Прежу пребије док је лежао у кревету. Све је још увек натопљено крвљу, душек, ћебе, пешкир...

- Тај дан је прележао и преспавао код куће и ништа није урадио. Наводно неко је звао телефоном и претио поново неким људима. Полиција га је поново одвела, не знамо ни што ни шта ће бити с њим, прича Ненад.

ЗГАРИШТЕ УМЕСТО ЕКОНОМСКОГ ОБЈЕКТА

У РАЧАНСКОМ КРАЈУ

Много паљевина

Предраг Лугоњић није једина особа из рачанског краја чије се име нашло у новинарским ступцима због намерних паљевина и велике штете.

Пре њега, 5. фебруара ове године, пола сата пре поноћи, Добривоје Шћекић из Доње Трнавје креснуо је шибицу и намерно запалио балирано сено Милована Тодоровића из Саранова. До темеља је изгорео велики економски објекат, трактор, мотокултиватор, 2.000 бала сена, 500 бала сламе, 500 бала пресоване шаше и два кубика дасака. Шћекић је осумњичен и да је у општини Топола изазвао пожар где је једно лице подлегло повредама, због чега се тренутно налази у истражном затвору у Крагујевцу.

За намерно подметање пожара осумњичени су и малолетници Ж.Г и Ж.Д из села Борци код Раче, који су у протекле четири године на подручју свог села подметнули шест пожара. Штете настале од њихове руке процењене су на преко 200.000 динара.

У полицији кажу да на нивоу овдашње Управе нигде нема толико пожара на тако малом простору као што је то случај у рачанском крају.

DINARSKI KREDITI SA
FIKSNOM KAMATNOM
STOPOM

★★★★★★★★

- Gotovinski i
refinansirajući kredit
sa dodatnim kešom.

GO SMART! paket tekući račun Vam predstavlja:

IZUZETNO UMILJATE KAMATE

NKS 15,75%
za refinansiranje
EKS od 16,51%

NKS 16,75%
za gotovinski
EKS od 17,53%

3 godine*
FIKSNA a sada još
NIŽA KAMATA

Akcija traje od 19.09 do 04.11.2011.

Refinansirajte sva vaša zaduženja samo jednim
kreditom, sa do 40%¹ manjom mesečnom ratom!!!

¹Nakon 3 godine promena kamatne stope, za refinansiranje 2W Repo + 5,50%, za gotovinski 2W Repo + 6,50%, iznosi kredita od 20.000 do 800.000 RSD za gotovinski, odn. do 1.500.000 RSD za refinansiranje, rok otplate od 6-24 meseca, obavezan otvoren Go Smart paket tekući račun (brojkovi iskazani u važećoj Tarifnoj Politici Piraeus Bank AD Beograd).

²Zavreno od uslova pod kojima je odobren prethodni kredit.

PIRAEUS
BANK

Otvorena za Vas.

CALL CENTER 00-34
0300 000 800,
011/ 3024 077, 3024078

www.piraeusbank.rs

КАКО И ЗАШТО СМО ОСТАЛИ БЕЗ КУЛТУРЕ ГОВОРА

Сиромашни језиком, сиромашни духом

Пише Никола Стефановић

По неписаном правилу, највећу цену сиромаштва плаћа култура, јер тамо где нема посла и новца, последње за шта ће се издвојити муком зарађен ситниш јесте квалитетна књига или позоришна представа.

И управо последње две деценије јесу огледало стања у коме се налази наша посрнула духовна снага, а богатство језика најбоље је мерило. Негда популарне изразе и поштапалице „жестоких“ момака из деведесетих заменио је у последњој декади интернет жаргон, зачињен гомилом страних речи, посебно англицизмима. Како онда, тако и сада, пресудну улогу у ширењу нових „трендова“ одиграли су медији. Када се томе додају превише експонирани политичари, као и запустени образовни систем, онда је и добро да српски језик још увек обитава на овим просторима.

О свему томе, али и начинима да се, ако је то могуће, изборимо за културу говора, правопис и граматiku српског језика, говорила је у галерији Народне библиотеке „Вук Караџић“ професор, лингвиста, лектор и преводилац Александра Милчић Радовановић.

Полуписмени министри и водитељи

Иако сви сматрају да се култура говора учи у школи, то је само делимично тачно, јер се већ у средњим школама граматика и не изучава, а на факултетима тај предмет ретко да игде постоји.

Зато и не чуди што су говори политичара бесмислени и пуни фраза и што телевизијски водитељи понављају речи, чак и у истој реченици. Штавише, то се може приметити и у новинским текстовима и поред лектуре, а правописним и граматичким грешкама нема броја, истиче професорка Милчић Радовановић.

Она даје неколико јасних упутстава којих би свако, поготово личности које се баве поменути професијама, требало да се придржава како би задржали правилан говор.

Јасна артикулација гласова је основа и претпоставља познавање основних норми. Стога, професионални водитељ не би смео себи да дозволи, а чест је случај да у програму каже „гледаоц“ или „разноврсан“. Но, то можда и није чудно с обзиром на речи извесног министра, који је чистио Србију, да се у земљи „рађе живи кад је чишће“. Грешке овог типа су и изрази „за осудити“, „за похвалити“ и слични примери, као и изрази попут „свако мало“, који не значи ништа, или „често пута“.

Сем овога, говорник мора бити јасан, а говор језгровит. Нејасноће у говору обично потичу из употребе речи којима сам говорник не зна значење, па се од новинарке која извештава са филмског фестивала у Кану може чути да је „аутор тематиком одрадио темељито и дубиозно“.

Једна од грешака које се понављају уочљива је у извештајима новинара поводом немилх догађаја, па се тада истиче да „мештани сумњају да је тај злочин извршио...“. С друге стране, да би говор био језгровит, неопходно је избегавати гомилање сувишних речи, а да би се схватило како не треба говорити, довољно је погледати један пренос седнице републичке Скупштине. Посланички говори су преопширни, монотони, садрже много грешака, често се говор уопште не односи на оно што је тема, па се затим реплицира, онда следи реплика на реплику и више се и не зна ко о чему прича, каже Милчић Радовановић.

Из ове групе грешака најчешћа је употреба плеоназама, па се у готово свим медији-

Највећу одговорност за све алармантније одсуство правилног и културног изражавања, нарочито младих, снос политичари, медији и образовни систем, то јест, они који креирају свакодневницу и усмеравају нове генерације

ма истиче да је „постигнут напредак захваљујући заједничкој сарадњи“, на „Пинк“ телевизији ће нешто бити емитовано „овог недељног викенда“, а министар финансија најављује „инвестициона улајања“. Популарне су и често рабљени и „радови на асфалтирању“ и „радови на изградњи“, као и „реализација радова“.

Интернет изрази већ у речницима

Професорка Александра Милчић Радовановић као сликовит пример одсуства културе говора наводи телефонски разговор у Србији. За разлику од обичаја који су опште-

прихваћени у Немачкој да се позвана особа представи истог тренутка када подигне слушалицу или у Француској где то чини онај који позива и при том се извињава, у Србији је све у „употреби“. Међутим, нигде, сем на овим просторима, не постоји вид телефонског разговора који тече на следећи начин: „Хало, ко је то?“ - „Ко вам треба?“ - „Који је то број?“ - „А који сте окренули?“

Напокон, можда највећу опасност по српски језик представља развој нових технологија. Интернет и СМС поруке довели су до тога да млади „жртвују речи“ због недостатка простора, па због ограниченог броја карактера у СМС поруци или поруци на

„Твитеру“, користе скраћенице узете из енглеског језика.

Проблем је још већи што такву комуникацију преносе и у свакодневни живот, те се и у писменим радовима могу наћи овакве скраћенице. Тако је дошло до формирања онога што лингвисти називају „англосрпским“ језиком и лавине термина који не одговарају српском језику, попут „воркшоп“, „лизинга“, „стендаја“, „мониторинга“, „трафиканга“.

И академик Иван Клајн недавно је потврдио за дневни лист „Блиц“ да речи из интернет сленга - „даунлоуд“, „гугловање“ или „позз“, полако улазе и у званичне речнике. „Сурфовање“ је још 2007. године ушло у Речник Матице српске као „претраживање страница на интернету“. Штавише, Иван Клајн и Милан Шипка у „Велики речник страних речи и изрaza“ уврстили су и речи „атачмент“, „онлајн“, „фајл“...

Још увек се у стручним круговима воде расправе о добрим и лошим странама учења енглеског језика већ од првог разреда основне школе, замера се и скреће пажња да није добро и што деца од малих ногу проводе много времена у гледању телевизијског програма, уз компјутерске игре или „сурфујући“ по интернету. Поједине политичке и интересне групације захтевају ревизију српског језика, а ћирилично писмо се видно „повлачи“ пред најездом латинице.

На унапређење опште културе говора не може да утиче појединац, то је јасно. Но, свако од нас се може борити да очува своју културу коју је већ стекао. Немојте читати књиге које су лоше написане, бојкотирајте неписмене новинаре и подржите оне који заслужују, а политичарима реците да нису јасни и да не желите да трошите време на слушање бесмислица, поручује Александра Милчић Радовановић.

ПРОФЕСОРКА АЛЕКСАНДРА МИЛЧИЋ РАДОВАНОВИЋ У НАРОДНОЈ БИБЛИОТЕЦИ

ЦЕНТАР ЗА НЕГОВАЊЕ ТРАДИЦИОНАЛНЕ КУЛТУРЕ „АБРАШЕВИЋ“

Наставили и надградили светлу традицију

Пре пет година основан је Центар за неговање традиционалне културе „Абрашевић“, настављач делатности далеко чувеног градског културно-уметничког друштва које је пре тога постојало читав век. Славно име које је „Абрашевић“ стекао на безбројним наступима у земљи и свету не да нису „обрукали“, већ напротив - наставили су да проносе славу нашег града,

Шумадије и Србије, где год су се појавили.

И, као и некада, увек су били први.

Спортским речником речено: „Ми смо тим који увек побеђује и са гостовања увек доноси три бода“, тврди садашњи директор Центра и главни и одговорни уредник програма ове куће Живомир Ранковић.

Данас је у Центру, уз стално запослене и бројне стручне хонорарне сараднике, ангажовано преко 800 младих људи који свој таленат и креативну енергију исказују кроз делатности фолклорног ансамбла, концерте Великог народног оркестра са солистима, рад Позоришта младих, креативне позоришне радионице, Књижевног клуба, али и све остале активности које имају мисију очување традиционалне културе и уметности са простора Србије.

- Иако смо свесни да нисмо најзначајнија институција културе у граду, ипак смо најбројнија, а не смемо, пошто смо и универзитетски центар, да занемаримо културни и цивилизацијски утицај који наши некадашњи чланови имају касније, по завршетку студија, када се врате у средине из којих су потекли, каже директор Ранковић.

Баш због тога, да би овај Центар, чији је начин настајања модел за све остале сличне установе у осталим градовима Србије, заиста могао да постане прави Центар за неговање традиционалне културе и по томе се разликује од свих досадашњих сличних КУД-ова у земљи, неопходни су стални и стабилни извори финансирања, адекватан простор, савремена техника и школовани кадрови и онда ће Центар „Абрашевић“ испунити своју „зацртану“ мисију и постати установа којом ће се поносити град, регион и Србија. Инвестиција није трошак, то је улагање у будућу зараду, закључује Живомир Ранковић.

Пише Зоран Мишић

Крагујевац је родно место, центар и престоница многих институција и установа националног ранга и реномеа, али ретко која је у континуитету и са толиком славом проносила име Крагујевца попут „Абрашевића“.

Још почетком прошлог века, што би се данас рекло, „у тренду“ у Крагујевцу је 1905. године основано Културно-уметничко друштво „Абрашевић“, у исто време када су слична друштва која су добила име по песнику Кости Абрашевићу основана у Београду, Ваљеву, Шапцу, Лесковцу и бројним градовима у Србији. Оснивали су их млади социјалдемократи са циљем да око тих друштава (лопачких, певачких, тамбура-

шких) окупе младе људе преко којих ће најбоље да пласирају своје идеје о борби за социјалну правду и бољи живот. По неким извори-

ПРВАЦИ СВЕТА У ФОЛКЛОРУ - ФРАНЦУСКА 1982. ГОДИНА

ма, претходница крагујевачком „Абрашевићу“ било је Певачко друштво „Слобода“. Један од оснивача крагујевачког КУД-а био је познати лекар Михајло Илић. У оснивачком одбору били су, пре свега, млади, талентовани и угледни људи који су на најбољи начин репрезентовали идеје које су заступали.

Велики број тих друштава одржао се до данашњих дана.

■ КУД-ове прегазило време

Једно од најбољих таквих друштава у Србији, упркос бројним и тешким тренуцима, када се гасило и обнављало, било је баш крагујевачко. Резултати и имена уметника који су поникли у његовим секцијама обележили су музичку и глумачку сцену Србије и недвосмислено говорили о томе да је овдашњи „Абрашевић“ било и ос-

ИГРАЧИ „АБРАШЕВИЋА“ НАСТУПАЛИ НА СВИМ КОНТИНЕНТИМА

ЦЕНТАР ЗА НЕГОВАЊЕ ТРАДИЦИОНАЛНЕ КУЛТУРЕ АБРАШЕВИЋ, КРАГУЈЕВАЦ

тало једно од најзначајнијих друштава које је Србија имала.

Златне године овог Друштва поклапају се са доласком легендарног директора ове куће Малише Протића. Шездесетих, седамдесетих и осамдесетих година прошлог века чланови КУД-а „Абрашевић“ одржаће безброј концерата и наступа, не само у тадашњој Југославији, него буквално на свим континентима планете. Пратили су их аплаузи и овације, а нису изостала ни признања од којих се издвајају: титула светског првака у фолклору (Француска 1982. године), две европске фолклорне титуле (1979. и 1985. година, обе у Италији), „Вукова награда“, орден Заслуга за народ и орден Братства и јединства, небројене победе на ре-

гионалним и државним смотрема.

Ипак, по речима директора Центра за неговање традиционалне културе „Абрашевић“ Живомира Ранковића, ново доба донело је нове услове и захтеве и почетком овог века било је немогуће одржавати и финансирати једну, ма колико угледну, али гломазну аматерску установу.

Због тога је КУД званично угашен 2006. године и уместо њега основан данашњи Центар „Абрашевић“.

„Абрашевић“ је мртав! Живео „Абрашевић“.

Амбиција није била мала. Пре свега, неопходно је оправдати углед и рејтинг старог „Абрашевића“, чије име и даље поносно носе, али и да се трансформишу у нову установу која има циљ да прерасте у регионални центар и који ће на себе преузети обавезу и одговорност да од заборава сачува и заштити све облике и делатности традиционалне уметности и баштине наших предака од заборава.

То није лак задатак.

Центар „Абрашевић“ задржао је све некадашње делатности старог КУД-а (види антрофиле), проширио их модернизовао и надградио: ансамбл фолклора, Велики народни оркестар са солистима, драмски програм и Књижевни клуб, издавачку делатност, традиционалне занате, попут оних који се чувају од заборава у радионици „Златна нит“, и још много тога. Ипак, иако је кроз њихове делатности обухваћено преко 800 чланова, људи из Центра свесни су да то још није „оно право“.

Жеља нам је да прерастемо у јак регионални центар који ће се на прави професионални начин бавити очувањем наше баштине и културног наслеђа. Наш циљ је квалитет, а не само масовност, истиче Ранковић, додајући да такви регионални професионализовани центри већ одавно постоје (на пример, Бугарска је на том пољу недостижна за нас) у свим земљама околне регије, сем у Србији.

■ Обновљају порушене мостове

Пре свега, и што је најважније, наставили су са

ТРАНСФОРМАЦИЈА ИЗ КУДА У ЦЕНТАР

Модел за сва слична друштва

Времена за КУД-ове су била и боља и гора, али уласком у 21. век КУД „Абрашевић“ је имао озбиљне финансијске, кадровске и друге проблеме.

Имајући у виду значај ове установе за град, регион и земљу, као и њене резултате буквално на свим меридијанима, Скупштина града Крагујевца доноси сјајну одлуку, која ће у будућности највероватније послужити као модел и другим локалним управама.

У јуну 2006. године оснива се установа под називом Центар за неговање традиционалне културе са циљем да буде правни и уметнички следбеник некадашњег КУД-а „Абрашевић“, које је те године брисано из регистра, каже Живомир Ранковић, директор и главни и одговорни уредник свих програма Центра.

Као правни наследник добили смо имовину „Абрашевића“, а као уметнички имамо обавезу да, поред стварања нове установе, њеног имиџа и делатности, продужимо и увећамо углед који је постигло тако велико и познато Културно-уметничко друштво чије име поносно носимо, наставља он.

После пет година постојања Центра и поред свих криза које наше друштво има, Центар је успео да реализује део идеја због којих је настао, да очува и увећа углед „Абрашевића“.

Сачували смо квалитет ансамбла народних песама и игара и Великог народног оркестра. За ових пет година Центар је обихвао велики број држава, не само у нашем окружењу и региону Западног Балкана (бивша

оним по чему је њихов претходник, стари „Абрашевић“, био најпрепознатљивији у земљи и у свету - фолклору.

Наш ансамбл, не само „Прв тим“, већ и сви остали, као што су омладински погони, стално су на

турнејама и наступима. Последњих година нема где нисмо наступали, од Москве до Туниса, и свуда у региону такозваног Западног Балкана. И свуда смо дочекани са овацијама, каже Ранковић.

Пошто не могу да одговоре на

ПЕСНИК КОСТА АБРАШЕВИЋ ПО КОМЕ ЈЕ ДРУШТВО ДОБИЛО ИМЕ И ДР МИХАЈЛО ИЛИЋ ОСНИВАЧ КРАГУЈЕВАЧКОГ КУД-А

Југославија, Грчка, Бугарска, Румунија...), већ смо наступали и у Русији, Тунису, Северној Африци...

Са свих гостовања „Абрашевић“ се вратио као победник. То је тим који увек побеђује, спортистичким језиком, увек се „враћамо са гостовања доносећи три бода“. Наше просторије су препуне пехара, диплома, плакета и признања са светских смотри традиционалне уметности и баштине, каже Ранковић.

Где год су наступали, чланови „Абрашевића“ били су дочекани аплаузима и овацијама.

То је велика част за наш град и Србију, не без поноса истиче Ранковић.

Иначе, његов долазак 2006. године на чело „Абрашевића“ поклапа се са оснивањем Центра.

све позиве, предност дају наступима у срединама где до сада нису били.

Један од таквих наступа била је недавна турнеја по Босни и Херцеговини. Као први ансамбл из Србије, после ратних дешавања, наступили смо у Тешњу, Босанској Крупи... Дочекали су нас као најближе, испратили великим овацијама, које су, искрено, изазивале сузе код свих присутних. Први пут на том простору вијорила се српска застава (као и Центра „Абрашевић“) уз босанску и хрватску. То је значајно јер је „Абрашевић“ поред уметничке остварио и другу мисију, подизања и обнављања порушених мостове и макар делимично избрисао ружне слике које су нас деценијама пратиле. Битно је да су наша и њихова деца схватила да имају, као и сви вршњаци у свету, слична интересовања и развишљања, да воле и чувају традиције својих предака и забо-

Живомир Ранковић је дипломирани правник, а каже да је укључен у културни животи трага на различите начине још од давне 1973. године, као члан Драмског студија Дома омладине (генерација са Слајом Урошевић, Мишом Радивојевићем, Небојшом Крстићем, Славицом Коминац, Миодрагом Јовановићем - Милетином Кићеном и другим градским ликовима) и као директор СКЦ-а, на чијем је челу био јуних седам година.

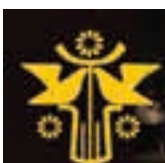
Бавио се и новинарством у „Пољедима“, „Српској слози“ из Мелбурна, београдским ревијама и часописима, водио радио емисије „Сенке на асфалту“ и „Тачка додира“, а једно време је био и директор РТК и Канала 9.

Десет година је био активан и у спорту као фудбалски судија.

Ово му је други мандат на челу Центра за неговање традиционалне културе „Абрашевић“.

УДАРНИ ДУЕТ „АБРАШЕВИЋЕВИХ“ СОЛИСТА ДАНИЦА КРСТИЋ И ТАМАРА РЕПАНОВИЋ

ЦЕНТАР ЗА НЕГОВАЊЕ
ТРАДИЦИОНАЛНЕ КУЛТУРЕ
АБРАШЕВИЋ КРАГУЈЕВАЦ

раве на размирице својих очева, истиче Ранковић.

Фолклорни ансамбл, уз Велики народни оркестар, као највећи адут Центра тренутно на репертоару има чак 18 кореографија које „покривају“ територију читаве Србије. За ову сезону Ранковић најављује још три нове, „Бела недеља“, „Сплет игара из Јасенице“ и „Буњевачке игре“, које ће поставити Живојин Миљковић Пашко, а које ће значајно обогатити њихов сценски наступ.

На наступима фолклорног ансамбла и оркестра организују се и концерти старих српских мелодија и музицирање на заборављеним инструментима, вечери традиције, годишњих обичаја код Срба, као и етно сцене која обједињује наступ свих области и делатности у Центру.

Иако је музичко-сценски програм основа делатности Центра, ни једна од осталих области (од позоришта, преко књижевног клуба и издавачке делатности, до радионице „Златна нит“) није запостављена.

Њихови играчи, свирачи, глумци, писци... наступали су до септембра ове године у Љубљани, Београду, Рековцу и Трстенику, Валева, побратимском Питештију у Румунији, Смедеревској Паланци, Бољевцу, Охриду, Злакуси, Италији (хуманитарни концерт), Сталаћу, Каленићу, Тешњу, Лозници, Челареву, Рачи, Пољској, Бугарској, Лепосавићу, Латковцу, Мрчајевцима, Рачи и Страгарима, Смедереву, Пожаревцу...

Али, најпосећенији, најмасовнији и најдражи им је завршни годишњи концерт (укључујући и наступе најмлађих играча) који се

сваког децембра одржава у Хали „Језеро“.

У сталним наступима и пројектима, као што су несвакидашњи „Ревизија народних костима“ или снимање комплета дискова под називом „За сва времена“, где се у форми тонских записа трајно од заборава чува заоставштина уметника из „Абрашевића“ од педесетих година до данас, између осталих издавају се имена играча, музичара, солиста: Данице Крстић, Тамаре Репановић, Стефана Арсенијевића, Владе Вученовића, млађане браће Јанка и Богдана Лукића, Милене Лазаревић, Сање Црноборац, Александра Илића, Николе Пантића...

Сем на „стандардним“ глумачким задацима у Позоришту младих, Драмском студију и Креативној позоришној радионици и у програмима „Реч театра“, „Театра поезије“ и „Вечери монолога“ на Сцени „Малиша Протић“ (види антрфиле), међу осталим актерима ту су и Слободан Андрејевић, Дејан Тошовић, Марина Нектаријевић, Кристина Симоновић, Марко Милошевић, Бобан Куч, Ивана Глишовић, Михаило Михаиловић, Никола Ристић...

Од почетка деведесетих година „Абрашевић“ слави и своју славу Светог Саву.

■ Недостају простор, техника и кадрови

Али, да би постали Центар кав Крагујевац и централна Србија заслужује и заиста се разликовала од осталих, сличних, још увек КУД-ова који мање-више таворе по другим местима, недостаје им још много тога. По Ранковићевом мишљењу, пре свега ста-

ФОЛКЛОРНИ АНСАМБЛ И ВЕЛИКИ НАРОДНИ ОРКЕСТАР

Добитна комбинација и две нераскидиве целине

Ансамбл народних песама и игара (такозвани „Први тим“) основна је музичко-сценска делатност Центра „Абрашевић“. Уредник сценског програма који је задужен за рад не само овог ансамбла, већ свих старосних категорија које се баве фолклором у Центру је Живојин Миљковић Пашко, а његов први сарадник и асистент је Дејан Оташевић.

Са старијим омладинским ансамблом ради Невена Мајсторовић, док је Милица Милашиновић асистент омладинског ансамбла. Са дечијим фолклорним ансамблом ради Лепосава Лела Стевановић, Школом народних игара руководи Живота Милановић, асистент му је Мира Ристић, а њихов педагошки рад укључује активности са децом узраста од шест до десет година.

Фолклорни ансамбл „Абрашевића“ (некада КУД-а, сада Центра) освајајач је најзначајнијих признања на највећим светским смотрема фолклора, а последњих година могу се похвалити и наградама попут „Златног Орфеја“ у бугарском Трнову и „Гран прија“ на међународном фестивалу фолклора „Славјански круг“ одржаном у Москви.

На челу Великог народног оркестра (са преко 20 солиста) је уредник музичког програма Зоран Исајловић Иса, корепетитор је Иван Миливојевић Пипа - „прва хармоника“ оркестра. Оркестар броји од 10 до 15 чланова и одржао је ове и претходних година велики број концерата, закључно са оним 12. септембра на отварању „Вуковог сабора“ у Лозници.

Играчки ансамбл и оркестар су тим, добитна комбинација, која нема где није учествовала а да није победила. Велика је „потражња“ за нашим програмима и сваке сезоне добијамо на стотине позива да учествујемо на смотрема у земљи и иностранству. Пошто је немогуће одговорити на све позиве, у плану нам је да ове сезоне оснујемо још један ансамбл који ће на репертоару имати целовечерњи програм и тиме ћемо постати јединствена установа у Србији, најављује директор Центра Ранковић.

Од двадесетак вокалних солиста он издваја Соњу Миленковић, доскорашњу чланицу која је сада уписала Музичку академију („Она ће постати један од оних уметника којима ће се град Крагујевац за пар година хвалити што потичу из ове средине“, тврди Ранковић), Даницу Крстић, „пониклу“ у „Абрашевићу“ и буквално

НАСТУП „АБРАШЕВИЋА“ У ТУНИСУ 2007. ГОДИНЕ

МАЛЕ ЗВЕЗДЕ ВЕЛИКОГ НАРОДНОГ ОРКЕСТРА БРАЋА ЈАНКО И БОГДАН ЛУКИЋ

„дете Абрашевића“, Тамару Репановић, изванредног вокалног солисту, која плени на свим музичким сценама Србије и која је већ освојила неколико првих награда на престижним смотрема на којима се певала искључиво стара српска музика. Тамара Репановић и Даница Крстић веома успешно наступају и у дуету.

То је добитничка комбинација и формула успеха на сцени. У исто време ово је најбољи начин наставка традиције старог „Абрашевића“ који су трасирали неки од највећих српских уметника, а који су били наши чланови, попут Боре Дугића, Цалета Митровића, Јелене Томашевић, помиње Ранковић само нека имена.

ТРАДИЦИОНАЛНИ КОНЦЕРТ „СЕЋАЊЕ НА МИЈУ КНЕЗА“ У ЊЕГОВИМ РОДНИМ ЛАТКОВЦИМА

билни извори финансирања, простор, техничка опремљеност и школовани кадрови. Тек тада би били комплетно спремни за миси-

ју очувања националне и традиционалне културе.

- Крагујевац заслужује да има овакав Центар, пошто је често био у

Србији корак испред свог окружења. Он је и универзитетски град и наши бивши чланови преносиће своје искуство у средине у које ће

ПРИЗНАЊА ЦЕНТРА „АБРАШЕВИЋ“

Наградама чувају успомене на људе

Одлуком директора Центра установљено је неколико награда које ова кућа додељује сваке године или бијелно.

Награда „Златни грб Абрашевића“ додељује се људима са територије читаве Србије који су својим континуираним радом значајно допринели чувању, неговању и развоју српске традиционалне уметности у било којој области: песмом, игром, глумом, писаном речи, израдом костима, постављањем кореографија...

Први добитник „Златног грба“ био је Боривоје Стојановић, професор кореографије, већ

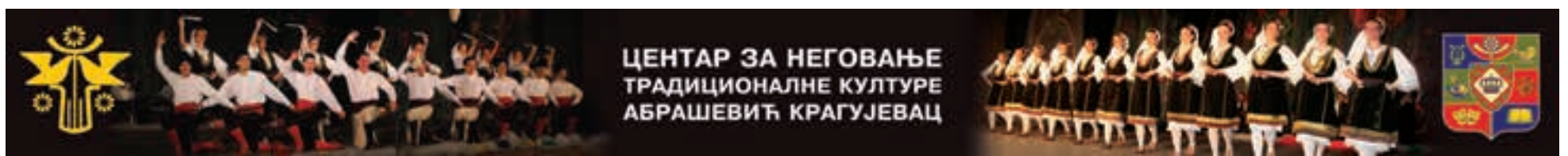
тридесет година активан на сцени, специјалиста за шопске игре, пореклом из Пирога. Он се „Абрашевићу“ одужио тако што је без надохнаде у Центру поставио кореографију за игру „Копачка“. Наредни добитници овог признања били су: Радојица Кузмановић, директор Ансамбла „Коло“, песник Добрица Ерић, чувар старог српског језика кроз своје стихове и глумац Мирко Бабић, који је кроз

казивање монодраме „Николај“ показао како се на сцени негује и чува наш језик.

Онима који су допринели развоју уметности и аматеризма бијелно се додељују награде за музику „Докторка Соња Першић“, глуму (у мушкој и женској конкуренцији) „Миодраг Јовановић - Миле Киген“ и „Живка Марјановић“ у знак сећања на једну од најбољих послератних аматерских глумица града,

која је била члан „Абрашевића“.

Сваке јесени у селу Латковци код Александровца одржава се програм „Сећање на Мију Кнеза“ у част Миодрага Кнежевића, дугогодишњег шефа оркестра „Абрашевића“ и једног од најбољих српских кларинетиста, а награда „Шумадијски вез“ додељује се сваке године неком од најзаслужнијих чланова куће у току претходне сезоне.

НАЈМЛАЂИ ЧЛАНОВИ „АБРАШЕВИЋА“ НА ТРАДИЦИОНАЛНОМ НОВОГОДИШЊЕМ КОНЦЕРТУ

се враћати, а то је културни утицај који не сме бити занемарен, сматра Ранковић.

По њему, Крагујевцу, а не само њиховом Центру, потребан је и филмски центар.

То је нови корак, продукција у области традиционалне културе, да бисмо могли да је на прави начин бележимо, чувамо и негујемо, и на филмској траци и у издавачкој делатности. Језгро тог филмског центра били би документарни програми баш из ове области традиционалне културе. Неопходно је да ова установа, која на папиру има све, а заправо много тога јој недостаје да би се бавила сценском делатношћу, има сопствену сцену. Ми је немамо. Град је нема, јер дворана „Шумадија“ није у функцији већ годинама. Зграда у којој смо ми смештени толико је трошна и стара да се буквално љуља када ветар дува или када наши играчи пробају. Она нема никакву изолацију, лети је паклено, а зими ледено, наводи Ранковић очигледне чињенице.

И техничка опремљеност им је „нула“.

Нама недостају обични рачунари. У данашње време то је тужно и смешно. Наша техника и разглас нису ни на нивоу осредњих београдских школа за интерне приредбе, а ми наступамо на огромним отвореним просторима, ливадама, стадионима или у халама. Немамо ни возило за своје потребе, било да је реч о комбију, аутобусу, минибусу или

ЗАСТАВА СРБИЈЕ И „АБРАШЕВИЋА“ НА ГОСТОВАЊУ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

ГОСТОВАЊЕ ЦЕНТРА У ПЛОВДИВУ

аутомобилу, каже Ранковић, наглашавајући да Центар „Абрашевић“ није најзначајнија градска институција културе, али да је свакако најбројнија.

Ми окупљамо стотине младих и то је мешавина уметничког и педагошког рада. У неку руку смо и играчки и музички и позоришни

центар, издаваштво, продукција, музеј, наводи Ранковић.

Да би Центар профункционисао како ваља и обављао оно што му је примарна мисија када је оснивач, неопходан им је етномузиколог, етнолог, камерман, техничко возило и један, макар половини, монтажни сто.

ДРАМСКИ ПРОГРАМИ ЦЕНТРА

На Сцени „Малиша Протић“

Позориште и драмски програми одувек су били значајан сегмент у раду и КУД-а и Центра „Абрашевић“. На темељима „Адут театра“, који је основао чувени директор „Абрашевића“ Малиша Протић, данас у Центру раде Позориште младих и Креативна позоришна радионица.

Прва представа изведена у Центру била је „Шекспир“ коју је режирао Душан Станикић, глумац крагујевачког Театра. Прошле сезоне изведене су две премијере, „Дивље гуске“, коју је режирао Чедомир Штајн, и „Клопка“ чији је редитељ Мирослав Чер.

Изузетно смо задовољни постигнутим резултатима и уметничким досезима на сцени и продужићемо сарадњу са њима, наглашава Ранковић.

При Позоришној креативној радионици играју се представе за најмлађи узраст.

Комад који је сам написао и режирао Владимир Ђорђевић „Ко је Јарићима појео мајку“ са успехом је наступао и добио добре критике на которском фестивалу, а Ђорђевић сада са малишанима узраста до петог разреда спрема представу „Уплакана лепотица Милица“, осавремењену верзију Пепелуге која говори о актуелној теми, насиљу у породици, посебно на децом.

Директор Центра „Абрашевић“ Живомир Ранковић најављује и премијеру монодраме „Празна омча“ по тексту Братислава Браце Милановића (у којој ће играти Владимир Ђорђевић), али и (ако буде новца и правог редитељског имена) првог крагујевачког музикала „Шашава књига“ по текстовима Мирослава Антића, који на непоновљиво шармантан начин говори о односу деце и родитеља и самом процесу одрастања.

Ово је и прилика да преко „Крагујевачких“ новина позовемо све ауторе који имају неизведен текст да своју праизведбу доживе на нашој сцени, каже Ранковић.

Иначе, у знак сећања на легендарног дугогодишњег првог човека „Абрашевића“ позоришна сцена Центра названа је „Малиша Протић“.

То је један од начина да се сачува сећање на Малишу Протића, човека који је тридесет година уложио да се „Абрашевић“ издигне од осталих сличних друштава у земљи и досегне углед који ми сада као Центар баштинимо. Жеља је био професор књижевности и, онако потајно, глумци су били његови фаворити, највише су му лежали на срцу. Зато смо донели одлуку да се позоришна сцена трајно назове по њему и изградиле смо њен грб, не заборавља Ранковић славног претходника.

Тек тада би та екипа ишла на терен и радила видео записе, бележила заборављене песме и игре. То се касније лако и атрактивно преточи у документарни филм или

књигу, затим промовише у телевизијској или издавачкој мрежи. Е, на тај прави начин се чува и памти оно што су радили наши преци, наглашава Ранковић.

Свестан је да ова тематика можда некога и не интересује и да некада није било КУД-ова, давно би нестао наш идентитет и били би заборављени наши обичаји. На тај начин културно-уметничка друштва су обавила и испунила своју мисију. Ред је да на сцену ступе центри попут „Абрашевића“.

За велике резултате потребан је озбиљнији рад. Ниси конкурентан ако радиш на „угаљ и дрва“ у добу атомских централа, закључује Ранковић и додаје да град и регион треба да искористе огромно искуство које имају људи запослени у овој кући.

Инвестиција није трошак, то је зарада, каже он и, упркос свему, најављује нове представе, кореографије и перформансе, попут двојезичног, који ће се радити по стиховима Едгара Алана Поа и на њиховој сцени бити (про)изведен у сарадњи са студентима ФИЛУМ-а.

До сада су све похвале заслужиле својим резултатима, а како обећавају, тек ће. Треба им веровати на реч, јер је иза њих пуних 105 година традиције.

ПРЕДСТАВА „КЛОПКА“

ПРОБА КОМАДА „ПРАЗНА ОМЧА“

КЊИЖЕВНИ КЛУБ

Да заокруже причу о књизи

Оснивањем Центра „Абрашевић“ 2006. године обновљен је и рад некадашњег Књижевног клуба.

Око овог клуба у прошлости окупљали су се годинама значајни крагујевачки писци попут Боре Хорвата, Живодрга Живковића, Саше Миленића... Одласком Малише Протића у пензију крајем деведесетих, та делатност почиње полако да копни и нестаје, каже Ранковић.

По обнављању рада Књижевног клуба на његовом челу били су песници Ненад Милосављевић и Славица Величковић, а данас је ова делатност поверена Илији Степановићу.

Аутори Књижевног клуба освојили су значајне књижевне награде на фестивалима у Смедереву, Врбасу, Јагодини... Под њиховим окриљем изашли су и годишњаци посвећени стваралаштву чланова. Клуб одржава промоције радова својих чланова, гостовања других писаца, трибине, тематске вечери...

Да би заокружили причу о књизи неопходна је и издавачка делатност. У наредном периоду, сем штампања зборник радова наших чланова, план нам је да покренемо и књижевне конкурсе на којима би објављивали награђена песничка и прозна дела, најављује Ранковић.

Такође, Центар „Абрашевић“ има у плану издавања, не једне, већ три монографије. Већ је комплетно урађен текст за књигу „Првих 100 година“.

То је монографија посвећена КУД-у „Абрашевић“. У Србији је век јако дуг и ако нека установа доживи и проживи у нашим условима сто година, онда је то заиста достојно поштовања.

КЊИЖЕВНИ ПРОГРАМИ ЦЕНТРА „АБРАШЕВИЋ“

Текст за ову књигу сјајно је урадио наш прерано преминули историчар Дејан Обрадовић у сарадњи са колегом Предрагом Илићем, директором Историјског архива. У њему се налазе само проверени историјски подаци и чињенице засноване на историјској грађи изворима, а не анегдотарна чаршијска наклапања. Дуго смо имали проблема са фото архивом, јер је највећи број фотографија био у приватним збиркама и колекцијама. Жеља нам је да се ова монографија и одштампа репрезентативно и да служи на понос и част Крагујевцу, као што је и сам КУД „Абрашевић“ то читавих сто година чинио. Када обезбедимо новац урадићемо то како треба, или је нећемо још издавати. Не долази у обзир да се таква грађа презентује у виду некаквог билтена, изричит је Ранковић.

У Центру имају спремљена за штампу још два издања. Прво је „Корак у нови век“, логичан наставак збивања у „Абрашевићу“ од 2006. године до данас, а аутори књиге су чланови Центра на челу са Ранковићем. Друго издање је „Чувари традиције“, које представља својеврсну „личну карту“ установе, са свим именима људи који су оставили траг у Центру и чија се база података непрекидно ажурира. Речју, „Абрашевић“ на длану“ и на папиру.

ЦЕНТАР ЗА НЕГОВАЊЕ
ТРАДИЦИОНАЛНЕ КУЛТУРЕ
АБРАШЕВИЋ КРАГУЈЕВАЦ

МИЛИВОЈЕ ШТУЛОВИЋ, СЛИКАР

Понекад се осећам као избеглица у свом граду

Тек кад одем негде, па се враћам и видим Крагујевац, заигра ми срце и онда знам колико ми значи и колико га волим. Но, човек за живота ствара, како каже наша пословица - и дете и кућу. Ја нисам успео да

створим кућу по својој мери и чини ми се да сам живео на неком другом месту - да бих то урадио

Потеру води Милан Пурић

О ја сам потомак славног шумадијског јунака са Рудника Павла Штула, који је на воловским колима изнео рањеног Милоша и који су једна од породица које су део од пет посто аутохтоног шумадијског становништва. По мајци сам из угледне породице Стаменковић, у традицији просветних радника, муж сам Миланке и поносни отац Симоне. Школовао сам се у Новом Саду у Уметничкој школи код чувених професора Анкице Обрежњик, Мише Недељковића, Мирјане Шиклоши, Александра Додика и других, који су касније прешли на београдску Академију. Дипломирао сам дизајнирање и сликање текстила. У Франкфурту на Мајни као ученик завршне године добио сам велику награду која је била једина коју је Уметничка школа добила за 45 година постојања. У Народном музеју следеће године планирана је изложба поводом мојих 35 година рада у Позоришту и 40 година уметничког рада.

Кад си у себи препознао уметника и како је то утицало на твој живот?

Марко Јуришић, професор код кога сам учио у ликовној секцији, препознао је код мене таленат. Кад сам желео да се упишем на Уметничку школу и замолио га да ме припреми, рекао ми је да имам руку и таленат и да то мени није потребно, што се и потврдило.

Како породица утиче на живот појединца?

Породица је најважнија у животу сваког појединца. Нарочито деца доносе радост. Много је важно да код животног партнера имате разумевање за оно што радите. Моја жена, која је јако критична, али и која попут мене има велике амбиције, апсолутно је искрена и правична кад говори о мом раду. То је свакако подстрек који највише помаже.

Колико је потребно радити да би човек био препознат као истакнути појединац у својој професији?

Искусство и перманентни рад са сталним образовањем и усавршавањем је основа успеха. Литература, посећивање великих изложби, путовања, све су то начини да се увек учи сликарски занат. Чак сам и сам организовао посету Бијеналу у Венецији како би био што ближе најважнијим ликовним догађањима.

Шта је у животу важније: духовно или материјално?

Свакако духовно. Но, кад смо у овој грозној транзицији, треба нам и мало материјалног, јер нема шанси да се живи у овој и оваквој земљи.

Које су то материјалне вредности које временом прерастају у духовне?

Човек за живота ствара све, како каже наша пословица - и дете и кућу. Но, ја нисам успео да створим кућу по својој мери, јер сам живео у овом транзиционом времену, па ми се чини да сам живео на неком другом месту да бих то урадио.

Постоји ли крагујевачки дух?

Свакако да постоји. У мојих 35 година рада у позоришту, поред мене је живела велика плејада сјајних крагујевачких глумача који су имали и специфичан хумор и специфичан однос према животу и баш су и они оличење тог духа. Опорост и оштрина помешана са исто тако специфичним шармом главне су одређице тог нашег духа. Требало би да се пронађе најбољи начин да се то шири презентује.

Шта треба уметници да поседују да би их „чаршија“ прихватила као праве величине?

Као свака српска чаршија, и наша је најкритичнија према сваком свом припаднику. Српска паланка и даље не опрашта неке квалитете, поготово успех. Мислим да ће то још дуго трајати и сигуран сам да не грешим кад то кажем.

Можеш ли да набројиш неколико најистакнутијих уметника 20. века у Крагујевцу?

Чувени Батафлаја, сликар Светислав Младеновић, свакако је један од најистакнутијих интелектуалаца свог времена. Имао сам среће да се дружим са њим и добијем многе поуче о сликарству. Била је ту и следећа генерација, која се некако изгубила, попут Јелисјевића и Мишка Самарића, која најжалост више не учествује у крагујевачком сликарском животу. Посебно бих издвојио Горана Ракића који крајем двадесетог и почетком 21. века представља изузетног уметника велике снаге и великог талента у нашој средини.

Колико значи култура за Крагујевац?

Култура је апсолутно све за сваки град, па и за Крагујевац. Ако имамо амбиције да се на прави начин презентујемо у Европи, онда је то култура. Иако правимо аутомобиле, то је ипак италијански производ. Нове материјалне могућности које се називу треба да искористимо и што више се повежемо са регијама у Европи, а то се најбоље ради преко уметности. Добри концерти, добре представе, добри сликари, по томе вас европска цивилизација најлакше препознаје.

Каква је данас културна сцена у граду?

Данас је култура много везана за политику и отуда многе критике. У свим сегментима друштва осећа се политика. Мислим да култура никако не припада једној страници, већ целом народу. Ситуација у Крагујевцу је слична као и у другим градовима. Беспарица узима свој данак. Но, добро је што се и поред тога неки људи боре и праве неке програме. Ситуација је скоро критична, посебно због односа према институцијама културе. Све данашње институције наслеђене су из неких прошлих времена и морају да претрпе преображај како би се у овој транзицији прилагодили капитализму у који смо стигли.

Шта највише волиш у Крагујевцу?

Волим моје позориште где радим. Волим трг око позоришта. Волим Главну улицу. Волим кафане по центру у којима седим и пијем кафу са пријатељима. Ту се открива наша крагујевачка душа. Некад је Корзо био место свих места, а данас млади више воле кафиће. Све у своје време. Уствари, тек кад одем негде, па кад се враћам и видим Крагујевац, мени срце заигра и онда знам колико ми значи и колико га волим. Ту припадам, ту је рођено моје дете и део сам оних малобројних аутентичних Шумадијана. Волим Крагујевац, волим Шумадију.

Има ли нека тајна веза између кафана и крагујевачких уметника?

Култна кафана „Балкан“ или „Палигорић“, где се седео, како кажу, Бура Јакшић, и остале кроз које смо пролазили и дружили се, такође су места где се кроз разговоре доживљава крагујевачки дух.

Како уметници виде лепе Крагујевчанке?

То је право питање. Крагујевчанке су заиста најлепше на свету. Имао сам прилике да пуно путујем по свету и својим очима се уверим да су Српкиње, па тако и Крагујевчанке, невероватно лепе. Дивио сам се лепотама градова које сам обилазио по Европи, али се и чудило како не могу да видим лепе жене. У пролеће и лето град просто процвета од женске лепоте. О карактеру наших лепотица неки други пут.

Како видиш Крагујевац са околином као место за квалитетан живот?

Крагујевац и Шумадија ме необично подсећају на Тоскану. Кад видимо како је Тоскана срећена са инфраструктуром, са предивно негованим и засађеним пољима, са сачуваним старим четвртима, са сачуваним културним добрима. То би могао да нам буде узор ако желимо да postanемо туристичка дестинација. И наши манастири и наша околина може да се уреди да буде баш лепо место за живот. Потребно је омогућити и људима на селу живот достојан 21. века. Често у нашим селима нема ни воде ни струје, а о канализацији да и не говоримо. Можда да се угледамо на Словенију која је до сваке њиве направила асвалтни пут.

Шта мислиш о крагујевачкој пијаци?

Архитектонски лепа зграда подсећа на ону много већу у Будимпешти. Уређење у њој могло би бити боље, јер је, на пример, нова пијаца на Аеродрому много боље срећена изнутра и ту ми је некако лепше да купујем.

Шта би волео да из света пренесеш у Крагујевац?

Волео бих да наши људи који се баве архитектуром, који одлазе у Европу, а нарочито у северну Италију, која је цела као један музеј, виде како су осмишљени мали тргови и пјачете и како су насеља хуманизована. Мора се и код нас по насељи-

ма која настају на ободима града направити много више од само прехрамбених продавница. Присталица сам да град има неколико општина јер би то био начин да се град свеукупно боље уреди.

Како би волео да град изгледа за 50 година?

Пре свега, сада треба да се среди инфраструктура у насељима по ободу града и да им се обезбеди све што је неопходно за нормалан живот. Криза ће проћи и ми се морамо спремити да после тога град брзо расте. Универзитет је свакако место које је данас, а поготово мора бити сутра, центар развоја града. У предности смо што смо центар државе и није цабе речено да је Шумадија срце Србије, а Крагујевац, наравно, срце Шумадије.

Шта си добио од крагујевачког духа, а шта си му дао?

Припадам по менталитету духу који је сличан карактеристикама осталих градова по Србији, Валеви, Чачку, Јагодини, Ужицу, Крушевцу. Ипак, за разлику од њих, ми смо широког срца и отворени, такорећи космополитски град, од кога сам и ја то примио. Посао којим се бавим омогућио ми је да видим његову прошлост у пуној лепоти, поготово људе из тих времена. Град који је био готово у свему први у Србији (Лицеј, Позориште, Библиотека), па онда кад уђете у Гимназију и видите како се ту школовао целокупни цвет српске интелигенције, знате и поносни сте што је све то на неки начин у вама.

Жао ми је само што нисмо направили споменик кнезу Михаилу јер је он био владар који је представљао оличење новог времена у Србији. Материјално нисам добио скоро ништа јер и сада живим у тешким условима са незапосленом женом у малој гарсоњери. Понекад се осећам као избеглица у свом граду, па ми је по мало криво. Граду сам дао преко 150 сценографија сликарско-вајарских, 30 својих сценографија, добитник сам велике награде у Букурешту, био сам представник Србије на међународним изложбама, излагао у најеминентнијим галеријама у Београду (Културни центар) и још пуно тога што није само моје, већ и свих наших суграђана.

megabelt OR

Kneza Mihaila 106, Kragujevac

8h or 19h

SVE VRSTE REMENJA (Optibelt, Borovo, Good Year, Sava, Unibelt...) Klasiko klinasto remenje, narubljeno, polu-V/PI/PN remenje, transportno remenje, sintetičko remenje, zipčasto remenje, varijatorsko remenje, šestouglasto remenje, okruglo remenje, ekstremaltura...

SVE VRSTE GUMA (Michelin, BF Goodrich, Tigar, Kleber, Continental, Barum, ...) Ulja, auto delovi i autokozmetika...

Telefon 325-236

Као и обично када је наш град у питању у локалним медијима потпуно је незапажено прошло да је млада глумица Ивана Вуковић, Крагујевчанка, на недавно завршеним Филмским сусретима у Нишу добила најпрестижнију глумачку награду „Царицу Теодору“ за улогу Марије у филму „Сестре“ Владимира Паскаљевића. Филм који се бави актуелном темом – секс трафикингом је Иванин глумачки деби и одмах је овенчан најпрестижнијим филмским глумачким признањем.

Крагујевчанима који прате позоришне прилике име младице Иване Вуковић (24) није непознато. Завршила је Основну школу „Радоје Домановић“ и Средњу музичку школу „Милоје Милојевић“. Дугогодишњи је члан Дечије позоришне радионице и Драмског студија Дома омладине који води Славица Урошевић Слаја и још као аматер остварила је запажене резултате на сцени освојивши награде на Републичком фестивалу деце драмског стваралаштва у Смедереву и „Миливојева штап и шешир“ у Пожаревцу.

Глумачку академију у Новом Саду, у класи професорке Јасне Ђуричић, уписала је 2006. године, а у току студија са својим колегама са класе играла је у представи Најмлађа Вилијамса „Класни непријатељ“ која је победила на Интернацио-

КРАГУЈЕВЧАНКА ДОБИЛА „ЦАРИЦУ ТЕОДОРУ“

Тренутак који се не заборавља

Млада глумица Ивана Вуковић, Крагујевчанка, на недавно завршеним Филмским сусретима у Нишу добила је најпрестижнију глумачку награду за жене „Царицу Теодору“ у свом дебију на великом платну. Ангажована је и у хит представама „Није смрт бицикло“ ЈДП-а и „Галебу“ СНП-а у Новом Саду

налном студентском фестивалу 2009. године у Варшави и годину дана касније на 13. Трема фесту у Руму.

Дипломирала је 2010. године улогом Љубове Андрејевне у представи „Вишњик“ коју су по Чеховљевом тексту режирали Јасна Ђуричић и Борис Исаковић. Тренутно завршава мастер студије глуме, такође у Новом Саду. Улога Марије у филму „Сестре“ је њена прва професионална филмска улога.

Како си се нашла у филмској екипи „Сестра“? Кастинг? Препоруке?

Редитељ Владимир Паскаљевић је раније гледао испите глуме на

нашој академији и био је одушевљен нашем класом. Али је од тада до снимања филма прошло три године. За филм „Сестре“ је одржана велика аудиција на коју смо позвани.

Какве утиске носиш са снимања и рада са екипом?

Рад на овом филму је за мене велико и богато, како глумачко, тако и лично искуство. Највећа подршка ми је била колегиница са класе Ана Мандић, која игра моју млађу сестру. Наш однос на снимању је имао посебан значај за мене јер имам млађу сестру, Лилу, коју волим највише на свету. После премијере филма пришле су да нам честитају девојке које су жртве трговине људима и које су прошле кроз све то, а сада су у сигурној кући. Њихово одушевљење, сузе, и реченица једне од њих: „Честитам, одлична си у филму! Дивно си то одглумила, тако сам се потресла!“, толико ме је погодила да нисам знала шта на то да одговорим. Тај тренутак никада нећу заборавити.

Сама тема филма је веома болна и актуелна. Како си се нашла у читавом том миљеу?

Филм „Сестре“ се бави проблемом трговине људима и за циљ има да утиче на подизање свести јавности о овом проблему. Поражавајућа је чињеница колико је мало њих упућено колико је овај проблем присутан код нас, пого-

ИВАНА ВУКОВИЋ СА СТАТУЕТОМ „ЦАРИЦЕ ТЕОДОРЕ“ У НИШУ

СА БРАНИСЛАВОМ ЛЕЧИЋЕМ У ПРЕСТАВИ „НИЈЕ СМРТ БИЦИКЛО“ ЈДП-А

тово младих људи. Филм прати причу две сестре које се пријављују на оглас за посао у нади да ће живети боље, што је жеља свих младих данас, а онда „само тако“ заврше као жртве секс трафикинга. За такве случајеве увек верујемо да се „дешавају негде далеко од нас“, што је било и у мом случају. А такве ствари се дешавају баш ту, на сваком кораку, у улици одмах

поред нас. Мислим да је јако важно да не само млади, већ и родитељи, буду информисани о овој проблематици. Србија је дуго година била земља транзита и крајња дестинације међународног секс трафикинга, али последњих година постоји код нас и повећана трговина нашим држављанкама.

У једном интервјуу си изјавила да је младим глумцима у Срби-

Јеси ли ти, дете, уопште свесна шта си постигла? Ако ниси, погледај ко је остао иза тебе, па ће ти бити јасно. Само да догодине победиш Норвежанке и ти си светска шампионка, рекао је међународни судија Предраг Катанић шеснаестогодишњој Крагујевчанки Бојани Стефановић, у тренутку када је примила пехар за постигнуто пето место на светском првенству у диско денсу за сениоре.

Колико је неверице било да ће се Бојана пласирати међу најбоље светске диско денсерке потврђује и то да њени родитељи, који је редовно прате на свим такмичењима, нису хтели да купе карте за финални наступ. Тек када је водитељ прочитао Бојанино име међу осам финалисткиња, схватили су да се ово дешава њиховој ћерки. Од превеликог узбуђења Бојана је почела да плаче.

■ Српкиња међу пет Норвежанки

Овако почиње прича о Бојанином успеху на светском првенству у соло диско денсу, које је одржано од 13. до 18. септембра у немачком граду Бохуму, недалеко од Дортмунда. Само два дана раније ова амбициозна млада девојка напунила је 16 година, што јој је омогућило да се први пут такмичи у групи са одраслима. Као једна од најтрофејнијих играчица плесног клуба „Фиеста“, међу више од 90 такмичарки, Бојана се изборила за сам врх. У финале је ушло осам девојака, а о њиховом пласману одлучивале су нијансе. По први пут Србија је ове године имала свог представника у завршници. Колико су конкуренткиње

СВЕТСКИ УСПЕХ БОЈАНЕ СТЕФАНОВИЋ

Пета на свету у диско денсу

БОЈАНА СА ПЕХАРОМ ЗА ПЕТО МЕСТО

За десет година колико се бави плесом Бојана је освојила четири пехара, више од 80 медаља на државним и светским такмичењима, а дипломе нико не може ни да преброји. Осим тога од петог разреда основне школе бави се каратеом, а нису изостали ни одлични резултати у школи

биле јаке и добро припремљене сведочи и чињеница да су прва четири места освојиле Норвежанке, пето је заузела Српкиња, шесто опет Норвежанка, а седмо и осмо припало је представницама Данске и Русије.

Свој највећи успех Бојана објашњава као најузбудљивије искуство. Десетогодишње бављење плесом уродило је плодом.

– Моја очекивања су била далеко мања, али сан ми је био да заиграм под рефлекторима у финалном делу светског првенства. Још увек сам под великим утисцима и драго ми је што сам учинила поносним своје родитеље, тренере, клуб и свој град. Много сам вежбала, много се одрицала, али вредело је, каже Бојана.

Прво интересовање за плес Бојана је показала пре него што је пошла у школу. У почетку је играла у плесном клубу „Казина“, али је схвативши да је не привлаче латинско плесови прешла у „Апел“, а потом у „Фиесту“. За десет година,

колико се бави плесом, Бојана је освојила четири пехара, више од 80 медаља на државним и светским првенствима, а дипломе више нико не може ни да преброји.

■ Предодређена за успехе

Да ће постићи велике успехе било је јасно када је на самом почетку, у осмој години у категорији пчелица освојила прво место на државном такмичењу у Нишу. Успеси који су потом уследили не могу ни да стану у овај текст.

Осим тога што је врхунска плесачица светске класе, Бојана је и одличан ђак у Првој крагујевачкој гимназији, а Основну школу „Станислав Сремчевић“ завршила је са Вуковом дипломом. Од петог разреда тренира и карате. Стигла је до црног појаса и у том спорту има запажене резултате. Због превеликих обавеза од прошле године запоставила је ову борилачку вештину, али да би физички издржала и била у кондицији за плес свакодневно

равља

ји веома тешко да добију улоге, да кастинзи нису отвореног типа...? Како се ти бориш против тога?

Рекла сам да аудиције у позоришту нису отворене, а не кастинзи уопште, јер то за филм не важи. Верујем да истина, квалитет и рад увек нају свој пут... Наравно, уз мало среће... Верујем у оно што ме је моја професорка Јасна Буричић учила... Верујем...

Такође си у екипи представе „Није смрт бицикло“ у ЈДП-у. Комад наше тренутно најпознатије драмске списатељице, славни редитељ, сјајна екипа... Како се осећаш у том амбијенту? Каква су ти искуства са рада на тој представи?

У представи „Није смрт бицикло“ (да ти га украду) Биљане Србљановић, коју је режирао Слободан Унковски, тумачим лик Дебеле. То је такође моја прва професионална позоришна улога. Била сам најмлађи члан екипе међу славним глумцима, али су се сви опходили према мени као професионалцу, тако да сам била равноправни члан глумачке екипе представе. И то је за мене још једно фантастично и поучно искуство. Унковски је један диван редитељ који воли глумца, пре свега. А драма Биљане Србљановић говори о односу генерација, о деци која старе, родитељима који им не дозвољавају да одрасту, о пропуштеним шансама, и о много чему још. Тај текст нуди бескајни простор за трагање, откривање, суочавање са собом, што је за глумца привилегија...

Радисић и са Томијем Јанежичем „Галеба“ у новосадском Српском народном позоришту. Како теби, као младом глумци, изгледа рад са њим?
Редитељ Томи Јанежич је мојој класи био професор на мастер

ИЗ ФИЛМА „СЕСТРЕ“ СА ЉУБОМ БАНДОВИЋЕМ

ПЛАКАТ ЗА ФИЛМ „СЕСТРЕ“

ли смо као клинци стални партнери у представама. Онда смо уписали глуму на истој класи, постао је мој најбољи пријатељ, а сада играмо заједно у „Галебу“ у којем поред нас, младих Крагујевчана и наших колега са класе, играју и наши познати глумци Јасна Буричић, Борис Исаковић и остали прваци СНП -а.

Који су ти даљи планови?

Ускоро снимам филм са младим редитељем Костом Ђорђевићем где ће играти и Крагујевчанин Никола Ракочевић. И са њим сам играла код Слаје. Радујем се и жељно ишчекујем и рад на филму са Марком Ђорђевићем који је такође из Крагујевца. И њега сам упознала код Слаје, тренутно завршава режију у Београду, а путеви су нам се скоро укрстили, када ме је позвао даigram у његовом дипломском филму.

Кад ћеш до Крагујевца?

У Крагујевца, на жалост, ретко долазим, јер немам времена. У Крагујевцу ми живи породица као и неки посебни пријатељи, наравно, и особа која заузима посебно место у мом животу, Славица Урошевић Слаја, која је заслужна за то што сам открила да ме глума чини срећном. Зато један велики пољубац за Слају и њену Дечију радионицу и Драмски студио Дома омладине од Филипа и Иване из Новог Сада.

Зоран МИШИЋ

иде на пливање, понекад у теретану, на аикидо или неки други спорт који јој помаже да научи најразличитије покрете.

Колико су Бојанини родитељи срећни тешко је описати. Са великим поносом причају да је подржавају од самог почетка и да увек иду са њом на сва такмичења. Док је мама задужена за хаљину и фризуру, татин посао је шминкање. Сасвим случајно, у одсутству професионалног шминкера, он је схватио да би могао то и сам да уради и испоставило се да је било јако добро. Од тада је тата Саша једини Бојанин шминкер. Осим тога, немерљив је значај психолошке подршке и бодрења које добија од родитеља.

- Желимо да јој пружимо максималну подршку и све што имамо уложимо у њено образовање и напредовање у ономе што буде желела. Иако је постигла

НАСТУП НА СВЕТСКОМ ПРВЕНСТВУ У НЕМАЧКОЈ

велике успехе, Бојана није имала никога, осим нас да јој у томе помогне. Додуше, сврстана је на

списак стипендиста за врхунске спортске резултате, које додељује Скупштина града, али за две године није добила ни динар. Мада, морам признати да јој тих 2.600 динара месечно не би много значило, каже Бојанина мајка Драгица.

Колико је скупо бављење плесом сведочи и чињеница да за сваки наступ треба обезбедити нов костим, који безмало кошта око хиљаду евра, платити час кореографа из Италије 80 евра, финансирати боравке на такмичењима.

Да је навикла да постиже само најбоље резултате сведочи и то што је први разред Гимназије завршила са само једном четворком и свим петицама. Ове године, обећала је себи још бољи резултат. А када пређе и ову степенују, вероватно ће на фармацију, али ко зна. Можда се до тада нешто и промени.

Гордана БОЖИЋ

ВЕЛИКИ УСПЕХ „ФИЕСТЕ“

Диско денсери у светском врху

Плесни клуб „Фиеста“ са око 30 чланова, јуниора и сениора, по седми пут је учествовао на светском такмичењу у диско денсу. Осим екипног и соло наступа у диско десну, организован је светски куп за стрит шоу.

Најбоље резултате, осим Бојане Стефановић, постигле су Софија Ивановић и Даша Радосављевић у диско дуо денсу за одрасле, које су се заузеле 12. место. У дисциплини стрит денс шоу формације први такмичарски тим „Фиеста“ освојио је треће место у светском купу са кореографом Јеленом Алемпијевић.

ЗАБОРАВЉЕНЕ ПРИЧЕ И ЛЕГЕНДЕ

Пише Александар Бабић

Тражење парњака да би се полетело

Општеприхваћено је мишљење да је боље женити се (или удавати) него жудети. По једној нашој народној пословици „чоек не може бити чоек док га жена не крсти“, то јест док се не ожени. Ожени се, по Вуку Караџићу, има исто значење као и окућити се, стећи свој дом.

Први пропис о добу за женидбу и удају у Србији донео је књаз Милош 4. априла 1837. године, написао га је митрополит Петар Јовановић и он се зове „Правила при закључивању супружества и свршавању тајне брака“. По овим правилима ниједан момак не може се венчати пре навршене седамнаесте године, ни девојка пре честранаесте (!), али је убрзо граница за удају девојака подигнута на навршених петнаест година (осим случаја разрешења од надлежног архијереја).

Иначе, по одредбама римског права момак се могао женити са навршених 14, а девојка се могла удати са навршених 12 година живота, али су Срби били склонији прихватању средине између грађанског законика о браку који се примењивао у Угарској (где су Срби живели у већем броју) и који је сматрао да је момак зрео за женидбу кад напуни 18 година, а девојка 16, и аустријског законика где се зрелост и момка и девојке признавала одмах по навршених 14 година живота.

Четвртог маја 1857. године Архијерејски сабор СПЦ поштрава услове венчавања, па је „озбиљно опоменуто цело свештенство да се нико не дрзне венчати женика испод 17 година, а невесту испод 15 година“. Кривичним законом књажевине Србије (параграф 136) прописано је да ће се свештеник који венча млађе казнити казном затвора од годину дана, а ако су још млађи - и до пет година затвора. Наравно да је било довијања и лажних исказница о годинама рођења, а пошто је многим породицама требала радна снага, момци дорасли за женидбу женили су се и старијим девојкама, уседелицама.

Пре венчања требало је да се младенци упознају, међутим у Србији, писао је Вук Караџић, доста пута испросе девојку и доведу је за снаху, а нити ју је момак видео, нити она момка. Њихови родитељи или, чак, стричеви или деде, договорили су се и бегенисали још кад су добили мушко или женско чедо у кући. Народна песма то овако описује: „Дадоше је и не питаше је, венчаше је и не казаше је“.

Због тога је књаз Милош 1818. године издао наредбу „да никакав родитељ усудио се не би своју кћер или брат сестру своју без објављенија свештенику и кмету сеоском кому ни буд обећали и прстен примити не испитавши пређе са свештеником или кметом кћер или сестру има ли она благо произвољеније поћи за онога који ју проси...“ Ипак, то се настављало, јер 15. новембра 1834. године Суд народни сербски издаје представку где пише: „Будући да су досад многи раздори, кавге и раздвајање брака произилазила отуда што су девојке биле принуђене бивале за онога кога нису хтеле поћи, судимо да би добро било да се обичај овај укине и родитељима та власт ограничи, тако да девојка не сме бити ни од кога приморана“.

Књаз Милош је ову представку допунио нагласком да она важи и за женике (мушкарице) - да свагда остане њихова воља слободна.

Кроз дугу историју српског рода често је долазило и до отмица девојака ради женидбе. Први помен о томе имамо из времена Стефана Првовенчаног који у Жичкој повељи пише: „Ако ли се нека (девојка) отме од родитеља или од другог кога, то се такав има казнити“, Душанов законик у члану 53. прописује: „Ако властелин узме властелинку насилно - да му се обе руке одсеку и нос уреже. Ако ли себар узме на силу властелинку, да се обеси, ако пак узме из свога сталеза на силу, да му се обе руке одсеку и нос уреже“.

На народно-црквеном сабору у Сремским Карловцима 1726. године поново је забрањена отмица девојака, а свештеницима је забрањено лишењем чина ако би благословили тај брак.

Занимљиво је да је и Карађорђе, који се оженио отмицом девојке, а и многе своје другове хајдуке тако појенио, касније донео забрану коју је саставио прота Матеја Ненадовић. Казна је била да такав женик, кум и стари сват морају „шибу да трче“. Тако је примењиван параграф по коме је насилник - младожења трчао шибу три пута по триста штапа: куму се ударило 50 штапа, деверу такође 50, исто толико и старом свату, а свим осталим сватовима по 30 штапа, док се свештеник који је венчао отету девојку лишавао парохије „да је више никад и нигде за живота добити не може“, бележи у својој књизи Устави и закони Карађорђевог времена Стојан Новаковић.

И књаз Милош је за исти преступ „каштиговао“ преступнике. Првог децембра 1820. године обнавља забрану отмица девојака, наглашавајући да неће одступити ни најмање од свог узаконенија: „Сваког отмицара вешалима казнити, а помагаче његове најштрије, бојем (батинама) и апсом у гвожђу за годину или више, на најтежу раду дати“.

Иначе, млади су на црквеним саборима, ваљарима или сеоским прелима имали прилике да се виде и приближе једно другом, обично у колу. Ту су се рађале прве љубави, како би се народски рекло „замилували се“. После су слати просиоци. Доста је бракова склопљено и путем наводацисања. Жена или човек коме је то ишло од руке посредовао би и уговарао између момкове и девојкине фамилије.

Да би дошло до познанства, љубави и брака често је требало потрошити много речи, имати стрпљења и домишљатости. Они предузимљивији обраћали су се и врачарама за помоћ, нарочито ако су момак или девојка имали неку фалинку (ману, болест) или су изашли на лош глас у околини. Сматрало се да старост не треба дочекати сам, без брачног друга.

Постојала је прича о неком далеком острву у мору на коме су живеле чудне птице. Свака птица је имала само по једно крило, нека на десној, нека на левој страни груди. На месту где је требало да буде друго крило птица је имала један кукасти патрљак, закачку. Живот им је био тежак - иако су биле птице, нису могле да лете, а тако су жарко желеле да полете. И једна се досети да потражи птицу која је имала крило на супротној страни груди - и да се споје. Тако су могле да полете, свака машући равномерно својим крилом. Постадоше нераскидив пар. Кад то видеше друге птице, и оне учинише исто. А оне птице које не нађоше себи парњака остадоше да самују на острву, док друге одлетеше преко мора. То је била симболична прича која је опомињала људе да траже свог парника.

УКРАТКО

Репери затварају летњу сезону

Контраверзни београдски репер Ајс Нигрутин звезда риалити програма и хип-хоп сцене, након дужег времена поново ће наступити у Крагујевцу, у галерији Дома омладине. Реч је о концерту који ће затворити успешну летњу концертну сезону у овој установи, а поред познатог репера наступиће и Тимбе. Улазнице по цени од 300 динара се могу набавити у Дому омладине, уз напомену да је број места у галерији ограничен. Иначе, концерт је заказан за суботу, 1. октобра, у 21 час.

Ајс Нигрутин је алијас репера Владана Аксентијевића - његове песме обилују хумором о сексу, алкохолу и дроги. Сарађивао је са бројним реперима из Србије, а такође је био и члан групе „Бед копи”, у којој су такође били Ђорђе Миљеновић алијас Скај Виклер и Тимбе (Рашид Куртановић).

О тајнама масонерије

У Градској библиотеци вечерас, у 19 часова, у оквиру циклуса „Савремена српска проза” биће представљен роман „Бремасони” Мирјане Ђурђевић. Реч је о новом роману добитнице награда „Женско перо” и „Меша Селимовић”.

На одлуку власти Краљевине Југославије у лето 1940. да забрани рад масонерије, слободни зидари одговарају на себи својствен начин: одлучују да се, до бољих времена, самоуспавају. Али, претходно треба да се сложе. Из „Бремасона” можете сазнати да ли су „тајна браћа” Бранислав Нушић, Борислав Пекић, Ђорђе Вајферт, Петар Ичко, Сима Милутиновић Сарајлија, успела да постигну договор о самоуспававању. У томе им помаже друга, још тајнија, моћнија и успешнија организација, ексклузивно женска, предвођена Великом Тетком. Ту су и ликови – и „чинови” – Велике Алапаче, Велике Метле и, чак, Велике Кесе... Колико год била духовита и оригинална, ниједна прича о масонерији не може бити лишена древне мистике, па је у њу и славна београдска мумија уплела своје кошчате прсте.

Књигу „Бремасони” крагујевачкој читалачкој публици представитиће ауторка Мирјана Ђурђевић и Владислава Гордић, књижевна критичарка.

Конкурс за кратке филмове

Међународни „Грин скрин фест”, чије ће друго издање бити одржано од 14. до 16. новембра у „Сава центру” у Београду, расписао је конкурс за пријављивање аматерских и кратких филмова, ТВ емисија и репортажа. Главна тема је „Шума и шумски екосистеми”. Аутори могу предложити радове за приказивање на овом фестивалу до 10. октобра, док ће листа изабраних радова за приказивање бити доступна 5. новембра на фестивалском сајту www.greenscreenfest.org. На овом сајту се могу наћи и све потребне информације у вези са пријавом на конкурс.

У СУСРЕТ „ЈОАКИМИНТЕРФЕСТУ”

У знаку редитеља и писаца

Репертоар шестог „Јоакиминтерфеста” компонован је од представа различитих жанрова и редитељских поетика које су засноване углавном на делима класичних драмских аутора у савременим позоришним тумачењима. Тако ће крагујевачка публика за осам дана фестивала бити у прилици да погледа чак 14 представа, неколико великих редитељских имена, али и одличне глумце. Иако тачан распоред играња до закључења нашег броја још није био утврђен, представимо неколико најзанимљивијих представа. Предстојећи „Јоакиминтерфест”, поред позоришта из Бугарске и Румуније, обележиће театри са екс-ју про-

Крагујевачка публика за осам дана фестивала, од 7. до 15. октобра, биће у прилици да погледа чак 14 представа, неколико великих редитељских имена, али и одличне глумце. Предстојећи „Јоакиминтерфест” обележиће театри са екс-ју простора и копродукцијске представе

представа насталих у копродукцији. Представа „Црвено” рађена је као прва продукција асоцијације НЕТА (Нова европска театарска акција). Копродукенти представе су Међународни фестивал „Екс Понто” из Љубљане, „Приморски полетни фестивал” из Копра, Народно позориште из Сарајева, МЕСС из Сарајева, „Мал драмски театар” (Битољ, Скопље) и Црногорско народно

маче Чехова, те Дуња Махорчић и Горјана Стоиљковић.

Права посланица за љубитеље позоришта биће представа „Проклета авлија”, посвећена обележавању пола века од доделе Нобелове награде књижевнику Иву Андрићу, у копродукцији три театра из три државе – Казалишта Вировитица, Народног позоришта Ужице и Театра кабаре из Тузле. Премијера ове представе биле је пре свега десетак дана у Вировитици, а прво гостовање биће управо у најстаријем српском по- зоришту.

Режија, драматизација и сценографија ове хрватско-српско-босанске представе поверена је Небојши Брадићу, његов помоћник је ужички редитељ Немања Ранковић. У комаду играју Владо Керошевић (БиХ), Душан Радојчић (Србија), Петар Бенчина (Србија), Игор Голуб (Хрватска), Антун Врбенски (Хрватска), Мијо Павелко (Хрватска), Младен Ковач (Хрватска), Драшко Зидар (Хрватска), Ирфан Касумовић (БиХ), Дражен Павловић (БиХ) и Елмир Кривалић (БиХ).

Поред ових представа на репертоару ће се наћи и два прошлогодишња остварења Југа Радивојевића - лесковачка „Мандрагола” и шабачки „Јовча”. Такође и комад „Касандра” Љубомира Ђурковића, коју је режирао Слободан Милатовић (копродукција словеначких, српских, црногорских и македонских позоришта), „Један Пикасо” у режији Љијане Тодоровић и извођењу глумца Ратног театра „Сартр” из Сарајева и „Поводом галеба” у режији Бориса Лијешевића, а извођењу Позоришта младих из Новог Сада.

М. Ч.

„ПРОКЛЕТА АВЛИЈА”, КОПРОДУКЦИЈСКИ ПРОЈЕКАТ ТЕАТРА ИЗ ВИРОВИТИЦЕ, УЖИЦА И ТУЗЛЕ

стора - другим речима продукција од Вардара до Триглава.

Фестивал ће, највероватније отворити представа „Геноцид 21” Драмског театра Скопље коју је, према тексту Љубише Георгиевског, режирао Владлен Александров. Једну од главних улога у тој драми игра Јелена Жугић, која је за улогу краљице Троје добила награду за главну женску улогу на фестивалу „Војдан Чернотрински”.

Крагујевачка публика биће у прилици и да погледа неколико

позориште. Режију представе „Црвено” потписује Мартин Кочовски, а рађена је према књизи Орхана Памука.

У званичној селекцији нашла се и драма „Три сестре” у режији Иване Вујић, са Ружицом Сокић, Бранком Петрич и Радом Ђуричин у главним улогама, а у продукцији Битеф театра. Поред три велике даме српског глумишта, у представи играју и Мирко Бабић и Константин Бунушевац, који ту-

ПРЕМИЈЕРА „МАГАРЕЋЕ КОЖЕ”

Љубавна авантура

Премијера представе „Магарећа кожа” заказана је за суботу, у 12 часова - реч је о ансамбл представи, коју је по бајци Шарла Пероа адаптирао Зоран Петровић, а режија је поверена Милошу Крстовићу

Љубав, даремљивост и најчасније намере једног краља нису довољни да опчине срце Магареће коже - укратко, ово је радња прве овогодишње премијере у Позоришту за децу. Реч је о ансамбл представи, коју је по бајци Шарла Пероа адаптирао Зоран Петровић, а режија је поверена Милошу Крстовићу.

Млада девојка одбије љубав краља и креће на пут пун тешких искушења, изазова и велике патње. - Љубав једног краља покрене читав низ племенитих догађаја који ће на самом крају, као што у свакој бајци бива, завршити срећно. Порука представе је да се љу-

ЉУБАВ ЈЕДНОГ КРАЉА ПОКРЕНЕ ЧИТАВ НИЗ ПЛЕМЕНИТИХ ДОГАЂАЈА КОЈИ ЋЕ НА САМОМ КРАЈУ, КАО ШТО У СВАКОЈ БАЈЦИ БИВА, ЗАВРШИТИ СРЕЋНО

бав не купује нити силом добија, каже редитељ Милош Крстовић.

Овај глумац Књажевско-српског театра већ се огледао као редитељ, прошле сезоне, у представи „Јахоо”.

- Ово је изазов и велико искуство за мене. Надам се да ће деца прихватити ову причу, на духовит начин приповедамо бајку, а уверен сам да ће се наша радост на сцени и током рада пренети и на најмлађе гледаоце, каже Крстовић.

У представи играју Невена Брзаковић, Дарија Нешић, Дубравка Ђорђевић, Миломир Ракић, Милош Миловановић и Петар Лукић.

- Магарећа кожа је размажена

девојка која одбија понуда краља, али врло брзо заљубљује се у младог принца. То је вишеслојна прича, али свакако деци ће бити забавна. Са Крстовићем смо на сцени до сада сви сарађивали, па је ово сада само надоградња досадашње сарадње, каже Невена Брзаковић која тумачу лик Магареће коже.

Иначе, сценографију за представу урадио је Драган Грујић, костиме потписује Јана Глушица, а музику су компоновали Драган Којовић и Добрица Андрић.

Премијера „Магареће коже” заказана је за суботу, 1. октобра, у 12 часова, а прва реприза је у среду.

МИЛАН КАЛИНИЋ У УЛОЗИ МЛАДОЖЕЊЕ И СРЂАН ИВАНОВИЋ, УВРНУТИ ПСИХИЈАТАР

ВЕЧЕРЊА СЦЕНА „303”

Комедија апсурда

Дуодрама „Ко је овде идиот”, отвориће нову сезону на вечерњој сцени „303”. У представи главне улоге тумаче Милан Калинић и Срђан Ивановић

Дуодраме, камерне представе, комедије и кабареи чиниће окосницу нове сезоне на вечерњој сцени „303” у Позоришту за децу, а прва на репертоару, и уједно представа која ће отворити сезону је дуодрама „Ко је овде идиот”. У представи главне улоге тумаче Милан Калинић и Срђан Ивановић.

Реч је о комаду руске списатељице Музе Павлове из 1903. године. У то време, у Русији су пре венчања морале да се узму бројне потврде, између осталог и од психијатра. Радња почиње када будући младожења, после бурне момачке вечери, одлази код психијатра по потврду.

У представи је на хумористичан начин приказан сегмент из свакодневног живота, дискретно прожет са ближе осликовањем добро знаних ликова из политичког живота, као и стављање публике у улогу осталих актера представе. Тако ће појединци ову представу памтити по ненамерним малим учешћем у истој и великим питањем у сопственој глави ко је овде идиот, али са осмехом на уснама.

У духу Обериута, Вденског и Хармса, два глумца дочаравају на визуелно узбудљив начин комедију апсурда. Популарни Милан Калинић у улози младожење који тражи потврду од психијатра да није идиот, имао је своје везе. Његов партнер, Срђан Ивановић, више је него успешно дочарао лик уврнутог психијатра.

Иначе, представа је, од 2005. до 2007. године, играна у 64 града Србије, у Београду 24 пута, у Крагујевцу шест, а у Новом Саду и Нишу по три пута. До сада ју је видело више од 70 хиљада гледалаца. Калинић и Ивановић заједно потписују и адаптацију и режију.

Представа је на репертоару вечерас, 29. септембра, од 20 часова, а карте се продају на билетарници Позоришта за децу.

„НОВА СЕЗОНА” И У БИБЛИОТЕЦИ

Предавања, изложбе, концерти...

Уз много маште и мало новца у Народној библиотеци су се потрудили да осмисле бројне садржаје који ће окупити старе, али и привући нове читаоце

Гост Народне библиотеке „Вук Караџић” вечерас ће бити Мирјана Ђурђевић, добитница награде „Меша Селимовић” и „Женско перо”. За неколико дана у Дечјем одељењу своје необичне романе-загонетке намењене деци и свима онима који се тако осећају промовисаће Урош Петровић. Поред књижевних вечери, које су већ постале навика посетиоцима крагујевачке библиотеке, наредних месеци биће организована и занимљива предавања намењена најширој популацији, али и изложбе, концерти...

Уз много маште и мало новца у Народној библиотеци су се потрудили да осмисле бројне садржаје који ће окупити старе, али и привући нове читаоце.

- Пошто смо ми библиотека општег типа, намењена најширој по-

пулацији, дошли смо на идеју да део својих програма прилагодимо широком кругу људи. Предавањем Александре Миличић Радовановић, професорке, преводиоца, лингвисте и лектора, које је одржано прошле недеље, започео је циклус предавања која само назвали „Култура живљења”. Предавања ће се у Галерији библиотеке одржавати једном месечно, а наредни предавачи говориће о култури понашања, читања, слушања музике, исхране, одевања... Теме ће се, наравно, прилагођавати и интересовањима публике, па смо зато и позвали Крагујевчане да нам се јаве и дају своје предлоге, каже Весна Лечић Миловановић, руководилац одељења за издавање књига.

Паралелно са циклусом „Култура живљења” у библиотеци ће се наредних месеци одржавати и циклус предавања под називом „Заглати живот”. Стручњаци различитих области говориће о психофизичком здрављу деце и одраслих. Целијакија, дијабетес, алергије - неке су од тема о којима ће Крагујевчани више моћи да сазнају.

Иначе, простор који се до сада називао галеријом библиотеке захваљујући донацији постао је гале-

рија у правом смислу те речи. Наиме, пре десетак дана урађен је још један преградни зид којим је физички одвојена галерија од полица са књигама, али је тиме добијено и још двадесетак метара изложбеног простора. Поред тога, мала читаоница најчешће коришћена за листање новина, из галерије је пребачена на други спрат.

- Сада смо добили праву галерију, односно један заокружен простор намењен културним дешавањима. Са Музичком школом договорили смо се да њихови ђаци убудуће ту одржавају своје јавне часове. Надамо се да ће Крагујевчани уживати у тим, мини-концертима. Сличан договор имамо и са Филолошко-уметничким факултетом, чији ће студенти музике такође наступати, али ће овај простор бити отворен и за студенте са графичког одсека, објашњава наша саговорница.

Библиотека би у наредних неколико месеци требало да буде обогаћена и једним потпуно новим са-

ВЕСНА ЛЕЧИЋ МИЛОВАНОВИЋ

помогну у материјалу, нуде се и да ураде нешто, окрече простор бесплатно. Сваки вид помоћи који ће допринети да се овај посао заврши нам је драгоцен, каже Весна Лечић Миловановић.

Закопљени бројним плановима у библиотеци не заборављају ни своју основну делатност. У жељи да младе врате уживању у доброј књизи одлучили су да све ученике првог разреда средње школе у Крагујевцу упишу бесплатно.

М. ОБРЕНОВИЋ

ГРАДСКИ ГУДАЧКИ ОРКЕСТАР „ШЛЕЗИНГЕР”

Празник за љубитеље класичне музике

Вече посвећено делима Вивалдија, Ботесинија, Чајковског и Ланачека, која ће извести Градски гудачки оркестар, „зачиниће” соло деоницама Горан Костић, познати соло-контрабасиста Београдске филхармоније и доцент ФИЛУМ-а

Након летње паузе, крагујевачка публика биће поново у прилици да ужива у музицирању Градског гудачког оркестра „Шлезингер”. Он ће наступити вечерас (четвртак, 29. септембра) у сали Прве крагујевачке гимназије у 20 часова, а на репертоару ће се наћи де-

ла Вивалдија, Ботесинија, Чајковског и Ланачека.

Програм ће отворити Вивалдјев концерт за гудачки оркестар у е-молу (РВ 134), а наставиће се Ботесинијевим концертном за соло контрабас и гудачки оркестар, број 2 у ха-молу, а соло деонице на контрабасу извешће Горан Костић.

Овај музичар је познати соло-контрабасиста Београдске филхармоније и доцент овдашњег ФИЛУМ-а. Био је члан и „Георгисцхес Каммерорцхестер” из Инголштада, а дипломирао је и магистрирао на Високој школи у Минхену. Прва професионална искуства стекао је као члан Баварске оркестарске академије, када му је пружена прилика да сарађује са водећим оркестрима у Баварској. Каснији професионални ангажмани укључују неке од најчувенијих оркестара као што су

Минхенска Филхармонија и Минхенски камерни оркестар, где као хонорари члан сарађује са најзначајнијим диригентима и солистима данашњице. Као солиста и члан бројних камерних састава, између осталог и интернационалног камерног ансамбла „Бассиона амороса”, који је лауреат „Европске награде за културу” и „Бах-плакете”, одржао је велики број концерата у Европи и снимио значајан број ЦД издања.

Трећи део концерта биће посвећен Чајковском, односно делу „Елегија за гудаче”, а на самом крају градски гудачи извешће Јаначекову „Свиту за гудачки оркестар”.

Чланови оркестра „Шлезингер” су прве виолине Ана Боричић - концертмајстор, Вања Марковић, Наталија Петковић, Елеонора Николић, Марија Чаворовић, друге виолине Љиљана Ранковић - вођа,

Иван Пантелић, Ина Богдановић, Софија Томић, Јелена Андрејић, виолини су Саша Мирковић - вођа, Сузана Цветковић, Иван Бркић, а виолончела Алан Томић - вођа, Весна Марковић, Мартина Тодоровић. На контрабасу је Урош Јовановић, а диригује Немања Митрашевић.

Да подсетимо, камерни гудачки оркестар „Шлезингер” основан је 2006. године, броји 18 чланова и сачињавају га истакнути овдашњи музичари који су се за место у оркестру изборили на основу успешно положене аудиције пред уметничком комисијом. У својој за сада краткој историји остварио је неколико целовечерњих концерата у Крагујевцу и Београду. Такође, био је и део телевизијских и радио емисија - уживо наступа на РТС-у и бројних наступа на локалним медијима.

МАИЛ-АРТ КОНКУРС Разгледницама против рата

Студентски културни центар расписао је конкурс за изложбу мејл-арт разгледница којом наставља уметничку обраду рата и његових последица. Пре четири године први пут је организована изложба мејл-арт разгледница под насловом „Два лица дана”, а била је посвећена 21. октобру.

Позиву се одазвало неколико десетина уметника из целог света који су послали снажну антиратну поруку. Настављајући обраду теме рата и његових последица, тема овогодишње изложбе је „Не”.

Радове треба слати искључиво у електронском формату, на адресу gile@skckg.com. Димензије радова требало би да буду 3000 x 2250 пиксела, 300 dpi.

Крајњи рок за слање радова је 15. октобар, а више информација заинтересовани могу добити на сајту СКЦ-а www.skckg.com.

ЦИКЛУС ПРЕДАВАЊА „МЕДИОКРАТИЈА”

О изборима и бирачима

Овога пута разговораће се о изабраном програму предизборних кампања и изборне трке из деведесетих година, тачније из '91. '93. и '97. године

Циклус предавања и музичког програма „Медиократија”, који се одржава у просторијама Дома Омладине и клубу „Сода”, након двонедељне паузе наставља се у суботу, 1. октобра, од 19 часова, предавањем „Гласачка машина”. Овога пута разговораће се о изабраном програму предизборних кампања и изборне трке из деведесетих година, тачније из '91. '93. и '97. године, а у разговорима ће учествовати и чланови тима „Медијске археологије” из Београда. Током трибине, један део биће резервисан и за дијалог о књизи

„Не може да стане, неће да стане - Једна историја хип-хоп генерације” Цефа Чанга, са једним од преводилаца Предрагом Вучевићем.

Након трибине, у клубу „Сода”, са почетком у 23 часа, биће одржан наступ крагујевачког хип-хоп-а Вербала, а након њега ће наступити београдски репер и „Лоу Бени”, познат и као члан састава „Sevdah Baby”.

Пројекат „Медиократија” реализован је уз помоћ програма „Центрифуга” и „Ерсте Банке”. Овај пројекат има за циљ подизање свести о континуитету развоја медијских форми током деведесетих и касније, начину на који медији утичу на опажање реалности која је често била другачија од оне коју смо проживљавали, уз разо ткивање механизма по којима они функционишу укључујући сложени одраз социјалних, политичких, уметничких и културних односа.

УКРАТКО

Најнаграђиванији домаћи кратки филм

Крагујевачки анимирани филм „Сваких пет минута” аутора Војина Васовића, у протеклих десет дана, однео је победе на још четири интернационална фестивала. Филм је проглашен најбољом страном анимацијом на „Ани-мејзинг спотлајт” фестивалу, који важи за један од најпрестижнијих фестивала анимације. Једногласну одлуку о награди донео је жири фестивала, који су ове године чинили аниматори и продуценти из Дизни студија у Калифорнији, као и прослављених студија анимације из Француске, Кине, Аустралије и Енглеске.

Још једна победа у категорији анимираних филма долази са СТИФ фестивала у Канади, којој се придружују специјална награда за анимацију на „Бриц фесту” у Ванкуверу и о својено четврто место у генералном пласману свих жанрова на „Брејнвош филм фестивалу” у Оукланду.

Филм је у протекла четири месеца освојио чак 17 признања, што га тренутно чини најнаграђиванијим домаћим кратким филмом. Фестивалски успеси забележени су у Торонту, Њујорку, Лос Анђелесу, Мадриду, Кармелу, Ла Цоли, специјалне награде за анимацију (коју потписује Никола Степковић) у Њу Џерсију, Мисисаги и Ванкуверу и специјалну награду за оригиналну музику Владимиру Керкезу на Лонг Ајланд филмском фестивалу. Филм ће у наставку своје фестивалске турнеје, у наредном месецу, бити приказан на фестивалима у Монреалу, Вашингтону, Њу Орлеансу и Јени.

Дани модерне

У понедељак, 3. октобра, у 19 часова, у Градској библиотеци „Вук Караџић”, биће представљена манифестација „Дани модерне” из Суботице и, у једно, биће отворена истоимена изложба.

Пројекат „Дани модерне” окупио је одабране, признате, познате и перспективне ствараоце из области сликарства, музике, књижевности, публицистике и високе моде, а према замисли организатора овај пројекат предвиђа да се на заиста убедљив начин представи и реализује идеја мултикултурности, мултиуниверзалности и мултиповезаности различитих израза и форми на једном месту.

У програму учествују Драшко Ређеп, Јелена Бировљевић и Биљана Ђорђевић, а предавања на тему „Гроф Бурађ Бранковић” одржаће Јелка Ређеп.

Ска и реге у СКЦ-у

У СКЦ-у, у петак и суботу, биће одржана два концерта. Најпре ће наступити „ЦД министар”, а у суботу је планирано вече ска и реге музике. Оба програма почињу у 22 часа, у „Арт-кафе галерији”, а улаз је слободан.

САТИРА

Све сам успешнији политичар. Откад не мислим на народ!

Милан Р. СИМИЋ

Карикаштура: Горан МИЛЕНКОВИЋ

Упитник

Кандидат за високу државну функцију требало је најпре да испуни упитник како би га кадровска комисија партије којој припада предложила страначким органима и самом лидеру за одговарајуће постављење. Човек кандидат добио је у страначком секретаријату типски формулар. После краће размислања, почео је да га испуњава.

„РОЂЕН САМ: Тачно. Не сећам се кад и где, био сам много мали.
ЗАВРШИО САМ: Неколико важних и поверљивих послова. Више о томе зна само неколико људи у врху партије.
РАДНО ИСКУСТВО: Иако нигде нисам био формално запослен, веома сам искусан.
КРЕТАЊЕ У СЛУЖБИ: Служба ме ангажовала као врло младог, тако да сам се по задатку кретао по целој Европи. Касније сам се кретао по свим ратиштима.
НАЦИОНАЛНОСТ: Упишите ви, према потреби.
ВЕРОИСПОВЕСТ: Верујем само лидеру наше партије.
ГОВОРИМ: Само оно што треба, а највећи квалитет ми је што знам да ћутим.
ВОЈНИ РОК: Ја

сам војник партије.
НОСИЛАЦ САМ: Више пута носио сам кофе с парама од одређених фирми до седишта партије.
УЧЕСНИК САМ: Више судских процеса као оптужени.
ОСУЂИВАМ: Због кривичних дела у области финансија, али напомињем да је то било у бившем недемократском режиму, па се, наравно, и не рачуна у грех.
ДОБИТНИК САМ: Први пут две године затвора, а други пут три и по.
ПРИЗНАЊА: Нисам хтео ништа да признам, што је партија знала да цени.
УСАВРШАВАО САМ СЕ: У Пожаревцу и Сремској Митровици, као и у Централном затвору.
ОДБРАНИО САМ: Председника наше партије кад га је жена напала.
БРАЧНО И ПОРОДИЧНО СТАЊЕ: Нема довољно простора да упишем имена свих жена и деце.
СКУПЉАМ: Куће, аутомобиле и јахте.
ПОСЕБНЕ СКЛОНОСТИ: Склон сам, није да нисам.”

И сад се ви, после читања упитника, питате да ли је овај кандидат постављен и на коју функцију. Рекао бих вам, али се помињање високих представника државе у негативном контексту гони по службеној дужности.

Александар ЧОТРИЋ

Српска йсовка

Њом су нам једино устја йуна
До самој срца смо их ойворили
Кад ойсујемо тхек се рачуна
Да смо српски йрооворили

Она је наш йоздрав на йушју
Наш насйавак за лйку и ойушју
Од ње и бој се сйрреса
Скйдамо му йаће и све са небеса

Наша је йрва и наша задња
Йзмеђу којих нйжемо нйску
Све шйшо радимо - јебена радња
За коју некоме ређамо йо сйиску

С њом све нам је јасније
Од ње немамо речи часније
У йаментйи нам кључа, на језику ври
Сйремни смо све да йошаљемо у шри

Али ни у једну да огемо
У њу нас нико не сме йаћи
Где се йсовком йободемо
Само нас мрййве моју йомаћи

Са йсовком ћемо све ойослйиши,
све йрегузетйи
Њом ће све народ йозлашйиши
Моју нам ойшетйи све, моју нам све

Само нам њу не смеју ускрашйиши
огузетйи

Решава йишйање йоноса, частйи
Без йсовке све нас је сйид
Наше је велико йошйовање властйи
А кад нас зашйоре: Једем тйи зиг!

Милован ВИТЕЗОВИЋ

Наш брод је постигао максимум. Потонуо је до дна!

Васил ТОЛЕВСКИ

Потомци Силних и Нејаких

И, тако, целе протекле недеље ишчитавала сам епску народну поезију. Шта ћу, кад је у лектури за шести разред. Но, док не стигнем до "орлова који рано лете", да још мало размотрим лице и наличје највећих српских ондашњих јунака.

Пропаст српске државе почео је смрћу највећег нашег владара, цара Душана. Његов добро познат надимак "Силни" није се односио само на војничке квалитете, већ и на изузетно љубавничко умеће. Истина, био је инцестуозан, али нико није савршен. "Моја сестро, сирота Роксандро, ходи мене узми господара!" Можда звучи безвезе, али, брате, зашто би му се сестра удавала за тамо неког владарчића, када лепо све може да остане у истој кући. То само потврђује његове менаџерске способности и појашњава чињеницу да је умео са ловом и некретнинама, због чега му је и држава била добростојећа. Е, сад, ако је Дуле стигао да мува рођену сестру, то само значи да је био такав фрајер да је са свим осталим рибама већ свршио.

С друге стране, има опеваних јунака који се никада не би нашли на билборду и реклами за потенцију. Рецимо, цар Стефан Урош није вредан ни помена. Шта има да се прича о мушкарцу чији је надимак "Нејаки"?!

Од јунака који нам баш нису осветлали познати швалерски образ издваја се и Гојко Мрњавчевић. Сећате се проливања суза уз песму "Зидане Скадра": три брата предузимача, намерачила повољан плац, почели да зидају, а горска вила, урбанистичка мафијашица, не да им да раде. Они граде, она руши и тако све док им не каже да морају нечију жену да уграде у зидине. Браћа се договоре да чија жена ујутру прва похита са марендом "црногравцима" буде узидана. Вукашин и Угљеша, стари муфлузи, прекрше завет ћутања, и једино Гојко испадне будала. Од тада му остане надимак Гојко Сиса. Е, сада, колике је груди имала његова младица, не смеће ни да помислим, али је вапила да се оставе прозори за њих како би је дете дојило.

Онај за кога се верује да је био млакоња и издајник, у ствари је испао најпаветнији. Вук Бранковић се, ако ћемо поштено, показао као највећи српски спасилац. Да се чова није пребројао, повукао део војске и вратио се са њом кући да јуре сојке, данашњи фрајери би витлали на дербију Фенербахчеа и Галатасараја. И све су жене, као за Чедом, ишле за њим, урлајући: "Вуче, ожени ме!"

Слично њему, и Болани Дојчин прославио се кад се томе нико није надао. Тип који је годинама боловао од неке болештине, доказао је да нема горе болести од српског ината. С душом у носу, кад му је неки кабадахија намерачио сестру и жену, овај се, ваљда, дочепао неке гуаране, помамио се и доакао и Арапину и његовом харему. Тридесет жена! Мало ли је?!

А тек Војвода Пријезда! Коле и Мишковић у једном. Имао је лове, коње, злато, сви су га сматрали за рођеног. С друге стране, незванично се верује да је Кркобабић директан потомак старца Вујадина. Их, шта је све овај могао, као старац Фоча са стотину љета! Мали Радојица је, пак, гарант био Ђелићев предак. Мали, дрчан, а луде среће!

Није мали број оних који кажу да је највећи фрајер деветнаестог века био Хајдук Вељко. Њему је пошло за руком да смува тадашњу мисицу, Чучук Стану! Био је лудоглав и мегданџија, па је умро млад и остао леп до смрти. Невиђен таленат, нешто као наш покојни премијер.

Да су ћелави одвајкада били најбољи, потврђује Милош Обреновић. Кад га видиш на слици, ништа посебно. Тотално неадекватна репутацију коју је имао. Пред њеном је мувао слушкиње, пред слушкињама дадиље, пред дадиљама швалерке, пред швалеркама њихове сестре. Није се крио ни од кога. Успео је да направи чак шеснаесторо деце! С обзиром на порекло, велика је вероватноћа да сам и ја његов потомак.

Шта да вам кажем. Да би неко био фрајер мора да буде опеван у песми. А не као шоња да чека Барбару под брестом. Прави мушкарац мора да има коња (данас цип) у авлији, оружје (лову) за појасом, рујно вино (њему не треба замена) у подруму и брке (са све брадом) над уснама. Буздован се подрумуева. И тада и сада.

ЛЕПА ЈЕЛА

■ Волим тајне вечере, али не знам где се одржавају.
■ Активно учествујем у економској кризи. Из дана у дан све сам сиромашнији!

■ Најтеже ми пада слобода говора. Немам више шта да кажем!
■ Криминал је добро организован. И мене су успели да уграде!

■ Истину смо улепшали. Онаква није могла у народ!
■ Руси су наши вековни пријатељи. Увек нам први изјаве саучешће!

Милан Р. СИМИЋ

Горан Миленковић

ОДВАЈЕ

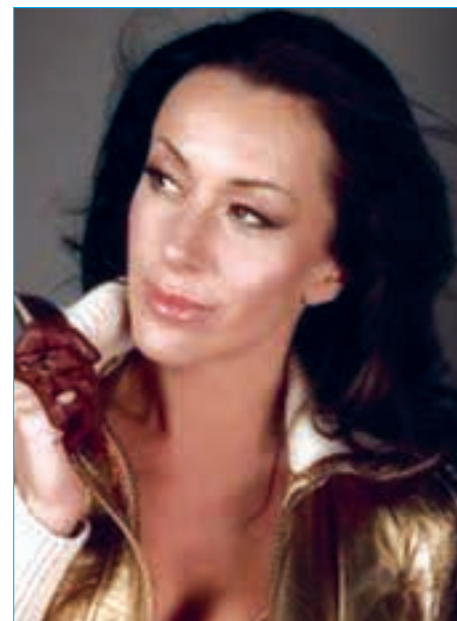

ВЛАДИМИР ГОТИ, социолог:
- Наши политичари су као ренесансне личности. Њима ништа не смета да један дан пројектују хеликоптер, други дан сликају Мона Лизу, а после да праве нацрт за неко утврђење.

МАЈА ОЦАКЛИЈЕВСКА, певачица:
- Одболовала сам то што сам одбијала понуде за успешну каријеру преко кревета.

ЈАНКО ТИПСАРЕВИЋ, тенисер:
- Једина ствар коју никада не бих обукао су кожне панталоне.

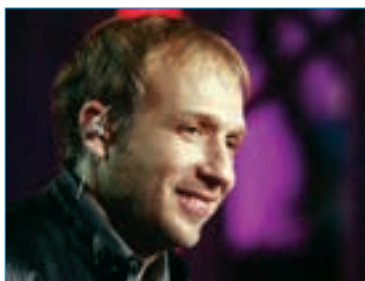
АНА ИВАНОВИЋ, тенисерка:
- Кад сам одрасла, ја сам читала разне књиге и уџбенике.

ВЕРА МАТОВИЋ, певачица:
- На мени је све природно, од косе па до низбрдо.

РОМАНА ПАВИЋ, певачица, после вође у пијаном стању и трежњења у полицији:
- На грешкама се учи, а ја сам своју скупо платила. Уколико попијем коју чашицу више, сада зовем такси, а ако идем на неко славље и знам да ћу да се провеселим уз вино или шампањац, ангажујем возача.

МИЛАН КАЛИНИЋ, глумац и водитељ:
- Први пут сам се појавио го до паса. Људи су се изненадили и нису веровали да сам то ја, али за оне који ме познају то није било изненађење.

ВЕСНА ЗМИЈАНАЦ, певачица:
- Ја сам увек била највише сама, без обзира на то да ли сам имала неког мушкарца крај себе.

БИЈАНА ЦИНЦАРЕВИЋ, сликарка:
- Више сам читала и истраживала о храни него што сам је припремала, тако да сам боља у теорији него у пракси.

ЗУМ
Милош Игњатовић

Поводом светског дана мира градоначелник Верољуб Стевановић засадио дрво мира у Шумарицама

Час ликовног у школском дворишту

Млади бициклисти имају вољу, али немају стазу

Деветогодишња Јасмина Бранковић из Честина - звезда у народној ношњи

UNIOR Components a.d. Крагујевац,
Косовска бр. 4, објављује

ОГЛАС

ПРОДАЈА ПУТЕМ ЈАВНОГ НАДМЕТАЊА

НАЗИВ	Регистарска ознака	Регистровано до	Година произвође	прва регистрација	ПОЧЕТНА цена за надметање у динарима
1. Путничко возило OPEL CORSA EWOF 1.3	KG040-KE	17.08.2012.	2008.	22.08.2008.	750 000,00
2. Кампон ЗАСТАВА NEW TURBO RIVAL 49.10 Носивост 2750kg	KG022-MT	06.05.2012.	2004.	04.05.2004.	450 000,00

Продаја путем јавног надметања одржаће се у просторијама **UNIOR Components a.d.** Крагујевац, Косовска 4 (пословни круг ЗАСТАВЕ) дана **08.10.2011.** године са почетком у 11,00 часова.

Кауција за учешће на јавној продаји је 10% од почетне цене возила.

Уплата кауције на рачун број 160-2222-06 Banca Intesa. Без доказа о уплати кауције није могуће учешће на јавној продаји.

Лице које излицитира највишу цену дужно је да закључи купопродајни уговор у року од 5 дана од дана одржаног јавног надметања и да на дан закључења уговора исплати купопродајну цену у целости, кауција се урачунава у купопродајну цену, уколико одустане од куповине губи право на повраћај кауције.

Лицима која не излицитирају највишу цену кауција се враћа у року од 7 (седам) дана од дана одржаног јавног надметања.

Ближе информације и договори за разледање возила на тел: 034/306308 или 065/5151518, Г-дин Иван Миловановић.

UNIOR Components a.d.,
Комисија за спроводјење јавног надметања
Председник Иван Миловановић

РЕПУБЛИКА СРБИЈА, ГРАД
КРАГУЈЕВАЦ
Градска управа за просторно
планирање,
изградњу и заштиту животне
средине

ОБАВЕШТЕЊЕ

О ПОДНЕТОМ ЗАХТЕВУ ЗА ОДЛУЧИВАЊЕ О ПОТРЕБИ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Градска управа за просторно планирање, изградњу и заштиту животне средине, Служба за заштиту животне средине, обавештава јавност да је носилац пројекта „Манес“ доо из Крагујевца, поднео захтев за одлучивање о потреби израде Студије о процени утицаја на животну средину ПРОЈЕКТА – Постројење за складиштење и третман грађевинског отпада, чија се реализација планира на катастарској парцели 1947 и 1948 КО Корман, на територији града Крагујевца (ул. Индустриска).

Увид у податке и документацију из захтева носиоца пројекта, може се извршити у просторијама овог органа - Градска управа за просторно планирање, изградњу и заштиту животне средине, Служба за заштиту животне средине, канцеларија број 326, Трг слободе бр. 3, у периоду од 29.09.2011. до 10.10.2011. године, у времену од 9-12 часова.

У року од 10 дана од дана објављивања овог обавештења, заинтересована јавност може доставити мишљења о захтеву за одлучивање о потреби процене утицаја предметног пројекта на животну средину овом органу.

Овај орган ће у року од 10 дана од дана истека рока из става 3. овог обавештења донети одлуку о томе да ли је за предложени пројекат потребна процена утицаја на животну средину, о чему ће благовремено обавестити јавност

РЕПУБЛИКА СРБИЈА, ГРАД
КРАГУЈЕВАЦ, Градска управа
за просторно планирање, из-
градњу и заштиту животне сре-
дине

ОБАВЕШТЕЊЕ

О ПОСТУПКУ ОДЛУЧИВАЊА О ПОТРЕБИ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ЗАТЕЧЕНОГ СТАЊА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Градска управа за просторно планирање, изградњу и заштиту животне средине, Служба за заштиту животне средине, обавештава јавност да је на захтев носиоца пројекта „Ораница“ доо из Крагујевца, спроведен поступак одлучивања о потреби израде студије о процени утицаја затеченог стања на животну средину Пројекта – Погон за производњу сточне хране, реализован на катастарској парцели број 4700/6 КО Крагујевац 1 (ул. Милице Миљоковић), на територији града Крагујевца, Град Крагујевац.

У спроведеном поступку донето је Решење да за предметни објекат није потребна израда студије о процени утицаја на животну средину, будући да се за планиране карактеристике пројекта, уз примену важећих техничких норматива и стандарда прописаних за изградњу, коришћење и одржавање ове врста објеката, као и одговарајућих мера заштите које су утврђене наведеним решењем, односно услова које су утврдили други овлашћени органи и организације, не очекују значајни негативни утицаји на чиниоце животне средине у току извођења и коришћења пројекта.

Представници заинтересоване јавности могу изјавити жалбу на донето решење у року од 15 дана од дана објављивања овог обавештења. Жалба се изјављује Министарству животне средине и просторног планирања Републике Србије, а подноси се преко првостепеног органа.

Обавештење се објављује на основу чл. 10. став 7. и чл. 29. Закона о процени утицаја на животну средину („Службени гласник Републике Србије”, бр.135/04, 36/2009).

РЕПУБЛИКА СРБИЈА, ГРАД
КРАГУЈЕВАЦ, ГРАДСКА УП-
РАВА ЗА ПРОСТОРНО ПЛА-
НИРАЊЕ, ИЗГРАДЊУ И ЗА-
ШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ,
Служба за заштиту животне
средине

ОБАВЕШТЕЊЕ

О ДАВАЊУ САГЛАСНОСТИ НА СТУДИЈУ О ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Обавештавамо вас да је на основу поднетог захтева „ФИАТ АУТОМОБИЛИ СРБИЈА“ д.о.о., за давање сагласности на Студију о процени утицаја на животну средину за ПРОЈЕКАТ – Изградња објекта за процес заваривања РМС – Automotive за ФАС, чија се реализација планира у оквиру комплекса „Слободна зона ФАС - Трошница”, на кп.бр. 670/1 КО Крагујевац 2, на територији града Крагујевца Градска управа за просторно планирање, изградњу и заштиту животне средине, Служба за заштиту животне средине спровела одговарајући поступак и дала сагласност на студију.

Решењем се потврђује да је Студија о процени утицаја на животну средину израђена у свему према утврђеним нормативима који су прописани Законом о процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС”, бр.135/04 и 36/09) и Правилником о садржини Студије о процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС”, бр.69/05).

Студија о процени утицаја на животну средину указује да планираним пројектом на предметној локацији сагласно датим условима и применом мера које су овим решењем и студијом утврђени неће угрожавати животна средина изнад законом прописаних граничних вредности.

Ова одлука је коначна и против ове одлуке заинтересована јавност може покренути управни спор.

ОБАВЕШТЕЊЕ

Обавештавамо све учеснике Конкурса за расподелу станова од **01.08.2011.** године, да је Одлука о утврђивању коначне ранг листе објављена на огласној табли ЈП Градска стамбена агенција, Улица Николе Пашића број 6.

Рок за приговоре на Одлуку је 8 дана од дана објављивања, односно последњи дан за приговоре је 06.10. 2011. године до 15 часова.

ЈП Градска стамбена
агенција, Крагујевац

СЕЋАЊЕ

Милош Љеповић

30.9.2002 – 30.9.2011.

С љубављу и поштовањем

Син Владо и ћерка Нада са породицама

Дана 1. октобра 2011. године, на гробљу Бозман у 11.30 сати, одржаће се парастос, када се навршава три године од како није са нама наш вољени син

Стефан Лазаревић - Заки

22.10.1988 – 4.10.2008.

Сине, почивај у миру.

Твоји:
Војче и Рајкица

ТЕЛЕВИЗИЈА КРАГУЈЕВАЦ		ТВ ПРОГРАМ				
		од 29. септембра до 5. октобра				
Четвртак 29. септембар	Петак 30. септембар	Субота 1. октобар	Недеља 2. октобар	Понедељак 3. октобар	Уторак 4. октобар	Среда 5. октобар
						
<p>20.00 Станје ствари</p> <p>08.45 Најава програма 08.50 Хит дана 09.00 Вести 09.05 Приче са острва р. 09.35 Кућница у цвећу р. 10.00 Кућница р. 10.30 Путоује приче р. 11.00 Часни луди р. □ 11.55 Хит дана 12.00 Вести 12.05 Кућница р. 12.35 Лек из природе р. 13.00 Приче са острва 13.30 Кућница у цвећу</p> <p>14.00 Комунални сервис р. 15.00 Цртани филм 15.30 Кина-Пут змаја р. 16.00 Вести 16.05 Освета р. □ 17.00 Мозаик 18.00 Приче из књижевности 18.30 Мобил Е 18.45 Хит дана</p> <p>19.00 Хроника 1 19.30 Цртани филм 20.00 Станје ствари 21.00 Освета □ 22.00 Хроника 2 22.30 Часни луди □ 23.30 Атлас 00.00 Вести наставак програма ТВ Крагујевац</p>	<p>17.00 Моја Шумадија</p> <p>08.45 Најава програма 08.50 Хит дана 09.00 Вести 09.05 Приче са острва р. 09.35 Кућница у цвећу р. 10.00 Кућница р. 10.30 Приче из књижевности р. 11.00 Часни луди р. □ 12.00 Вести 12.05 Кућница р. 12.35 АБС шоу р. 13.00 Приче са острва р. 13.30 Кућница у цвећу р.</p> <p>14.00 Станје ствари р. 15.00 Цртани филм 15.30 Атлас р. 16.00 Вести 16.05 Освета р. □ 17.00 Моја Шумадија 18.00 Документарни програм: Немам шта да обучем 18.30 Мобил Е</p> <p>19.00 Хроника 1 19.30 Цртани филм 20.00 Раскрића 20.30 Чувени атентати 21.00 Освета □ 22.00 Хроника 2 22.30 Часни луди □ 23.30 Илузиониста 00.00 Вести 00.05 Хит дана наставак програма ТВ Крагујевац</p>	<p>23.00 Брза храна</p> <p>08.45 Најава програма 09.00 Вести 09.05 Цртани филм 09.35 Харзон р. 10.00 Шоппинг авантура 11.00 Нокаут р. 11.30 Улови трофеј р. 12.00 Вести 12.05 Шумадијски праг у гостима-Хрватска р. 13.00 Кућница у цвећу 13.30 Fashion files</p> <p>14.00 Документарни програм: Путовање кроз време 15.00 Документарни програм: Океани 16.00 Вести 16.05 Страх и трепет 18.00 Раскрића р. 18.30 Чувени атентати р.</p> <p>19.00 Хроника 1 19.30 Цртани филм 20.00 Лек из природе 20.30 Илузиониста 21.00 Концерт 22.00 Хроника 2 22.30 АБС шоу 23.00 Брза храна 00.00 Вести 00.30 Хит дана наставак програма ТВ Крагујевац</p>	<p>22.30 Култура</p> <p>08.45 Најава програма 09.00 Вести 09.05 Цртани филм 09.35 Најсмешније животиње р. 10.00 Биографије познатих р. 11.00 Кућница у цвећу 11.30 Лек из природе 12.00 Вести 12.05 Шумадијски праг-Силезија 13.00 Агро дневник 13.30 Латинска Америка Саманте Браун</p> <p>14.00 Црвена Звезда-Раднички (онлимак фудб. утакмице) 16.00 Вести 16.05 Учиме правде 18.00 Доклор. Нокаут 18.30 Улови трофеј 18.50 Хит дана</p> <p>19.00 Хроника 1 19.30 Цртани филм 20.00 Стаклено звоно 20.30 Најсмешније животиње 21.00 Концерт РТК 22.00 Хроника 2 22.30 Култура 23.00 Поднебља 00.00 Вести 00.30 Хит дана наставак програма ТВ Крагујевац</p>	<p>17.00 Мозаик</p> <p>08.45 Најава програма 08.50 Хит дана 09.00 Вести 09.05 Приче са острва р. 09.35 Кућница у цвећу р. 10.00 Кућница р. 10.30 Fashion files р. 11.00 Часни луди р. □ 11.55 Хит дана 12.00 Вести 12.05 Кућница 12.35 Стаклено звоно р. 13.00 Ними сведок □ 13.30 Кућница у цвећу</p> <p>14.00 Биографије познатих р. 15.00 Цртани филм р. 15.30 Библиотека р. 16.00 Вести 16.05 Освета р. □ 17.00 Мозаик 18.00 Све о животињама 18.30 Мобил Е 18.45 Хит дана</p> <p>19.00 Хроника 1 19.30 Цртани филм 20.00 Раднички-Наисус (онлимак рукомет. утакм.) 21.00 Хроника 2 22.00 Часни луди □ 22.30 Документарни програм: Немам шта да обучем р. 00.00 Вести наставак програма ТВ Крагујевац</p>	<p>19.00 Хроника 1</p> <p>08.45 Најава програма 08.50 Хит дана 09.00 Вести 09.05 Ними сведок р. □ 09.35 Кућница у цвећу р. 10.00 Кућница р. 10.30 Све о животињама р. 11.00 Часни луди р. □ 12.00 Вести 12.05 Кућница 12.35 Агро дневник р. 13.00 Ними сведок □ 13.30 Кућница у цвећу</p> <p>14.00 Раднички-Наисус (онлимак рукомет. утакм.) р. 15.30 Библиотека р. 16.00 Вести 16.05 Путовање кроз време р. 17.00 Мозаик 18.00 Добродошли у Европу / Мобил Е</p> <p>19.00 Хроника 1 19.30 Цртани филм 20.00 Трибина НВО Милениум 20.30 Суграђани 21.00 Освета □ 22.00 Хроника 2 22.30 Часни луди □ 23.30 Документарни програм: Океани р. 00.00 Вести 00.30 Хит дана наставак програма ТВ Крагујевац</p>	<p>20.00 Комунални сервис</p> <p>08.45 Најава програма 09.00 Вести 09.05 Ними сведок р. □ 09.35 Кућница у цвећу р. 10.00 Кућница р. 10.30 Добродошли у Европу р. 11.00 Часни луди р. □ 11.55 Хит дана 12.00 Вести 12.05 Кућница 12.35 Култура р. 13.00 Ними сведок □ 13.30 Кућница у цвећу</p> <p>14.00 Трибина НВО Милениум р. 14.30 Суграђани р. 15.00 Цртани филм р. 15.30 Латинска Америка Саманте Браун р. 16.00 Вести 16.05 Освета р. □ 17.00 Мозаик 18.00 Путоује приче 18.30 Мобил Е</p> <p>19.00 Хроника 1 19.30 Цртани филм 20.00 Комунални сервис 21.00 Освета □ 22.00 Хроника 2 22.30 Кина-Пут змаја 00.00 Вести 00.05 Хит дана наставак програма ТВ Крагујевац</p>
<p>■ филм □ серија</p>						

НАМА СЕ НАЈВИШЕ ВЕРУЈЕ

www.rtk.co.rs

Izvod iz programa regionalne Televizije Kanal 9

OBJEKTIV 2 U 19.00

Pored ovog, svakog dana još dva izdanja najaktuelnijih vesti iz grada i regiona u 15.30 i 22.30

TAČNO U 09:00

Jutarnji matine, servisne informacije, dešavanja iz grada i regiona. Svakog radnog dana, TAČNO U 09:00!

PULS

Politički talk – show, autor Sonja Radošević, premijera petkom u 20.05, a repriza subotom u 14.00

ŠUMADIJSKA RAZGLEDNICA

Region na dlanu, sva aktuelna dešavanja iz regiona, premijera ponedeljkom 20.05h, repriza 12.30h

ARS ANTIKA

Antikviteti i umetničko stvaralaštvo u novom terminu premijera subotom u 18.20, repriza nedeljom u 17.30

CASINO CLUB

Muzički talk - show, i dalje premijerno četvrtkom u 20.05, repriza petkom u 12.30

SPAJALICA

Kratka forma, spaja javne ličnosti kroz različite teme radnim danima u 07.10, 08.10, 11.10, 12.10, 18.15. 20.00 i 23.00

FLASH

Kulturni show biz magazine u "novom ruhu" i novim terminima 10.00, 16.00, 18.00, 22.00, 00.00

K9 NEDELJOM

Provedite nedeljno popodne uz bogat zabavni sadržaj – muzika, film, moda, sport, kultura, uz zanimljive goste iz regiona. nedeljom od 16.00 h

SERIJSKI PROGRAM

„Luna“ (Nova TV novela na programu TV Kanal 9...) premijera radnim danima u 16.15, repriza narednog dana u 10.15

„Nemi svedok“ (Bi Bi Sijeva kriminalistička serija)

Premijera radnim danima u 23. 10, repriza narednog dana u 17.10

IGRANI FILMOVI

„Elsa i Fred“ - Sreda 20.15, repriza subota 00.00

„Pijani anđeo“ - Nedelja 23.00

Dok vi nas gledate, mi vas slušamo!

Regionalna Televizija Kanal 9 tel./faks (034) 331-509 marketing (034) 337-667

besplatan poziv 0800 345 345 www.GalerijaPodova.com Kupovina putem interneta

NAJBOLJE REŠENJE ZA VAŠ POD

Jesenja ponuda
podova na m²

- NAJŠIRA PONUDA SVIH PODOVA DO SADA ✓
- Više od 100 proizvoda na akciji ✓
- Kompletan servis - dostava i ugradnja ✓
- Kupovina na 12 rata ✓

PARKET ■ LAMINAT ■ VINIL ■ TEPISI ■ TEPISONI

KRAGUJEVAC • Kneza Miloša 12 - Trg Mala vaga, 034/315-711
• Dr. Dragoslava Srejića 31 - zgrada Lepa Brena, 034/331-738

PRAVI IZBOR,

**PRAVA
CENA!**

Pivo za sve.

ФУДБАЛ

РАДНИЧКИ 1923 - БОРАЦ 2:0

Нема нам равног

КУП СРБИЈЕ

Идемо даље

ФУДБАЛЕРИ Радничког 1923 прошли су у осмину финала Купа Србије, пошто су, прошле среде, на свом терену, после бољег извођења пенала - 4:2 - савладали београдски Рад. Овакав раслет уследио је након 90 минута игре без голова.

У наредној рунди такмичења нашли су се и тимови: Јавора, Партизан, Црвена звезда, Спартак, Војводина, Колубаре, Баната, чачанског Борца, Слободе из Ужица, ОФК Београда, Инђије, Смедерева, новосадског Пролетера и Металца из Горњег Милановца. Осим њих, будући противник "црвених" може да буде и бољи из преосталог дуела, нишки Синђелић - Јагодина, који је одигран прејуче.

В. У. К.

ДРУГА ЛИГА - Ж

Све је исто...

КРАГУЈЕВАЧКИМ фудбалеркама, које су се ове сезоне преселиле у ранг ниже, Другу лигу групу Југ, не цветају руже. Одиграна су већ четири кола, а оба наша тима су последњепласиране екипе.

Прошле недеље, Уна фортуна је у заосталој утакмици поражена на свом терену од Јагодине са 2:0. Други крагујевачки представник, "Тријумф", или оно што је остало од женског фудбалског клуба Сушица, после доста превирања у овој средини, поражен је од Колибрија - 2:1.

Ове недеље, у оквиру петог кола Друге лиге групе Југ, Уна фортуна гостује Пустој реци, док Тријумф дочекује Јерину из Смедерева.

С. М. С.

КРАГУЈЕВАЦ - Стадион: "Чика Дача". Гледалаца: 5.000. Судија: Слободан Веселиновић (Ваљево). Сирелци: Милошковић у 43. и Костић у 63. минути. Жути картиони: Милошковић (Раднички 1923), Красић (Борац).

РАДНИЧКИ 1923: Чанчаревић, Павловић, Ристић, Тинџор, Милошевић, Неговић (ог 54. минути Живадиновић), Лейовић, Милошковић, Пешировић (ог 86. Божовић), Костић, Сјалевић (ог 90. Росић).

БОРАЦ (Ч): Милојевић, Миличић (ог 31. Дуњић), Красић, Ињашиновић, Вишњић, Мартиновић (ог 62. Младеновић), Живановић, Продановић, Кнежевић, Радивојевић, Дамјановић (ог 46. Сејуја).

НЕМА шта, Раднички игра фудбал за чисту десетку. Од почетка сезоне "гура" исту причу, рутинерску, као да је староседелац или тим од кога се очекују само успеси. И у победи над чачанским Борцем од 2:0, одушевио је присутне на "Чика Дачи" својим стилем, тактички и технички далеко напреднијим него што се то до сада

могло да види на теренима широм Србије.

Заиста је тако. Без икаквог претеривања. Најпростије речено, у питању је колектив који функционише.

Величину нашег тима, одличном игром у првом полувремену само је употпунио и потврдио кошаркијски састав. Док су нимало

СТРАШАН ТАНДЕМ, МИЛОШКОВИЋ И КОСТИЋ

Фото: kkradnicki.com

НИЖЕ ЛИГЕ

Српска лига „Зайад“, 6. коло: Раднички (Кл) - Железничар 2:0, Мачва - Слоја (П) 2:1, Слоја (ПМ) - Победа Белошевац 2:0, Јединство (УБ) - Јединство (УБ) 1:2, Шумадија (А) - Полет (Љ) 0:2, Рудар - Јасеница 1911 3:1, Вујић Ваљево - Слобода (Ч) 0:0, Партизан (ББ) - Слоја (ББ) 2:0.

Табела: Рудар 15, Мачва 14, Јединство (Уж) 13, Раднички (Кл) 11, Железничар 11, Победа Белошевац 9, Слоја (ПМ) 9, Партизан (ББ) 8, Полет (Љ) 8, Јединство (УБ) 7, Вујић Ваљево 7, Слоја (ББ) 7, Јасеница 1911 7, Шумадија (А) 6, Слоја (П) 3, Слобода (Ч) 1 бод.

7. коло (субота/недеља, 15.30): Слоја (ББ) - Раднички (Кл), Слобода (Ч) - Партизан (ББ), Јасеница 1911 - Вујић Ваљево, Полет - Рудар, Јединство (УБ) - Шумадија (А), Победа Белошевац - Јединство (Уж), Слоја (П) - Слоја (ПМ), Железничар - Мачва.

Зона „Морава“, 6. коло: Слобода (Г) - Младост 1:0, Трејча - Металац 0:2, Орловац - Омладинац 1:0, Полет (Т) - Таково 4:1, Јошаница - Мокра Гора 2:1, Водојажа - Тушин 3:0, Бане - Шумадија 1903 2:0, Партизан (Ц) - Пријевор 0:5.

Табела: Слобода (Г) 18, Бане 15, Полет (Т) 15, Орловац 13, Јоша-

ница 13, Мокра Гора 9, Металац 7, Шумадија 1903 6, Таково 6, Омладинац 6, Тушин 6, Пријевор 5, Младост 5, Водојажа 4, Партизан (Ц) 3, Трејча 1 бод.

7. коло (субота/недеља, 15.30): Пријевор - Слобода (Г), Шумадија 1903 - Партизан (Ц), Тушин - Бане, Мокра Гора - Водојажа, Таково - Јошаница, Омладинац - Полет (Т), Металац - Орловац, Младост - Трејча.

Прва градска лига, 7. коло: Ерголија 1931 - Јединство 1:2, Славија - Сушица 2:1, Маршић - Арсенал 2:4, Јагран - Виногради ДБ 0:1, Селак (МП) - Слоја (Д) 3:1, Шумадија - Слоја (Л) 2:1, Азбест - Колонија 0:6, Будућност - Шумадија 3:1.

Табела: Јединство 16, Колонија 14, Арсенал 14, Славија 13, Слоја (Д) 13, Селак (МП) 11, Будућност 11, Маршић 10, Јагран 10, Ерголија 1931 9, Шумадија 9, Виногради ДБ 8, Азбест 5, Шумадија 4, Сушица 3, Слоја (Л) 3 бода.

8. коло (субота/недеља, 15.00): Арсенал - Азбест, Славија - Селак (МП), Сушица - Шумадија, Виногради ДБ - Будућност, Јединство - Јагран, Колонија - Ерголија 1931, Слоја (Л) - Маршић, Слоја (Д) - Шумадија.

Друга градска лига, браца 3:0, Бајремар - Колектив 5:0, Шумарице 2008 - Србија 0:1, Кошућњак - Бава 0:0, Бошун - Младост 2:1, Хајдук - Младост Теферић 3:1, Крагујевац - Кременац 4:1. Слободан је био Селак (Ц).

Табела: Корићани 18, Крагујевац 13, Младост 13, Младост Теферић 13, Добрача 12, Србија, 11, Бошун 11, Кошућњак 9, Бава 9, Кременац 8, Хајдук 7, Бајремар 5, Селак (Ц) 4, Шумарице 2008 4, Колектив 0 бодова.

8. коло (субота/недеља, 15.00): Младост - Кременац, Добрача - Бајремар, Србија - Селак (Ц), Бава - Шумарице, Младост Теферић - Кошућњак, Колектив - Хајдук, Бошун - Корићани. Слободан је Крагујевац.

Трећа градска лига, 3. коло: Борац - Дивосићин 4:1, Велика Сућубина - Спидари момци 2:2, Засјава - Бурислац одложено, 21. октобар - Трмбас 4:1, Кућилово - Спуденац 4:2.

Табела: 21. октобар 9, Кућилово 6, Борац 5, Спидари момци 5, Бурислац 4, Засјава 3, Спуденац 3, Трмбас 3, Велика Сућубина 1, Дивосићин 0 бодова.

4. коло (недеља, 15.00): Дивосићин - Спуденац, Трмбас - Кућилово, Бурислац - 21. октобар, Спидари момци - Засјава, Борац - Велика Сућубина.

СУПЕР ЛИГА СРБИЈЕ

6. КОЛО: Раднички 1923 - Борац 2:0, Хајдук - Црвена звезда 0:1, Металац - БСК 1:2, Нови Пазар - Смедерево 1:0, Слобода - Јавор 1:0, ОФК Београд - Спартак 2:3, Јагодина - Војводина 1:1, Партизан - Рад 1:0.

Партизан	6	5	0	1	13:2	15
Црвена звезда	6	5	0	1	9:2	15
Војводина	6	3	3	0	12:4	12
Раднички 1923	6	3	3	0	11:4	12
Спартак	6	3	3	0	8:3	12
Хајдук	6	4	0	2	9:6	12
Слобода	6	3	3	0	8:5	12
Смедерево	6	3	0	3	4:6	9
Рад	6	2	0	4	9:7	6
ОФК Београд	6	2	0	4	8:12	6
Јавор	6	2	0	4	5:10	6
Јагодина	6	1	2	3	4:7	5
БСК	6	1	2	3	3:8	5
Борац	6	1	1	4	3:8	4
Нови Пазар	6	1	0	5	1:14	3
Металац	6	0	1	5	2:11	1

7. КОЛО: Црвена звезда - Раднички 1923, Борац - Металац, БСК - Нови Пазар, Смедерево - Слобода, Јавор - ОФК Београд, Спартак - Јагодина, Војводина - Партизан, Рад - Хајдук.

наивни Чачани користили и најмању могућност да угрозе наш гол, ја л' са дистанце или убацивањем у шеснаест, Раднички је узвратио активним нападама. Зато су се, наизменично, ређале прилике пред оба гола, нешто озбиљније у нашу корист, што је допринело потпуној динамици и сталној тензији.

Готово егал одмеравање снага, у финалу првог полувремена прекинуо је Милошковић. У 43. минути искористио је центаршут Павловића и из петерца главом послао лопту у мрежу за 1:0.

После паузе, наш тим преузео је апсолутну доминацију, у којој су се, атрактивним ал' употребљивим потезима нарочито истицали расположени Милошковић и Костић. Управо овај други је у 63. минути повисио скор на 2:0. Асистент је био Леповић, на шта је млади крагујевачки репрезентативац одговорио прецизним ударцем са неких 16 метара. Неубичајено за њега, десном ногом.

И на даље су "црвени" владали тереном, пропуштали шансе, течним акцијама разгаљивали публику... Све без искоришћене завршнице, али не мари. Видело се више него довољно.

На реду је једно од највећих могућих искушења по Раднички. У суботу се гостује београдској Црвеној звезди, великану српског и европског фудбала... Некадашњем. Зато... у напад. Пораз не може толико да боли, колико би победа могла да радује.

В. У. К.

АМЕРИЧКИ ФУДБАЛ

Ништа од славља

СУДЕЋИ по приказаној игри, форми, нарочито резултату, подмладак Дивљих Вепрова ове године тешко да ће поновити прошлогодње финале. У првом мечу, на старту Јуниорске лиге Србије, на домаћем терену поражени су од Краљевских Круна са 27:42, по деоницама 6:6, 7:14, 7:8, 7:14. Напред изречена тврдња ослања се на резултат првог меча Краљевчана, који су „прегажени“ од преосталог члана групе „Југ“, чачанских Анђeosких Ратника.

Крагујевчани су се до полувремена некако и држали, имали и резултатски прикључак, али у наставку је гост одиграо много боље. „Веприћи“ нису имали одговора на нападе, додуше постигли су два тач дауна, но недовољно за озбиљнију претњу, показало се, одличним Краљевчанима. Треће коло на програму је наредног викенда, када се иде на ноге Ратницима у Чачак, док су Круне слободне.

М. М.

ПАРАСПОРТ

Победа и пораз

КЛУБ седеће одбојке "Крагујевчани", у недељу је угостио српске тимове које се такмиче у државном првенству. У сали ОШ „Милутин Тодоровић“ одиграно је друго коло, а домаћи састав забележио је победу и пораз. Савладали су београдски Смеч са 3:2, а изгубили од водеће, уједно и најбоље екипе на овим просторима, Феникса из Кикинде максималним резултатом.

После два, од десет планираних кола, Крагујевчани се налазе на другом месту на табели. Следећи турнир на програму је 23. октобра у Београду.

М. М.

КОШАРКА

КК РАДНИЧКИ

Серија успеха к'олатино сапуница

СВЕ боље и сигурније делују изабраници Муте Николића на припремним утакмицама. Додуше, у протеклом периоду ривали им нису били баш на високом нивоу, али ова недеља је програмирана, изгледа, за шутерски тренинг.

Најпре је у Крагујевац дошла новосадска Меридајана, члан северне групе Српске лиге. Резултат је био 84:63 и сасвим одговара разлици у квалитету, али и рангу две екипе. Следећи меч одиграо је са Наплетком у Алексинцу, екипом која се такмичи у рангу више, Првој Б лиги, што није сметало „ђаволима“ да забележе још убедљивију победу - 94:66. На овом мечу прославили су се тројкаши, поново Гадефорс омером седам од осам и опорављени Чанкаја са четири од четири непогрешива шута ван линије 6,75 метара.

Приметно је да још увек све ствари нису „легле“ на своје место, доста напада ваља да се увежба, али игра за сада функционише сасвим солидно и, ако се овако настави, Раднички ће представити озбиљну препреку свим фаворитима овогодишње јадранске „битке“. Тренутно је на снази одмор од утакмица, а наставак се очекује за викенд. Крагујевачки састав биће тада гост новосадске Војводине на дводневном меморијалном турниру.

М. М.

Кеш на ноге

У ПРЕДВЕЧЕРЈЕ старта нове сезоне НЛБ лиге, Кошаркашки клуб Раднички додатно је ојачао свој

ионако завидан спонзорски пул. Наиме, у уторак је потписан једногодишњи уговор о спонзорству са међународном компанијом Гранд Казино.

**ЕКОНОМАЦ - САС
5:0****Спремно и
спретно**

ПОМАЛО у сенци Лиге шампиона и старта Економца у њему, одиграно је прво коло најквалитетније српске фудбалске лиге.

Управо због обавеза у евро купу, крагујевачки „студенти“ су прволигашку сезону започели недељу дана раније. На свом терену угостили су увек непредвидљиви зрењанински САС, кога су, као на тренингу, испратили са пет голова у мрежи - 5:0.

Зрењанинци и нису пружили неки отпор. Више су се базирали на то да сачувају своју мрежу, и тек у пар наврата, из контри, покушали да учине нешто више. Са друге стране, Крагујевчани су решетали противника, и задали скоро 50 удараца на гол. Из такве игре није било тешко да се у новој сезони, по први пут упишу у стелце Рајчевић, Рајић, Бојовић, Коцић и повратник из ужичког Крчагова Весић.

С. М. С.

**Студенти
против Урагана**

Економица је јуче и прејуче одиграо две утакмице у оквиру Главне рунде Лиге шампиона, најпре са израелским АСА Бен Гурионом, а зајим и против катарској АЦ Омонија.

Сушра, са почетком у 20 и 30, следи последњи сусрет, можда пресудни за даљи наставак, у коме ће се наш тим састајати са украјинским Ураганом.

С. М. С.

Фото: М. Јевтосић

ФУТСАЛ**КРАГУЈЕВЧАНИ ПРЕДСТАВИЛИ ТИМ ЗА НОВУ СЕЗОНУ****Европска промоција**

КАКО доликује великом тиму, свечану промоцију свог састава поводом почетка такмичења у домаћем шампионату и на евро сцени, у Хотелу Зеленгора приредио је и Клуб малог фудбала Економица. Поред бројних виђених го-

стију, попут светског рекордера у стрељаштву Стевана Плетикосића или Миљана Грбовића, кондиционог тренера мушке одбојкашке репрезентације Србије, актуелног европског првака, њој су прису-

ствовали и такође великани српског спорта, али и регистровани чланови екипе „студената“, пливачки дуо Нађа Хигл и Милорад Чавић.

Ипак, стварни учинак у дресу Економца током ове сезоне има-

ће: Миодраг Аксентијевић, Владимир Ранисављевић, Владимир Милићевић, Владан Цветановић, Младен Коцић, Видан Бојовић, Владимир Лазевић, Стефан Ракић, Слободан Рајчевић, Слободан Јањић, Предраг Рајић, Рудолфо Додо да Коста, Даниел де Соуза и Владан Весић. Њима ће са клупе „дириговати“ дугогодишњи тренер Иван Божовић.

Без имало устручавања, председник клуба Верољуб Дугалић најавио је да троструки првак државе у малом фудбалу жели и четврту титулу, док је циљ у Лиги шампиона пласман на фајналфор. Срећно!

В. У. К.

РУКОМЕТ**ПОЖАРЕВАЦ - РАДНИЧКИ 25:28****Миланово
иранаширање**

ПОЖАРЕВАЦ - Дворана: СЦ Пожаревац. Гледалаца: 300. Судије: Бранка Марић (Панчево), Зорица Машић (Зрењанин). Седмерици: Пожаревац 3/2, Раднички 3/2. Искључења: Пожаревац 8, Раднички 12 минута.

ПОЖАРЕВАЦ: Бабић, Глишић 2, Б. Кнежевић 3, Чујић 3, Ковачевић 8, Јелић, М. Кнежевић, Делибашић 2, Пејровић 3, Ранковић, Недељковић, Вучковић, Живковић 7 одбрана, Пјеваљчић 4.

РАДНИЧКИ: Миљковић, Гавриловић 4, Вучићевић 9, Јанићијевић, Манђић, Радојичић 2, Злајановић, Пејровић, Цветићковић 2, Милинчић, Божић, Николић 1, Илић 3, Рајчевић 1, Продановић 2, Шмић 4.

ДА се нимало није шалио када је најавио поход на сам врх српског рукомета, Раднички је показао и у другом колу, забележивши нову победу. Овога пута два бода освојена су на гостовању, у Пожаревцу - 28:25.

Само у првих двадесетак минута игре, домаћи су успевали да држе ритам и егал скор. Међутим, од резултата 9:9, све се променило. Најпре су „црвени“ повели са 14:11, да би се на одмор отишло са голом предности мање.

И, мада се домаћин трудио да поправи утисак из првог кола, када је убедљиво поражен у Панчеву, то му против Крагујевчана никако није полазило за руком. На сваки његов притисак Раднички је

СУПЕР ЛИГА						
2. КОЛО: Пожаревац - Раднички 25:28, Црвена звезда - Југовић 23:26, Партизан - Обилић 40:31, Војводина - ПКБ 27:27, Наисус - Динамо 37:33, Рудар - Напредак 30:30, Црвенка - Металопластика (јуче), Колубара - Смедерево 30:21.						
Партизан	2	2	0	0	70:60	4
Раднички	2	2	0	0	55:48	4
Војводина	2	1	1	0	61:53	3
ПКБ	2	1	1	0	62:59	3
Металопластика	1	1	0	0	33:22	2
Колубара	2	1	0	1	57:50	2
Динамо	2	1	0	1	63:59	2
Југовић	2	1	0	1	55:53	2
Наисус	2	1	0	1	69:68	2
Ц. звезда	2	1	0	1	52:53	2
Напредак	1	0	1	0	30:30	1
Рудар	2	0	1	1	53:57	1
Пожаревац	2	0	0	2	47:58	0
Обилић	2	0	0	2	57:74	0
Смедерево	2	0	0	2	43:63	0
Црвенка	0	0	0	0	00:00	0
3. КОЛО: Раднички - Наисус, Обилић - Црвена звезда, ПКБ - Партизан, Динамо - Војводина, Напредак - Пожаревац, Металопластика - Рудар, Смедерево - Црвенка, Југовић - Колубара.						

одговарао головима, одржавајући вођство константним. Највеће заслуге за то имао је стамени бек Милан Вучићевић, кога Пожаревањани једноставно нису могли да зауставе. Не само да је постигао девет погодака, већ је био и први асистент тима.

У недељу, од 18 сати, Раднички на свом терену тражи нове бодове у сусрету са нишким Наисусом.

В. У. К.

ОДБОЈКА**РАДНИЧКИ КРЕДИ БАНКА****Пет од пет**

ВЕОМА успешну турнеју имали су одбојкаши Радничког у Бугарској и Македонији протекле седмице. Одиграли су пет утакмица и забележили успех до успеха.

Најпре је одигран двомеч са екипом ЦСКА у Софији, а Крагујевчани су били бољи у оба меча - резултатима 3:2 и 3:1. После тога уследило је учешће на турниру у Крушеву, установљеном као „Меморијал Тоше Проески“. Савладани су максималним резултатом редом босански Напредак из Оцака, подгорички Студентски центар и у финалу домаћи Синалко. Титулу МВП играча понео је Немања Радовић, средњи блокер нашег тима.

М. М.

КУП СРБИЈЕ**Реприза Смечу**

ИСТОВЕТНО као и прошла, баре што се крагујевачких одбојкашица тиче, почела је и ова такмичарска сезона. Право отварање био је финални меч Купа Србије на територији региона, у коме су се састали прволигашки клубови Раднички и Смеч 5. Као и лане, славила је екипа Дејана Брђовића идентичним резултатом - 3:1. Резултат по сетовима био је 21:25, 25:18, 25:18, 25:14.

Први сет, једини у коме је виђење понешто од одбојкашког знања, добиле су играчице Радничког, а остатак је припао ривалу. Играле су победнице солидно, никако се не може рећи добро, али довољно да добију меч и пласирају се у даље такмичење.

По приказаном од обе екипе, мада је до почетка првенства остало десетак дана, може се рећи да сезона неће бити баш ружичаста. Девојке су играле неповезано, без нарочито осмишљених акција, већ онако како их је водила лопта. Биће потребно још пуно рада у

преосталом периоду како би се грешке исправиле и игра довела на ниво минималне такмичарске припремљености.

М. М.

**За сећање
на Гигу**

ПОСЛЕДЊУ проверу пред почетак новог државног првенства крагујевачки суперлигаш имаће у свом „Језеру“, на четвртм по реду „Меморијалном турниру Александар Гиговић“. Утакмице ће се играти у суботу и недељу, а до одласка у штампу овог броја није се знао комплетан састав учесника.

Прво полуфинале, у суботу од 17 сати, играће бугарски ЦСКА са подгоричком Будућношћу или хрватским Каштелом, док ће од 20 сати снаге одмерити домаћин и београдски Партизан, актуелни шампион Србије. Утакмица за треће место на програму је у недељу у подне, а финале три сата касније.

М. М.

**(Ж) РАДНИЧКИ
ЛЕПЕНИЦА КГ - МАКС
СПОРТ 17:23****Неиспуњена
жеља**

ИАКО су рукометашице Радничког желеле да премијеру у елитном рангу обележе победом, ривал из Нове Пазове, Макс спорт, није им то омогућио. Славио је на паркету хале „Језеро“ са уверљивих 23:17.

Исто тако убедљива била је и игра гошћи, за разлику од Крагујевчанки, које су само у првим минутима деловале сигурно. Повеле су са 5:3, али ту и стале. Пре-

остали део до краја првог полу времена, девојке из Пазове играле су далеко конкретније, и у нападу и у одбрани, па су лакше него што се с почетка наслућивало стигле до преокрета - 5:9, а на одмор отишле са предношћу 10:6.

Моменти када се очекивао налет домаћих јесте уследио у наставку, међутим највише што су „црвене“ достигле било је два гола мање у односу на супарника. И не чуди, јер су рукометашице Макс спорта приказале изразито инвентивну, разиграну партију у оба смера, док је Раднички био прилично статичан при својим покушајима да угрози гол на другој страни.

Крагујевчанке сада путују Железничару у Инђију.

В. У. К.

**Резултати првог
кола**

На премијери црвенства Сујерлиће, поред оној у Крагујевцу, одиграна су још четири сусрета.

Последињи су следећи резултати: Железничар - Књаз Милош 23:30, Ноћал - Цейелин 44:28, Чачак - Наиса 23:21, Црвена звезда - Јагодина 22:22.

Зајечар и београдски Раднички одиграли су своју утакмицу јуче.

КУГЛАЊЕ**ВОДОВОД - БАНАТ 3:5****За мало**

И ДРУГИ пораз на старту Супер лиге забележили су кулаши Водовода. Овога пута изгубили су на свом терену, у Горњем Милановцу, од Баната са 5:3.

Мало је, ипак, недостајало па да Крагујевчани освоје прве суперлигашке бодове. Током целог сусрета резултат је био на клацалици и веома неизвесан. У једном тренутку, свега шест чуњева мањка за Водовод. Ипак, на крају, 23 чуња више за госте - 3.423:3.449.

Одличан резултат од готово 600 чуњева имали су Панћић (594) и Јагличић (597), док је код гостију, али и на мечу најубедљивији био Симоновић са 610 убијених „дрва“.

Овог викенда Крагујевчани гостују можда и најјачој екипи у елити, Београду.

С. М. С.

Разговарао Милутин Марковић

ИНТЕРВЈУ: ЗОРАН СИНЋИЋ

Одавно су прошла времена, било је то крајем осамдесетих, када је број гледалаца на рвачким мечевима крагујевачког тима изражаван у хиљадама. Две титуле шампиона државе, али оне велике - СФРЈ, у којој се на спорт гледало веома озбиљно, одавно сакупљају праšину на новинским ступцима. Рвање се ипак одржало, за разлику од бокса постоји такмичење на нивоу националне лиге, стандардизовано и озбиљно, мада се никако не може мерити са некадашњим.

А да резултата има показао је и недавни наступ Милоша Спасића на сениорском Светском првенству. Дошао је до осмине финала, чиме му је олимпијска виза измакла за корак, више због повреде него снаге противника.

- У првом делу сезоне, који је резервисан за појединачна такмичења, имали смо доста успеха. О Спасићу се не бих понављао, он је много напредовао, узбуљиво се и постао „прави“ такмичар, чак и на светском нивоу.

Поред сениора, Перица Димитријевић и Милан Тодоровић такође су били одлични у саставу репрезентације. Имали смо доста успеха у млађим категоријама. Кадети су постигли изузетне успехе на међународним турнирима, па је свеукупна слика изузетно добра.

Нова управа се „загрева“, даје велики допринос организацији клуба, а резултати ће, надам се, тек бити видљиви - уводи нас у разговор шеф струке „црвених“ Зоран Синђић.

Јесен је резевисана за екипни шампионат у грчко-римском стилу. Јесте ли се спремили?

- Почели смо као и сваке године на Копаонику, који нам је постао неизбежна база. Припреме су урађене изузетно добро, велики посао завршио је тренер прве екипе Драган Радојевић. Горе смо остали десет дана, а остатак је одрађен у Крагујевцу.

Како ствари стоје, момци су изузетно спремни, тренирали смо у хали где имамо добре услове. Очекујем да ће, већ на старту против београдског Партизана на нашем терену за викенд, достигнуто бити више него видљиво.

Састав екипе је исти као лане или...

Титула... није немогуће

Квалитетом, организацијом и радом пред почетак првенства одвојиле су се четири екипе. Раднички је, наравно, међу њима. Циљ нам је да уђемо у плеј-оф екипног првенства државе, а тамо се већ зна, „ком обојци, ком опанци“ - каже шеф стручног штаба Рвачког клуба Раднички

Спасић још у игри за Лондон

Велики најредак, по речима тренера, а видело се и на исјанбулској епизоди, начинио је Милош Спасић. Делила га је једна победа од стицања права на Олимпијским играма у Лондону године.

Но, шансе за ловање визе нису отишле у невољу. Остају три квалификациона турнира у години одржавања Игара, а домаћини су Финска, Кина и Бујарска. Пласман у осам најбољих на било ком од три такмичења одвешће младог крагујевачког колоса ка исцрпљујућој сна свакој спортисти.

зи на студије у Грчку, али ће сигурно доћи из Солуна, ако ништа друго онда за плеј оф и, на крају, наш најбољи такмичар Спасић. Ту су још Цвијовић и Стевић, што све укупно даје једну веома солидну екипу.

Лига је ове године увећана за два места. Колико ће то имати утицај на ваше планове?

- Барем по информацијама које поседујем, четири екипе ће се у предстојећој сезони издвојити својим организационим и такмичарским квалитетима. То су зрењанински Пролетер, Спартак из Суботице, београдски Партизан и ми. Сента и Потисје су традиционално јаки ривали, расадници младих талената, али тренутно имају одређених проблема, па је тешко очекивати врхунске резултате.

Остале екипе немају квалитет за хватање у коштац са најбољима, тако да је, надам се, већ познат састав плеј-офа за титулу. Прошле

године смо киксирали због одсуства Перице Димитријевића кроз целу сезону и остали без завршнице. Ове тако нешто не би требало да се догоди, а у доигравању за првака, зна се, нема правила.

Може ли се ипак и до титуле?

- За сада је све неизвесно, али када се зна у каквој смо финансијској ситуацији, тешко је давати некакве изузетно оптимистичке процене и обећања.

Слика није ружичаста, зависимо готово искључиво од донација Скупштине града, а оне су све нередовније. Покушавамо, управа пружа изузетно велике напоре, да анимирамо спонзоре који би појачали сигурност у клубу.

За сада то некако иде, али, чини ми се, требало би боље. Организација мечева веома је скупа, барем за наше цепове, но ипак некако склапамо крај с крајем. Дакле, о титули се може разговарати, али уочи плеј-офа. За сада је још увек рано. Скуп је довести рвача са стране, а без макар једног, тешко је очекивати пехар у Крагујевцу.

Дакле, такмичарски циљ Радничког у шампионату Србије у грчко-римском стилу је...

- Пласман у прве четири екипе, тиме у плеј-оф. Трудимо се да изнађемо што боље услове за такмичаре, тренинге и њихов рад, имамо доста деце пред којима је будућност, али не желимо да их укључимо у такмичење јер би то било веома сурово према њима.

Идемо у лигу спортски, отворено, па нека победи онај ко заслужије.

- За сада нећемо ништа да мењамо. Имамо добре рваче, огроман део стасао је у нашем клубу што је реткост, али и резултат за понос. У најнижој категорији остаје Македонац Анакијев. Ситуација у тој тежини је специфична, јер је код нас тешко наћи сениора до 55 килограма.

Даље су редом Димитријевић, Јовановић, Тодоровић, Николић, Светислав Јаковљевић, који одла-

РАСПОРЕД ПРВЕ РВАЧКЕ ЛИГЕ

Прво коло (1/2. октобар):
Раднички - Партизан (Београд)

Друго коло (8/9. октобар):
Потисје (Кањига) - Раднички

Треће коло (15/16. октобар):
Раднички - Спартак (Суботица)

Четврто коло (22/23. октобар):
Раднички - Сента

Пето коло (29/30. октобар):
Раднички (Београд) - Раднички

Шесто коло (5/6. новембар):
Раднички - Младеновац

Седмо коло (12/13. новембар):
Раднички (Сомбор) - Раднички

Осмо коло (19/20. новембар):
Раднички - Партизан (Томашевци)

Девето коло (26/27. новембар):
Пролетер (Зрењанин) - Раднички

Плеј оф ће се одржати 3. или 4. децембра.

АУТОМОБИЛИЗАМ

Ралету Злајшна кација

ЧЛАН АСК КГ СББ-07, РАДОСЛАВ Вукојављевић, по трећи пут заредом освојио је шампионску титулу у аутомобилизму на кружним стазама. И, као најбољем српском возачу у класи „Хибрид“ у протекле три године, припало му је и највеће признање које један аутомобилиста може да добије у Србији - златна каџа.

Последња трка ове сезоне вожена је у Београду, а популарном Ралету било је довољно треће место за тријумф, и то првог дана такмичења, у суботу. Његов највећи конкурент Предраг Ламбаша из АСК Крагујевац завршио је на петом месту, да би другог дана донекле поправио утисак освајањем трећег, иако је до пред сам крај био на челу класе 2.

Добар резултат, другог дана, остварио је и његов клупски колега Ђорђе Милосављевић, који је прошао трећи кроз циљ у класи 1, где је била и највећа конкуренција, чак 28 такмичара.

У генералном пласману велики успех постигао је и новоформиран клуб АСК Крагујевац, који је у екипној конкуренцији заузео друго место од 20 конкурената.

С. М. С.

ТРИПЛА КРУНА ЗА ВУКОЈАВЉЕВИЋА

АТЛЕТИКА

Дарко други у Бијељини

СТАЗУ дугу 10 километара, атлетичар Радничког Дарко Живановић, на уличној трци у Бијељини, истрчао је за 29,38 минута. Тиме је заузео друго место, одмах иза неприкосновеног Ужичанина Мирка Петровића.

Наредно веће искушење по нашег такмичара биће финале „Кроса РТС-а“ у Зајечару.

В. У. К.

СТОНИ ТЕНИС

Спала књига на Раднички

СТОНОТЕНИСКА еуфорија у Крагујевцу, барем што се званичних такмичења тиче, напрасно је спласнула. После бума СТК Факс и такмичења у Супер лиги, овај клуб, због недостатка средстава, иступио је из свих такмичења. Водовод је пошао истим путем, а нису боље прошле ни девојке из СТК Крагујевац Спин, иако су кроз бараж обезбедиле пласман у Прву лигу Србије.

Активан је, говорећи о такмичењу у озбиљнијим ранговима, остао само Раднички. Мушки и женски састав овог клуба такмичеће се у наредној сезони у Другој лиги група „Југ“, тек трећем по квалитету рангу у Србији. Првенство почиње наредног викенда, а први у борбе крећу мушкарци. Њихов ривал на старту биће екипа Бана из Рашке, док су девојке на премијери слободне.

Како у клубу кажу, примарни циљ у оба такмичења је опстанак у лиги, а озбиљније амбиције најављују за наредну сезону.

М. М.

БИЦИКЛИЗАМ

Ушћојовали га Турци

БОЈАН Ђурђић, бициклиста Радничког, освојио је четврто место и зарадио 12 светских бодова на трци у планинском бициклизму воженој Коцеалији у Турској, у категорији Ц 2.

Наш такмичар је одличан и борбено возио трку, али није се могло против домаћих бајкера. Често су се на неспорстички начин помагали, гурали једни друге на успонима, што је било пресудно да се Ђурђић не нађе на победничком постољу.

С. М. С.

КИК БОКС

Три медаље Крагујевчанима

ВЛАДИМИР Стевановић и Михаило Манчић, чланови Кик бокс клуба Раднички, на сениорском првенству Централне Србије стигли су до две медаље, сребрне и бронзане.

На овом такмичењу, бронзано одличје освојио је још један Крагујевчанин, Слободан Вулетих из клуба „Гладијатор“.

В. У. К.